

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI**

**KUZEY KIBRIS'TA MÜKEMMELİYETÇİ EBEVEYN
YAKLAŞIMLARININ İNCELENMESİ**

DOKTORA TEZİ

İpek ALKAN

Lefkoşa

Ocak, 2021

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI**

**KUZEY KIBRIS'TA MÜKEMMELİYETÇİ EBEVEYN
YAKLAŞIMLARININ İNCELENMESİ**

DOKTORA TEZİ

İpek ALKAN

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Yağmur ÇERKEZ**

Lefkoşa

Ocak, 2021

Onay

Yakın Doğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

İpek ALKAN'ın “**Kuzey Kıbrıs'ta Mükemmeliyetçi Ebeveyn Yaklaşımlarının İncelenmesi**” isimli tezi Ocak 2021 tarihinde jürimiz tarafından Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı'nda DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

	Adı – Soyadı	İmza
Başkan:	Prof Dr. Zehra ALTINAY GAZİ	
Üye:	Yrd. Doç. Dr. Mehmet BEYAZSACLI	
Üye:	Yrd. Doç. Dr. Yasemin SORAKIN	
Üye:	Yrd. Doç. Dr. Ayşe BENGISOY	
Üye (Danışman):	Doç. Dr. Yağmur ÇERKEZ	

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../ 2021

Prof. Dr. K. Hüsnü Can BAŞER

Lisansüstü Eğitim Enstitü Müdürü

Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

İpek ALKAN

/...../...../2021

Önsöz

Araştırmamdaki her aşamada bana yardımcı olan, desteğiyle beni her zaman rahatlatan, tez konum ile ilgili ufkumu açan, titizliği ile çalışmamı en iyi şekilde hazırlamama yardımcı olan değerli tez danışmanım Doç. Dr. Yağmur Çerkez'e, tüm süreç boyunca her anımda yanımda olan, her zor anımda en büyük destekçim olan kardeşim Burçin Hoccoğlu'na, hayat ışıgım ve yaşam enerjim, herşeyim, canım oğlum Deniz'e ve eşim Ahmet'e, ve benim bugünlere gelmemi sağlayan, beni yetiştiren, biricik Annem ve Babam'a, en içten teşekkürlerimi sunarım.

İpek ALKAN

Özet

Kuzey Kıbrıs'ta Mükemmeliyetçi Ebeveyn Yaklaşımlarının İncelenmesi

İpek Alkan

Doktora, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Yağmur ÇERKEZ

Ocak 2021, 125 sayfa

Bu araştırmanın temel amacı; Snell Jr., Overbey & Brewer, (2005), tarafından geliştirilen ‘Çok boyutlu ebeveyn mükemmeliyetçilik ölçeğini’ Türkçe diline uyarlayıp Kuzey Kıbrıs halkı üzerindeki güvenirlik ve geçerliliğini ölçmektir. Diğer bir amacı ise, Türk kültürüne uyarlanan ölçeğin evli bireylerin sosyo demografik değişkenlerine göre karşılaştırılıp ilkökul öğrenci ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeylerinin incelenmesidir. Bu temel amaç çerçevesinde, ebeveynlerin mükemmeliyetçilik düzeyinin farklı değişkenlere göre anlamlı düzeyde değişiklik gösterip göstermediği araştırılmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Kuzey Kıbrısta ilkökullarda öğrenim gören ilkökul öğrencilerinin ebeveynleri oluşturmuştur. Araştırma kapsamında Lefkoşa, İskele, Mağusa, Girne ve Güzelyurt Bölgelerindeki farklı ilkökullarda öğrenim gören öğrencilerin velileri ile çalışılmıştır. Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin toplam sayısı 382’dir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Snell Jr, W. E., Overbey, G. A., & Brewer, A. L. (2005), tarafından geliştirilen ‘Çok boyutlu ebeveyn mükemmeliyetçilik ölçeği’ ve araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve meslek bilgilerine ulaşılmıştır. Veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde Kolmogorov-Smirnov Testi, Pearson Korelasyon Katsayısı Testi, Bağımsız Grup T Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Anne-babaların kendilerine yönelik mükemmeliyetçilik algılarının fazla olduğunu göstermektedir. Kadın ve erkek ebeveynleri kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutundan aldıkları puanlar benzerdir.

Erkek bireyler Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutlarından kadınlara göre daha yüksek puan almıştır.

Çalışma kapsamına alınan ebeveynlerin yaş gruplarına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de bulunan Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı saptanmıştır. İlköğretim mezunu olan ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından almış oldukları puanlar, lisans ve lisansüstü düzeyinden eğitim görmüş olan ebeveynlerden anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Eşi ilköğretim mezunu olan ebeveynlerin Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarında, eşi lisans ve lisansüstü mezunu olan ebeveynlere göre daha yüksek puan almıştır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn mükemmeliyetçiliği, mükemmeliyetçilik.

Abstract

Investigation of Perfectionist Parental Approaches in Northern Cyprus

ALKAN Ipek

Doctorate, Guidance and Psychological Counseling

Thesis advisor: Assoc. Dr. Yağmur Çerkez

January 2021, 125 Pages

The main purpose of this research is; Developed by Snell Jr, W. E., Overbey, G. A., & Brewer, A. L. (2005). Adapting the 'Multidimensional Parental Perfectionism Scale' to Turkish language and measuring its reliability and validity on the people of Northern Cyprus. Another aim is to compare the scale adapted to Turkish culture according to socio-demographic variables of married individuals and to examine the perfectionism levels of primary school student parents. For this main purpose, parents different level of perfectionism whether it differs significantly according to variables It has been investigated. In the study, a model was used. The sample of the study consisted of Parents of primary school students studying in primary schools in Northern Cyprus. Within the scope of the research, the parents of the students studying in different primary schools in Nicosia, İskele, Famagusta, Kyrenia and Güzelyurt regions were studied. Within the scope of the research, the parents of the students studying in different primary schools in Nicosia, İskele, Famagusta, Kyrenia and Güzelyurt regions were studied. The total number of parents of students participating in the research is 382. As a data collection tool in the study, developed by Snell Jr, W. E., Overbey, G. A., & Brewer, A. L. (2005) 'Multidimensional parental perfectionism scale' And the Personal Information Form developed by the researcher was used. Information on age, gender, education level and occupation was obtained in the personal information form. The data were analyzed using the SPSS program. Kolmogorov-Smirnov Test for data analysis, Pearson Correlation Coefficient Test, Independent Group T Test and One Way Analysis of Variance (ANOVA) used. As a result of the research

It shows that parents have a high perception of perfectionism towards themselves. The scores obtained by the male and female parents in the sub-dimension of parental perfectionism towards themselves and the parental standards expected by the spouse are similar. Male individuals scored higher than females in

the sub-dimensions of socially induced parental perfectionism, spouse-oriented parental perfectionism, and spouse's predicted parental perfectionism. It has been determined that there is no statistically significant difference between the scores of the parents included in the scope of the sub-dimensions of the anticipated parental perfectionism of the spouse and the expected parental standards of the spouse in the Perfectionist Parenting Approaches Scale (Part I) according to the age groups. Parental perfectionism for Self, Socially sourced parental perfectionism, Spouse-oriented parental perfectionism, Spouse's anticipated parental perfectionism and Parental standards expected by spouse, which are included in the Perfection / Competent Parenting Approaches Scale (Part I), by the parents who are primary school graduates, undergraduate and significantly higher than parents with graduate education. Parents whose spouses are primary school graduates scored higher in the sub-dimensions of Self-Oriented Parental Perfectionism, Socially Originated Parental Perfectionism, Spouse Self-Oriented Parent Perfectionism, Spouse Predicted Parent Perfectionism, and Spouse Expected Parent Standards, compared to Parents with a Bachelor or Postgraduate Degree.

Keywords: Parental perfectionism, perfectionism.

İçindekiler

Onay	1
Etik İlkeler Uygunluk Beyanı	2
Önsöz	3
Özet	4
İçindekiler	8
Tablolar Listesi.....	10
Kısaltmalar	12

BÖLÜM I

Giriş.....	13
Problem Durumu	13
Araştırmanın Amacı	20
Alt Amaçlar	20
Araştırmanın Önemi	21
Tanımlar	22

BÖLÜM II

Kavramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar	23
Anne Babanın Eğitim Düzeyi ve Mükemmeliyetçilik	23
Anne-Babanın Mesleği ve Mükemmeliyetçilik.....	23
Mükemmeliyetçilik	24
Mükemmeliyetçiliğin Oluşumu.....	33
Mükemmeliyetçi Kişilerin Özellikleri.....	38
Mükemmeliyetçi olma ve Anne-Baba Tutumları.....	46
Mükemmeliyetçilik İle İlgili Kuramlar	49
Psikodinamik Kuram	49
Adler Bireysel Psikoloji Kuramı	50
Davranışçı Kuram.....	51
Sosyal Öğrenme Kuramı	52
Mükemmeliyetçilik ve Flett’ in Modeli	52
Sosyal Beklentiler Modeli	52
Akılcı Duygusal Davranışçı Yaklaşım	53
Bilişsel Davranışçı Kuram.....	54

İlgili Araştırmalar	54
---------------------------	----

BÖLÜM III

Yöntem.....	64
Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	64
Ebeynlerin Sosyo-Demografik Özellikleri	64
Araştırmanın Modeli	65
Veri Toplama Araçları.....	65
Verilerin Analizi	66

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar	67
Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)	67
Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)	76

BÖLÜM IV

Tartışma.....	90
---------------	----

BÖLÜM V

Sonuç ve Öneriler.....	93
Öneriler.....	97
Kaynakça.....	99
Ekler	113
İntihal Raporu (Turnıtın).....	123

Tablolar Listesi

Tablo 1.Ebeveynlerin sosyo-demografik özellikleri (n=234)	64
Tablo 2.Ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'den aldıkları puanlar (n=234)	67
Tablo 3. Ebeveynlerin cinsiyetine göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'den aldıkları puanlar (n=234).....	68
Tablo 4. Ebeveynlerin yaş grubuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'den aldıkları puanlar (n=234).....	69
Tablo 5. Ebeveynlerin eğitim durumuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'den aldıkları puanlar (n=234).....	70
Tablo 6. Ebeveynlerin eşinin eğitim durumuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'den aldıkları puanlar (n=234).....	72
Tablo 7. Ebeveynlerin çocuk sayısına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'den aldıkları puanlar (n=234).....	73
Tablo 8. Ebeveynlerin çocuk sahibi olma yaşına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'den aldıkları puanlar (n=234).....	74
Tablo 9. Ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) alt boyutları arasındaki korelasyonlar	75
Tablo 10. Ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'den aldıkları puanlar (n=234)	76
Tablo 11. Ebeveynlerin cinsiyetine göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'den aldıkları puanlar (n=234).....	77
Tablo 12. Ebeveynlerin yaş grubuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'den aldıkları puanlar (n=234).....	78
Tablo 13. Ebeveynlerin eğitim durumuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'den aldıkları puanlar (n=234).....	80
Tablo 14. Ebeveynlerin eşinin eğitim durumuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'den aldıkları puanlar (n=234).....	82
Tablo 15. Ebeveynlerin çocuk sayısına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'den aldıkları puanlar (n=234).....	84

Tablo 16. Ebeveynlerin çocuk sahibi olma yaşına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'den aldıkları puanlar (n=234)	85
Tablo 17. Ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II) alt boyutları arasındaki korelasyonlar (n=234)	87
Tablo 18. Ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) ve Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II) alt boyutları arasındaki korelasyonlar (n=234)	88

Kısaltmalar

KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences
ÇBMÖ	: Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

BÖLÜM I

Giriş

Bu bölümde araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıklar ve araştırma ile ilgili tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

Günümüzde bir çok insan her şeyin en iyisini elde edebilmek için çaba sarfetmektedir. En iyiye ulaşma sürecinde bazen olumlu ve yeterli boyutta bazen de ulaşılması zor hedefler oluşturulabilmektedir. Bu mükemmeli yakalamaya çalışmaya duyulan inanç olumlu bir kişilik özelliği gibi düşünülse de olumsuz bir kişilik özelliği olarak da karşımıza çıkabilmektedir. Kişi koyduğu ulaşılması zor hedeflere ulaşamayınca psikolojik anlamda sıkıntılar yaşayabilmektedir. Bu durumun kişinin benlik yapısıyla ilgili olduğu söylenebilir. Benliğin oluşmasında çocukluk döneminin ne kadar sağlıklı geçirildiğinin ciddi önem taşıdığını söyleyebiliriz. Çocukluk yaşantıları boyunca kazanılan ve öğrenilen herşey birey olma yolunda kişilerin hayatlarını değiştirmekte ve kalıcı izler bırakmaktadır. Çocukların olumlu benlik yapısı geliştirmesinde anne-baba tutumlarının önemli etkileri vardır. Anne- babaların çocuğa karşı tutum ve davranışları çocuğun kişilik gelişimine doğrudan etki ederek ileride nasıl bir kişilik yapısına sahip olacağını büyük ölçüde belirler. Çocuğun kendi benlik algısına yönelik önemli bir yapı olarak anne-baba mükemmelyetçiliğinin etkili olduğu söylenebilir.

Kişinin ‘benlik’ kavramı oluşumunun açıklanması ile ilgili oldukça fazla kuram bulunmakta ve hepsinin ortak noktası da ‘benlik’ oluşumunun daha bebeklik döneminde oluşmaya başladığıdır. Bu kuramların kesiştiği esas nokta, benliğin birey daha bebek iken meydana gelmeye başladığı düşüncesidir. Bu meydana gelme sürecinde en önemli görev anne veya bir başka deyişle ilk bakım veren bireye aittir. Birçok gelişim psikoloğuna göre bir bebek dört ile altı ay arasındaki süre boyunca kendisini fark etmeye başlar. Bu fark etme yetisi ile beraber “ben” kavramı meydana gelir ve bebek hem kendisinden hem de etrafından algıladığı değişik seslerle ilgilenmeye başlar. Sekizinci haftaya gelindiğinde bebek artık davranışlarını artırarak kendi benliğini oluşturur (Sheffer, 1994).

Çocuğun hissel, sosyal ve zihinsel birçok özelliğini, model aldığı ebeveyn davranışlarının ve tutumlarının meydana getirdiği denilebilir. Çocuk kendini ifade

edebilmeyi, kendi kendini idare eden bir kişi olmayı aileden öğrenmektedir (Yavuzer, 2010:115). Çocuk okula başlamadan evvel kişilik yapı taşları ailede atılmakta ve bunun yanısıra gelişimsel bakımdan ciddi süreçlerin görüldüğü bir yer olduğu için ebeveynlerin çocuk üstündeki tesirleri yalnız kişilik yapısının biçimlenmesinde değil daha sonraki senelerde çocuğun eğitim hayatı, mesleki tercihi gibi birçok alanda da ortaya çıkmaktadır. Bu da ebeveynlerin çocuk üzerindeki ciddi tesirini açık bir şekilde göstermektedir (Yörükoğlu, 2002).

Okul öncesindeki çocuk, dahil olduğu değişik etkinlikler esnasında, kendini aynı ortamda olduğu çocuklarla kıyaslar, etrafında gözlemlediği hareketleri kendi etrafında gördüğü davranışları kendi tutumlarına göre değerlendirerek kendi hareketlerini meydana getirir. Ebeveyn ve öğretmen gibi etrafında var olan insanlar onu manüplü ederek bu hareketleri şekillendirmekte ve doğru ile yanlış arasındaki farkın çocuk açısından kavranılmasına olanak tanırırlar (Craig ve Marguaerite, 1995).

Çocuklar benlik algılarını etraflarında olan bireylerle olan etkileşimleri, kendileriyle alakalı aldıkları mesaj ve izlemler neticesine meydana getirir. Bundan dolayı çocuğun kendine değer vermeyi öğrenebilmesi için, çocuk hakkındaki değerlendirmeler kişilik yapısını hedef almayacak şekilde sadece davranışın ne olduğunu açıklamaya yönelik olmalıdır. Bu sayede çocuk hareketleri ve bu hareketlerin çevrede meydana getirdiği tesire yönelik gerçek bilgiler verir ve pozitif benlik algısı olan kişi durumuna gelmektedir. Eğer çocuğun uğraşı görmezden gelinir ve sadece başarıml üstüne yoğunlaşırsa, çocukta performans endişesi ortaya çıkacaktır. Hata yapma ve başarısızlık korkusuyla kaçınma ve telafi gibi koruyucu yöntemler deneyerek yetersizlik hissi ile başa çıkmak için çabalayacaktır. Eleştirici veya yargılayan bir ebeveyn tutumu deneyimleyen çocuk ya dikkat toplayabilmek adına kusursuzluğa yönelir ya da uğraşmayı bırakarak kendini belirsizleştirir (Argun, 2005).

Mükemmeliyetçilik, bireyin kendi benlik algısı ile alakalı bir yapı olarak düşünülebilir. Mükemmeliyetçi kişilik özelliğinin açıklaması da esasen, kişinin kendisinin koyduğu yüksek ölçüler ile benliğini nasıl gördüğü ile ilgilidir. Kişinin kendi benliğini sadece mükemmel hale geldiğinde kabullenerek başarısızlık durumlarını intikal hali olarak görebilir. Pozitif benlik kavramı, benliğin tümüyle kişinin yapabilecekleri ve yapamayacakları ile kendini kabul edebilmesi ile ifade edilebilir (Özçiçek, 2014).

Mükemmeliyetçilik, çağdaş hayatta çok fazla kullanılan kavram olarak karşımıza çıkar. Muvaffakiyete ulaşmak için mükemmeliyetçi olmak gerektiğine yönelik oluşturulan görüş, toplumun da kabul ettiği ve sosyal medya gibi değişik referansların tesiri altında güçlenerek büyüyen bir fikirdir. Mükemmeliyetçilik kavramı birçok kişi açısından muvaffakiyetin elem veren değeri olarak açıklanmaktadır. Mükemmeliyetçi bireyler, kendileri adına oluşturdukları üst düzey sınırlara ulaşamadıkları zaman boşluk ve sıradan olma duygularına kapılıp bu duygunun sebep olduğu şeyler ile mücadele etmeye çalışırlar (Burns, 1980).

Mükemmeliyetçilik, üst düzey standartlara sahip olma, başarılı, azimli ve üst düzey sorumluluk hissini elde etme isteğidir (Parker ve Mills, 1996). Diğer bir deyişle mükemmeliyetçilik, kişinin kendi potansiyeli üstündeki çok fazla miktarda beklenti ve yüksek standartları ile alakalı olan fikir ve hareketlerin bütünüdür (NAGC, 2008).

Mükemmeliyetçi kişilerin takındıkları tavırlar; sürekli bir halde denetleme ve tasdikleme, tekrarlama ve tekrardan oluşturma, her şeyi planlama, karar verirken güçlük yaşama, erteleme, geri çekilme ve etrafındaki kişileri etkisi altına alma uğraşdır (Atasoy, 2014).

Mükemmeliyetçilik genellikle kişinin kendi hakkında yüksek standartlar belirleme ve onlara ulaşma eğilimi olarak tanımlanmaktadır. Mükemmeliyetçi fikirlerin meydana gelmesinde farklı anne-baba tutumu ve gelişimin ilk sürecindeki tecrübelerden bahsedilir.

Mükemmeliyetçi insanlar, ilk çocukluk dönemlerinde ebeveynleri tarafından tavırlarının onay görmediği veya onay görmeyen bir kurala bağlı olduğu çevrede yetişmişlerdir. Bu özellikler doğrultusunda mükemmeliyetçi kişilerin anne ve babaları da kendileri ve çocukları için üst düzey beklenti sahibi kişilerdir (Barrow ve Moore, 1983).

Pozitif mükemmeliyetçilik kişinin kendine erişilebilir amaçlar oluşturarak bu amaçlara erişme uğruna sağlam uğraş olarak nitelendirilebilirken, negatif mükemmeliyetçilik ise üst düzey şartlar oluşturma, bu şartlara varmada deneyimlenen zorluk ve bireyin kendi başarısını beğenmemesi şeklinde tanımlanır (Enns, Cox ve Clara, 2002). Negatif mükemmeliyetçilik, kişinin yaşamını negatif yönde tesir eden bir özelliktir. Greenspan(2000), mükemmeliyetçiliğin, sebep olduğu duyguyu ve bireyler arası problemler nedeni ile her zaman negatif bir yapı olduğunu ifade etmektedir. Mükemmeliyetçiliğin bazı taraflarının hastalıklı bir

biçimde gözlemlendiği ve öteleme, endişe, kaçınma ve düşük akademik başarı gibi negatif sonuçlara doğurabileceği iddaa edilmektedir (Adelson, 2007).

Mükemmeliyetçi fikrin bazı ortak özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Tuncer, 2006; Tuncer ve Voltan-Acar, 2006):

1. Ya hep ya hiç fikir çeşidi yoğunlukla görülmektedir. Tecrübelerin (başarılı-başarısız gibi) ve kendilik değerinin (iyi insan-kötü insan gibi) de aynı zıtlaşmış çeşidi gözlenir.
2. Amaçlar katılaştırılır ve bunlar bireyin hareketlerini tayin eden şartlar olarak değil özsaygının ihtiyaçları şeklinde nitelendirilir. İstiyorum kelimesi, ihtiyacım var veya mutlaka yapmalıyım şeklinde algılanmaktadır.
3. Aynı şekilde, talepler net talepler haline gelmektedir. İstiyordum sözü, yapmaya mecburdum veya yapmam gerekiyor haline gelir.
4. Zaman algılaması değişir. Mükemmeliyetçi birey çoğunlukla aşırı derecede geleceğe yöneliktir. Bu nitelik, engel tesiri olarak düşünülebilir. Bireyin dikkati, altından kalkılmış engellere odaklanmak yerine, ilerde karşılaşıacağı sanıklar üzerine odaklanır.
5. Yerine getirilmeyen amaçlar haddinden çok abartılır.
6. Seçici dikkat, mükemmeliyetçi filtre olarak çalışır. Yerine getirilemeyen amaçlar çok abartılarak en küçük detayına kadar incelenirken; ulaşılan amaçlar silikleştirilir ve gereken önem verilmez.
7. Ciddi işlerde, alelade veya vasat olmak, utanılacak bir durumdur. Ya hep ya hiç fikrinin bir neticesi olarak birey, kendince, ya muhteşem bir kişidir ya da tamamen bir başarısızlık örneğidir.
8. Obsesif döngü çoğunlukla bu safhada meydana gelir. Mükemmeliyetçi şartlar, bireyde negatif hislerin görülmesine sebep olur ve başarıyı (performansı) etkileyen neticeler ortaya çıkarır. Kusursuzun altında kalan başarı ve negatif hisler karşısında birey, bir sonraki defada daha çok çabalamayı ve daha kusursuz hale gelmeyi tercih eder.

Mükemmeliyetçiliğin oluşumunda anne baba tavırları ciddi şekilde önem taşımaktadır. Kişiler ebeveynlerinden sevgi görme, kabul görme ve onaylanmayı beklemektedirler. Mükemmeliyetçi bireyler çoğunlukla düşük benlik saygısı tarafından idare edilir. Mükemmeliyetçi kişiler benmerkezci olmaları nedeniyle farklılığı daima karşısındaki bireyden beklemekte ve bu da onların sosyal ilişkilerde hüsrana uğraması nedenini ortaya çıkarır (Flett ve ark., 1995). Mükemmeliyetçi

kişiler dost sahibi olma ve bu dostluğu devam ettirme hususunda epey güçlük çekebilirler (Kawamura ve ark., 2002).

Mükemmeliyetçilik, çağdaş hayatımızda en çok ismi söylenen kavramlardan biri olarak görülmektedir. Mükemmeliyetçi olunduğu takdirde başarılı olunabileceğine yönelik meydana gelen düşünce, toplum tarafından da onay gören ve sosyal medya gibi değişik referansların tesiri ile ilerleyen bir düşüncedir. Birçok kişiye göre mükemmeliyetçilik başarı elde etmenin zor karşılığı olarak adlandırılır. Mükemmeliyetçi insanlar kendileri adına belirledikleri üst düzey standartlara ulaşmadıkları zaman kendilerini yetersiz ve sıradan bularak bu durumun üstesinden gelmeye çalışırlar (Burns, 1980b).

Farklı medya araçlarının etkisi ile mükemmeliyetçilik meydana gelmektedir. Tv, magazin programları, dizi, film, internet ve pek çok görsel ve yazılı medya araçları insanlara mükemmeliyetçilikle alakalı veriler tanıtmakta ve insanları farklı taraflarda etkisi altına alabildiği gözlenmektedir (Adderholt- Elliot, 1987).

Mükemmeliyetçilik beraberinde çoğunlukla ulaşılması zor hedefler getirmektedir. Mükemmeliyetçi olan bir öğrenci kendisi adına koyduğu hedeflere varamadığında birtakım olumsuz duygular ve durumlarla yüz yüze gelebilmektedir. Kendine güvensizlik, yetersizlik, kararsızlık, kaygı, suçluluk, utanç duyguları deneyimleyebilmektedir. Yaşanan tüm bu olumsuz durumlar öğrencinin akademik başarısını ve güdülenmesini olumsuz olarak etkilemekte hatta psikolojik sorunlara sebep olabilmektedir (Hocaoğlu, 2015). Mükemmeliyetçi anne-baba tutumu ile büyüyen genç, çevre kazanma ve özgür olmada zorluk yaşayabilir. Bu durum dostluk ilişkilerinin öneminin arttığı bu dönemde genci olumsuz olarak etkiler. Gayet etmesine rağmen sınavlarında başarısız olan öğrenci, sınav esnasında kaygı durumu deneyimler. Mükemmeliyetçi anne-babalar, çocuklarının başarabileceklerine kanaat etmeyerek onlar üzerinde daha çok gayret göstermeleri için baskı kurarlar (Frost ve ark., 1990).

Mükemmeliyetçi ebeveynler çocuklarını daima daha iyiyi elde etmeye mecbur bıraktıklarından ve beklenen başarı seviyesine erişene dek onaylanmadıklarından dolayı, anne-babalarının standartlarını yakalayamayacaklarını düşünerek devamlı olarak onların tastiğini almak adına çaba sarfetmektedirler (Kağan, 2006). Kişilik özelliklerinin ilerlemesinde önemli faktör olan ailenin çocukla ilişkisinin kalitesi, ailenin umutları mükemmeliyetçiliğin ilerlemesinde ciddi faktör olmaktadır. Çocuklarda mükemmeliyetçiliğin ilerlemesinde dış şartlar ciddi

bir öneme sahiptir. Ebeveyn davranışı, ailesel tutumlar, ailesel mükemmeliyetçilik dış faktörlerden sayılabilir ve mükemmeliyetçiliğin ilerlemesinde ciddi etkenleri olabilmektedir. Fakat bir çocuğun mükemmeliyetçi oluşunda dış şartlar vurgulansa da son dönemde yapılan çalışmalar mükemmeliyetçiliğin kalıtsal olarak da aktarılabildiğini ortaya koymuştur (Şirin, 2011).

Anne-baba tutumlarının çocukların hareketleri üstündeki tesiri ile ilgili değerlendirmeler ve araştırma bulguları incelendiği zaman, çocuklardan beklentiler çoğaldıkça deneyimlenen kaygı ve bunun gibi uyum problemlerinin de çoğaldığı sonucuna ulaşılabilir. Foxman (2004) kusursuz olan ebeveynleri ve öğretmenleri tarafından performans hususunda devamlı baskılanan veya bu hedefle ödül verilen çocukların stres altında kaldıklarını ve kaygı bozukluklarına maruz kaldıklarını bundan dolayı ilerleyen zamanlarda kaygı ile alakalı kişilik özelliklerine elde etme meyillerinin çoğaldığını öne sürmektedir. Foxman (2004) çocuğun performansına verilen üst düzey olumlu reaksiyonların veya sevgi gösterilerinin bile kaygı oluşturabileceğini vurgulamaktadır.

Başarıya kendi yaşamlarında önem gösteren, başarı odaklı ebeveynler, çocuğunun düşük performans gösterdiği noktaları da, tıpkı yaşamın farklı yerlerine dağılmış diğer başarısızlıkları reddettikleri gibi reddederler. Bu ebeveynler hem kendi ebeveynlik rolleri gereği etkin bir şekilde, hem de kendi kişilik nitelikleri ile çocukların başarı odaklı olmaları hususunda aktif rol üstlenirler. Deborah Kirby Forgays, bu tarz annelerin çocuklarının hislerine karşı umursamaz davrandıklarından ve çocuklarına yetersiz pozitif dönüt verdiklerinden söz eder. İyi performanstan kolay kolay memnun olmayan bu anneler, çocuklarını onaylamaz ve şikayet etmelerine de ilgi duymazlar. Başarıya ödül vermekten çok başarısızlık nedenlerine ceza vermeyi seçerler. Babalar da çocuklarından yüksek talepler bekleyerek bu taleplerin yerine getirilmesine yönelik bir tavır takınırlar. Bu tavır çocuktaki rekabet duygusunu çoğalttığı gibi düşmanca tavırların ilerlemesine de sebep olur (Aydemir, 2006: 36).

Kenny-Bensen, (2005) çocukların kusursuz hareketler oluşturmada annelerin kontrolü ve çocuklarda anksiyete oluşumunun semptomlarını bulmaya çalışmışlardır. Bu araştırmayla bulunan bulgular şunlardır; çocukları üzerinde kontrol davranışları yüksek olan annelerin mükemmel olma tasası yaşayan çocukları olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde bireylerin mükemmeliyetçi davranışları arasında net değişiklikler bulunmuş ve buna ek olarak mükemmeliyetçiliğin pek çok açıdan

olumsuz neticelere sebep olduğu bulunmuştur. Hedefe ulaşmak adına yada üst düzeyde başarı elde edebilmek için uğraşılan kaygının depresyon işaretleri ile alakalı olduğu bulunmuştur. Buna ek olarak ailelerin çocuklarına yönelik baskı oluşturan bir tavır göstermelerinin de çocukların mükemmeliyetçi davranışlar görülmesine sebep olduğu bulunmuştur. Ailelerin denetim mekanizmasını kullanmalarının çocuklar üzerinde kendini üstün görme tutumuna sebep olduğu bulunmuştur.

Hill ve arkadaşları (1997) da kusursuzluk ümitleri ile yüzleşen çocukların etrafına yönelik düşmanca hisler taşıyarak kızgınlıklarını direk gösteren çocuklar olduklarından söz etmiştir. Suçlu olduğunu reddeden ve daima kusursuzluk beklentisi içerisindeki ana-baba tavırları çocuklarda önemli derecede kaygıya yol açmaktadır. Bu kaygıdan dolayı çocuk hata yapmamak adına farklı tecrübeler yaşamak istemez ve geri durur. Anne-babanın mükemmeliyetçi hali, çocuğun kendini “başarısız” ve “yetersiz” bulmasına yol açmaktadır. Mükemmeliyetçi halin baskın olduğu bir ortamda büyüyen çocuk daima “kusursuz” olma çabası içerisinde, ne kadar başarı elde ederse etsin bundan mutlu olmayacak, devamlı olarak anne ve babasına kendini gösterme ve ıspatlama çabasına girecektir. Bu çaba bir öfke haline dönerek çocuğun üstesinden gelemeyeceği bir duruma gelebilir. Ailesine olan bu kızgınlığını kendisine döndüren çocuk, bir zaman sonra etrafındakiler ile uyum sorunları deneyimleyebilir. Çocuğun kendine olan güveninin artması ve kendi performansını yetersiz bulmayan, başarılı bir kişi olarak hissedebilmesi için anne-babası çocuğun ortayan koyduğu olduğu efor hakkında pozitif dönüt vererek onu cesaretlendirmelidir (Fros, Lahart ve Rosenblate, 1991).

Mükemmeliyetçilik çocuğun ruhsal durumunu baskı ile yönlendirme şeklinde bir anne-baba davranışını ortaya çıkarır. Luc Goossens ve arkadaşlarının gerçekleştirdiği çalışma çocuğun öz-eleştirel davranışının ailenin çocuğun yanlışlarına yönelik üst düzey tepki göstermesine neden olan kendi mükemmeliyetçi davranışından dolayı olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu davranışa bağlı olarak aile, çocuk yalnızca üst düzey standartlara cevap verdiği zaman onaylar ve bu standartlar yerine getirilmediği durumunda sessiz kalarak negatif yüz ifadesi gibi gizli mesajlarla birlikte çocuğa onay görmediği mesajını iletir. Bu durumdan dolayı çocuğu üzerinde psikolojik hakimiyet kuran aile, çocuğun da öz-eleştirel bir tutum geliştirmesine yol açar (Marrano, 2008).

Çağımızda anne babaların nasıl daha iyi anne-baba olacaklarına dair fazlaca referans bulunmakta ve medyada da bu durum ile ilgili haberler çoklukla

görülmektedir. Tüm bu ifadeler ışığında modern kişinin öteki tüm alanlarda olduğu gibi anne-babalık hususunda da mükemmel olma talebi çoğalmıştır. Çocuğun normal ilerlemesine alakalı şekilde deneyimlediği sorular bile reddedilmekte ve kısa zamanda mükemmel bir anne-baba kabiliyeti ile çare bulması beklenmektedir. Modern yaşamın kazanımları anneleri eski rollerden çıkararak iş yaşamında da mükemmel olmaları gerektiği mesajını iletmektedir. Değişik alanlardaki rolü ve kendisinden beklentiler çoğalırken kadınlar her alanda mükemmeliyetçiliklerini ıspatlama yönünde daha fazla çaba göstermeye devam etmektedirler. Ama bütün bu mükemmellik kusursuzluk arayışına rağmen hala çok sayıda değişik problem ile yüzyüze gelinmektedir. Çocukların gösterdikleri tüm uyumsuz ve psikolojik açıdan sağlıksız olarak nitelendirilebilecek hareketlerin kökeninde benlik kavramının negatif bir şekilde algılanmasına sebep olan öz-saygı yoksunluğu yatmaktadır (Axline, 1993:13) Bir taraftan kusursuzluğa doğru yol alınıyormuş gibi görünsede, diğer yandan çocukların benlik kavramlarının olumlu algılanmamasına dayalı olarak farklı problemler yaşanmaya devam edilmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; ilkokul öğrenci ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeylerinin incelenmesi ve bununla beraber cinsiyet, yaş, eğitim durumu, eşin eğitim durumu, meslek, çocuk sayısı, ilk ebeveyn oluş yaşı, çocukların yaş aralıkları gibi farklı demografik özelliklere göre bu ilişkilerin farklılık gösterip göstermediğinin tespit edilmesidir. Araştırma sonucunda elde edilen bulguların, literatürde yer alan benzer araştırmalara destek olacağı ve yeni araştırma ve araştırmacılara da ışık tutacağı düşünülmektedir.

Alt Amaçlar

1. Anne-baba mükemmeliyetçilik düzeyleri cinsiyet açısından farklılık göstermekte midir?
2. Anne-baba mükemmeliyetçilik düzeyleri yaş açısından farklılık göstermekte midir?
3. Anne-baba mükemmeliyetçilik düzeyleri eğitim durumu açısından farklılık göstermekte midir?
4. Anne-baba mükemmeliyetçilik düzeyleri eşin eğitim durumu açısından farklılık göstermekte midir?

5. Anne-baba mükemmeliyetçilik düzeyleri meslekleri açısından farklılık göstermekte midir?
6. Anne-baba mükemmeliyetçilik düzeyleri ile çocuk sayıları arasında ilişki var mıdır?
7. Anne-baba mükemmeliyetçilik düzeyleri ile ilk ebeveyn oluş yaşı arasında ilişki var mıdır?
8. Ebeveynlerin çok boyutlu mükemmeliyetçilik ölçeğinden aldıkları puanlar nasıldır?
9. Erkek ve kadın ebeveynlerin çok boyutlu mükemmeliyetçilik ölçeğinden aldıkları puanlar değişmekte midir?
10. Çok boyutlu Mükemmeliyetçilik ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik düzeyi nasıldır?

Araştırmanın Önemi

Hollander, mükemmeliyetçiliği çocukluk çağında edinilen negatif bir huy niteliği olarak tanımlar. Buna ek olarak hatasız davranışta bulunup başarı elde ederek ebeveynlerinden onay görme teşebbüsü şeklinde de açıklanmıştır (Hollander, 1965).

Frost ve diğerleri (1990)'ne göre, mükemmeliyetçilik üst düzeyde ve gerçek dışı çabalara ulaşmak hedefiyle kişinin öz eleştiri yapması ve mağlup olma duygusuyla hareketler sergilemesi şeklinde tanımlanmıştır. Mükemmeliyetçiliğin gelişmesinde ailesel değişkenlerin önemine dikkat çekilmiş ve mükemmeliyetçi insanların ailesinin taleplerine ve kişisel yargılamalarını önemli bulduklarını iddaa etmişlerdir.

İnsanlar genellikle her şeyin en iyisine ulaşmak çabasındadır. Bu en iyiye ulaşma çabası bir mizaç özelliği olarak mükemmeliyetçiliğin neticesidir. Bireyler mükemmele ulaşmak için çaba sarf etse de bu mümkün olmamaktadır. Mükemmele ulaşmaya çalışma kişiyi bazı noktalarda kendi gelişimine katkı sağlasa da pek çok yönden onun hayatına olumsuz etki bırakabilmektedir. Özellikle küçük yaşlardan itibaren mükemmeliyetçi yaklaşım ve tutumlar çocukların kişiliklerinde değiştirilmesi mümkün olmayan olumsuz etkiler bırakabilmektedir. Bu nedenle geleceğin nesillerine rol modeli olacak olan anne-babaların çocuklarına yönelik mükemmeliyetçilik algılarının araştırılması ve ortaya çıkacak sonuçların ebeveynler tarafından değerlendirilmesi, oluşabilecek olumsuz durumların önceden tespit edilmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Literatüre bakıldığı zaman ebeveynlik davranışı üzerine mükemmeliyetçilik nispeten az araştırma ilgisi çekmiştir. (Flett, Hewitt, & Singer, 1995). Ebeveynlikte mükemmeliyetçiliğe ilişkin bu görece bilimsel bilgi eksikliği, farklı ebeveynlik tarzlarının doğası gereği mükemmeliyetçi görünen şekillerde tanımlandığı göz önüne alındığı zaman şaşırtıcı görünmektedir (cf. Baumrind, 1971, 1977).

Literatür incelendiği zaman mükemmeliyetçilik ile ilgili yapılan çalışmalara rastlanmış ancak ebeveyn mükemmeliyetçiliği ile ilgili olarak yapılmış çalışmaya rastlanamamıştır. Bu araştırmanın önemi ilkökul öğrenci ebeveynlerin çocuklarına karşı mükemmeliyetçilik düzeylerinin belirlenmesi ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin farklı demografik özellikler açısından değişip değişmediğine bakılmasıdır. Araştırmadan elde edilecek veriler ışığında öğrenci ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı ve bu demografik özelliklerin mükemmeliyetçiliğe olan etkisini ortaya çıkarmaktır. Bu araştırma ile alandaki bu eksiklik giderilmeye çalışılacak ve elde edilen verilerin gelecek çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları:

1. Araştırmadan elde edilen sonuçlar veri toplama araçları ile sınırlıdır.
2. Lefkoşa şehrinde bulunan ve rastgele seçilen ilkökullardaki öğrenci velileri sınırlıdır.
3. Araştırma veri kaynakları açısından yazılı literatür ile sınırlıdır.
4. Araştırmanın verileri Kuzey Kıbrıs'taki anne-babalar ile sınırlıdır.

Tanımlar

Mükemmeliyetçilik: Türk Dil Kurumu sözlüğünde mükemmeliyetçilik; “mükemmeliyetçi olma durumu” şeklinde tanımı yapılmaktadır. Mükemmeliyetçi ise “mükemmel olma yolunda oldukça titiz davranan ve oldukça çaba gösteren kişi” olarak belirtilmiştir (TDK, 2017).

Anne-baba mükemmeliyetçiliği: Mükemmeliyetçi ebeveynler çocuklarını davranışları sebebiyle kabul etmekten çok onları fazla mükemmeliyetçi bir yapı göstermeleri hususunda zorlama eğilimi göstermektedirler (Sapmaz, 2006: 25).

BÖLÜM II

Kavramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar

Anne Babanın Eğitim Düzeyi ve Mükemmeliyetçilik

Ebeveynlik, sosyal beceri ve davranış konulu çalışmalarda anne-babanın eğitim seviyesinin çocuklar üzerinde ciddi bir rol oynadığı bulunmuştur. Bu çalışmalar neticesinde lise ve lisans mezunu olan anne-babaların çocuklarının öteki anne-babaların çocuklarına oranla daha az disiplin ve davranış sorunu deneyimledikleri saptanmıştır (Cousins, Power & Olvera Ezzell, 1993).

Demirtaş (2001)'in çalışmasında anne tutumu ile çocukların özbakım becerileri arasındaki ilişkiye bakılmış, annelerin eğitim düzeyinin etkili olduğu, düzeyin artması ile tutumlarının daha demokratik hale geldiği ve özbakım becerilerinin de bundan olumlu şekilde etkilendiği bulunmuştur.

Güleç (1998)'in çalışmasında annelerin eğitim seviyesi ve çocukları ile yaşadıkları etkili zaman arasında bir ilişki saptanmış ve eğitim seviyesi yüksek, çalışan annelerin çocukları ile daha etkili zaman geçirdikleri saptanmıştır (Gürsoy ve diğerleri, 2004).

İlköğretim seviyesinde eğitim görmüş annelerin orta ve yüksek öğrenim görmüş olanlara göre daha çok koruyucu, rolünü reddeden, geçimsizlik ve aşırı katı otorite gösteren bir tavır içerisinde oldukları saptanmıştır. Bu nedenle az eğitim görmüş annelerin daha negatif tavırları özümledikleri denilebilir (Demiriz ve Öğretir, 2007).

Anne-Babanın Mesleği ve Mükemmeliyetçilik

Öğretmenlik işi bir bilgiyi mekanik bir biçimde öğretme esasında olmadığı için yakın ilişki oluşturma ve insan ilişkileri de içinde bulunur, içinde bulunduğumuz zamanda farklı mesleklere oranla birbirine geçmiştir. Bu birbirine geçmenin nedeni bir çok rolü mesleğin içerisinde bulunduruyor oluşundan kaynaklıdır. Öğretmenler girdikleri sınıfta hem bir yöneten, hem sınıfta disiplin sağlayan kişi olmanın yanında aynı zamanda sınıfa hayat veren, öğrencilerin öğrenme heveslerini artıracak programlar oluşturan ve bunları organize eden ve ölçüp değerlendiren kişidir. Sınıfta bulunmadığı durumlarda da sınıftaki rollerine ek olarak, gençlere ve çocuklara rol

modeli, iyi bir kişi, örnek hareketleri olan bir vatandaş olma gibi yeni görevleri edinmiştir (Kolensik, 1970).

Öğretmenler tüm bu görevlere ek olarak evlerinde de çocuklarına yönelik ebeveyn vazifeleriyle sorumludurlar. Birinci dereceden bakım veren oldukları için çocuklarının her çeşit bakım ve eğitiminden sorumlulardır. Mükemmeliyetçilik yaygın olarak kişinin kendisi ile ilgili yüksek standartlar oluşturma ve onlara ulaşma yönelimi şeklinde ifade edilmektedir. Mükemmeliyetçi fikirlerin doğuşunda değişik anne-baba tavırları ve gelişimin erken zamanındaki tecrübelerden söz edilmektedir. Mükemmeliyetçi bireyler, çocukluk yıllarında anne ve babaları tarafından hareketlerinin desteklenmediğı yada destek görmenin bir şarta dayalı olduğı bir ortamda yaşamışlardır. Bu nitelikler doğrultusunda mükemmeliyetçilerin anne ve babaları da kendileri ve çocukları için üst düzey talepleri olan kişilerdir (Barrow ve Moore, 1983).

Mükemmeliyetçilik

Kişi dünyaya geldiğı andan itibaren dış uyarucılara maruz kalmaktadır. Büyüme ve gelişim sürecinde çocuğun hareketleri yargılanarak, düzeltilerek ve pekiştirilerek bireysel ve toplumsal taleplere uygun harekette bulunmayı öğrenmesi hususunda devamlı olarak yönlendirilmektedir. Çevresel koşulların meydana getirdiğı baskı sonucunda birsürü kişi belirli ölçütlere varma çabası içerisinde olmaktadır. Bazen bu ölçütler varılabilenin çok üstünde tutulduğı için mükemmeliyetçilik görülebilmektedir. Literatürde mükemmeliyetçiliğe farklı bakışlar ve bu bakış açılarını yansıtan değişik açıklamalar bulunmaktadır. Litauer ve Litauer (1997), kişinin kendine ve öteki kişilere yönelik üst düzey standartlar oluşturulmasını ve herşeyin, her zaman düzen içinde bulunmasını istemeyi mükemmeliyetçilik” olarak adlandırmaktadırlar. Mükemmeliyetçilik yüksek standartlara cevap vermeyen veya mükemmel olmayan her şeyden üzüntü duyma eğilimi şeklinde de tanımlanmaktadır (Strip ve Hirsch, 2000). Rimm (1994) ise mükemmeliyetçiliğin yapısında yanlış yer olmadığını ve böyle kişilerin daima en iyi neticeye varmak istediklerini ifade etmektedir.

İlgili alanyazında mükemmeliyetçilik ile alakalı yapılan araştırmalara bakıldığı zaman, ortak değerlendirilen bir açıklama veya yapının varlığından bahsedilmemektedir. Bunun ciddi sebeplerinden birinin mükemmeliyetçiliğin pozitif

yansımaları ile psikolojik sorunlara sebep olabilen negatif yansımalarının açık bir biçimde ayrılamaması şeklinde tanımlanabilir (Flett ve Hewitt, 2005).

Mükemmeliyetçilik kavramı ile ilgili bugün hala çalışma yapan kişiler açıklama yapmaya çalışmaktadırlar. Mükemmeliyetçiliğin açıklamasındaki ciddi problem, mükemmeliyetçi kişiler ile başarıya ulaşmış ve yetenekleri olan kişiler arasında ayırım yapılamamasıdır. Fakat bütün açıklamalardaki tek aynı nokta performans ile ilgili üst düzey beklenti olmasıdır (Frost, R. O., Marten, P. A., Lahart, C. ve Rosenblate, R.1990).

Türk Dil Kurumu (1969) tarafından yapılan açıklamada mükemmeliyetçilik ‘noksanı, engeli bulunmayan’ olarak belirtilmektedir. Mükemmeliyetçilik kavramı gerçekleştirilen hiçbir şeyin yeter miktarda görülmemesi ve yapılacak her şeyin en güzeli olması tersi durumunda ise başaramama duygusu, realistik olmayan üst düzeydeki hedeflere ulaşmaya çalışma ve en sonunda birey üzerinde kötü sonuca neden olabilen düşünce ve hislerdir (Zabun,2011).

Hollender (1965), mükemmeliyetçilik alanında çalışma yapmış ilk akademisyenlerden biri olarak “mükemmeliyetçiliği mükemmel hareket ve performans yoluyla ebeveynlerinin onayını alma girişimi” şeklinde tanımını yapmıştır. Mükemmeliyetçiliği çocukluk yıllarında edinilen negatif bir kişilik özelliği olarak gören Hollender’e göre mükemmeliyetçilik terimi “kendisinden ya da öteki kişilerden, durumun ihtiyaçtan çok fazla seviyede performans göstermek isteyen kişilerin uğraşı” şeklinde tanımlanmıştır.

Mükemmeliyetçilik; bireyin üst düzey güç sınırı meydana getirmesi, kusursuz olma adına uğraşması ve kendi tavırlarını değerlendirirken çok fazla eleştirme durumunda olmasıdır (Hewitt ve Flett, 2002, Akt. Stoeber ve Becker, 2008).

Mükemmeliyetçilik, günlük hayatta çoğunlukla kullanılan bir terimdir. Bireyler çoğunlukla mükemmeliyetçi denildiği zaman, yaptığı her işte amaçlarına ve en iyi performansa varmak adına çaba sarf eden bir insanı kastederler. Mükemmeliyetçilik yaşamın her alanında olabilmektedir. Bu alanlar okul, iş, sosyal ilişkiler, spor, kişisel görünüm, kilo, temizlik, hijyen, ev hali, arkadaşlık, müzik, hobi gibi ciddi herhangi bir alanda görülebilmektedir (Shafran, Egan ve Wade, 2017: 15).

Burns mükemmelin tam anlamıyla kişisel bir yanılgıdan ibaret olduğunu savunur. Dünyada böyle bir şeyin var olmadığını mükemmel diye bir şey bulunmadığını ifade eder. Zenginlik vaat edeceğini ama yalnızca sefalet getireceğini ifade etmiştir. Mükemmel için ne kadar fazla çaba sarfederseniz o derece fazla düş

kırıklığı yaşarsınız; çünkü bu sadece soyut bir kavramdır ve realite ile uyum göstermemektedir. Mükemmeliyetçi yapıya sahip insanların her zaman kaybedeceklerini belirtmiştir (Burns, 2014: 344).

Tangney (2002)'e göre, mükemmeliyetçi kişiler kendilerini değerlendirme hususunda yoğun enerji harcadıkları için öz-değerlendirme sürecine kendilerini kaptırırlar. Tangney, bunun yanısıra sert ve üst düzey standartlar meydana getirmek ile beraber mükemmeliyetçilerin değerlendirme aşamasına aşırı ağırlık verdiğini ve herkes kendi öz-değerlendirmesini kurallarına uygun şekilde gerçekleştirirken, mükemmeliyetçilerin bunu devamlı bir iş olarak yerine getirdiğini ifade eder.

Mükemmeliyetçilikle ilgili alanyazın incelendiği zaman değişik bakış açıları vardır. Tek boyutlu ve çok boyutlu mükemmeliyetçilik iki temel görüş olarak sayılmaktadır. İlk çalışma ve kuramlar mükemmeliyetçiliği daha ziyade tek boyutlu ve bireyi negatif olarak etkisi altına alan bir yapı olarak değerlendirmişlerdir. Burns (1980), tek boyutlu bakış açısı fikrindedir ve ona göre mükemmeliyetçilerin standartları mantık ve elde edilebilirlik sınırlarının çok üstündedir, bu imkansız hedeflere varmak adına mükemmeliyetçiler çaba sarfederler, değerlerini bu zamana ve başarıya göre değerlendirirler (Asan, 2011). Mükemmeliyetçilik konulu araştırmalar geçmişten beri gerçekleştirilmektedir. Bu alandaki araştırmalarda önemli bir ilerleme mükemmeliyetçilik tanımının çok boyutlu şekilde değerlendirilmesidir (Imprachim, 2016).

Mükemmeliyetçi kişiliğin meydana gelişinde aile baskısının, arkadaşların, çevrenin ve toplumun ciddi tesiri vardır. Bütün dünyada mükemmeliyetçi yapının, bireyin birçok psikolojik ve sosyal özelliğini etkisi altına aldığına dair araştırmalar gerçekleştirilmiş ve gerçekleştirilmeye devam edilmektedir. Yapılan birçok araştırma sonucu; arkadaş ilişkileri, akademik başarı, sosyal hayata uyum ve benlik algısı gibi alanlarda mükemmeliyetçi yapının etki ettiğini ortaya çıkarmaktadır.

Mükemmeliyetçilik reel olmayan bir mükemmelleştirme talebidir. Hareketleri ve yapılan işleri daha iyi yapmak için iyi bir itici kuvvettir, aynı zamanda insanları ve olayları değiştirmeden beğenip kabullenmeyi reddedmiştir. Bu fikir stili bilinçli bir şekilde değilse de mutlu olmayı geri çevirme manası taşır. Mükemmeliyetçilik özgüven ile ters orantılı bir sabit fikirdir (Sayışman, 2018).

Rice ve Preusser (2002)'e göre Adler, mükemmeliyetçiliği doğumdan itibaren gelen ve normal bir özellik şeklinde ele almış ve sağlıklı ve sağlıklı olmayan olarak iki değişik grupta değerlendirmiştir. Sağlıklı mükemmeliyetçi kişiler, varılabilir

hedefler için uğraşırken, sağlıklı mükemmeliyetçiler kendilerine reel olmayan hedefler belirler ve bunlara varmaya uğraşırlar (Hanımoğlu, 2011).

Aktif mükemmeliyetçilik ve pasif mükemmeliyetçilik ölçüldüğü vakit, aktif mükemmeliyetçilerin beklentileri oldukça fazladır. Bu beklentiler hem kendileri hem de diğer kişiler adına olabilmektedir. Pasif mükemmeliyetçilik ise yanlışlar ile alakadar olma, hareketlerden emin olamama sebepleri ile hareketi yapmama ya da üşenme eğiliminde olmadır (Eskiili, 2015).

Mükemmeliyetçiliği çok boyutlu şekilde değerlendiren çalışma sahipleri onun tek boyutlu ve sadece olumsuz bir yapı olmadığını onaylamaktadırlar. Hewitt ve Flett (1991) meydana getirdikleri bir ölçekle mükemmeliyetçiliği bozulmuş bir olgu şeklinde ele almışlardır. Kendine yönelik, başkalarına yönelik ve toplumsal olarak zorlanan mükemmeliyetçilik olarak mükemmeliyetçiliği üç boyutta değerlendirmişlerdir (Kırdök, 2004).

Literatür incelendiğinde mükemmeliyetçilik olumlu ve olumsuz olarak karşımıza çıkmaktadır. Olumlu mükemmeliyetçilik yapısına sahip bireylerin kendilerine dönük olumlu çıkarımlar yapabilmeleri ve daha gerçekçi nitelikte standartlara sahip olmalarından dolayı başarıya daha yakın oldukları görülmüştür. Bu yapıya sahip bireyler kendilerinin ve yeterliliklerinin farkında olmalarından dolayı elde ettikleri başarılar karşısında kendilerine dönük olumlu çıkarımlar yapabilmektedirler. Olumsuz mükemmeliyetçiliğe sahip bireylerde ise durum tam tersidir. Kendileriyle örtüşmeyen nitelikte belirledikleri yüksek standartlar karşısında başarısızlıkla sık sık karşılaşabilmektedirler. Hatalara karşı olumlu bir tutum içerisinde olmamalarından dolayı bu yapıya sahip kişilerde başarısızlıkla beraber aşağılık duygusu ve yetersizlik hissi artmaktadır ve daha fazla umutsuzluğa düşmektedirler (Hocaoğlu&Çerkez, 2017).

Barrow ve Moore (1983) mükemmeliyetçiliği, bireyin ümitleri, deneyimlediği olayların değerlendirmesini, kendisinin ve başka kişilerin yorumlarını içeren bilişler ağıdır. Burns (1980)'e göre, varılması imkansız hedeflere kompulsif bir çabadır ve aşağıdaki özellikleri barındırır (Akt. Tuncer, 2006):

- Gerçeklikten uzak standartların oluşturulması,
- Bu ölçütlerin tümüne değişmez bir şekilde sadık kalınması,
- Kendilik değeri ve başarının karşılaştırılması.

Horney'e (2006a) göre mükemmeliyetçilik kişinin kendine uzaklaşmasına bozulmuş şekilde uyum göstermesi şeklinde tanımlanmıştır. Horney mükemmeliyetçiliği birtek negatif tarafı ile değerlendirmiş ve mükemmeliyetçiliği nevrotik bir ihtiyaç şeklinde görerek izah etmiştir. Horney kendi mükemmeliyetçilik anlayışını, Freud'un süper ego, ideal benlik ve Oidepus Kompleksinden ayırmış ve yeni bir boyut oluşturmuş; mükemmeliyetçiliğin doğuştan veya içgüdüler sayesinde oluşmayan çevrenin, bilhassa anne-baba davranım yolları ile birlikte görüldüğünü ifade etmiştir. Bu yönden Horney mükemmeliyetçi uğraşı, dış etkenlere özellikle anne-baba tavrı, anne babanın birbirini tutmayan bir hal içinde olmaları ve çocukları arasında ayırıcı davranımları gibi etmenlerin tesir ettiğini ifade etmesi bakımından mükemmeliyetçiliği tanımlaması bakımından Freud'dan farklılaşmaktadır. Horney on farklı nevrotik gereksinim tanımlamış daha sonra bunu üç kategoriye ayırmış ve bu nevrotik gereksinimler neticesinde meydana gelen kişilik çeşitlerinden söz etmiştir. Bu kişilik çeşitlerinden biri de “bireyin kendisini yaşamdan çeken, özgürlük ve mükemmellik gereksinimi içinde olan ve bunu insanlardan uzak durarak gidermeye çalışan bağlantısız kişiliktir” (Schultz ve Schultz, 2002). Horney (2006c), bu kişilik çeşidinin; nevrotik gereksinimini gidermek hedefiyle sağlıklı mükemmeliyetçi bir çaba sarf ettiğini ifade etmiş ve kişinin, kendi düşünde görüntülediği benzersiz bir kusursuzluğa sahip olan kişiden çok çok uzaklarda bulunduğunu fark ettiği zaman da umutsuzluğun ortaya çıkarak, bozucu bir tesire sahip olan derin bir öz-aşağılanma tepkisi sergilediğini söylemiştir.

Mükemmeliyetçilik, kişinin kendi benliğini nasıl gördüğüne dair bir yapı olarak idrak edilebilir. Mükemmeliyetçi kişilik özelliğinin açıklaması da esasen, kişinin kendisi tarafından oluşturduğu yüksek standartlar ile benliğini nasıl gördüğü ile ilgilidir. Bireyin kendi benliğini bir tek mükemmel hale geldiği zaman kabul ederek kazanmadığı zamanları intikal hali olarak görebilmektedir. Olumlu benlik kavramı, benliğin tümüyle bireyin başarı ve başarısızlıkları ile kendini kabul etmesi şeklinde tanımlanabilir (Özçiçek, 2014).

Mükemmeliyetçilik meyili önemli düzeyde sevgi, kabul edilme/reddedilmeme ve onay görme ihtiyacıyla başlar. Mükemmeliyetçi kişileri manipüle eden, düşük sınırdaki benlik saygısıdır. Mükemmeliyetçi bireyler, sevgi ve Kabul görme ihtiyaçları bağlamında, diğer kişilerin bakış açısı, talep ve ihtiyaçlarına yönelik hassasiyetleri bulunmamaktadır. O kişiler, üst düzey benmerkezci düşünce tarzından dolayı, farklılığın öteki kişiler tarafından oluşturulması beklentisindedirler.

Birey, kusursuzluğa ulaşma noktasında hüsrana uğradıkça tasaları daha da fazlalaşmakta ve bunun sonucunda bu süreç kişi için çözümü zor bir hale gelmektedir. Bu netice, kişinin psikolojik sıhhati yönünden istenen bir durum değildir (Tuncer ve Voltan-Acar, 2006).

Mükemmeliyetçiliğin meydana gelmesinde farklı medya araçlarının da tesiri gözlemlenmektedir. Televizyon, magazin ağırlıklı programlar, diziler, filmler, dergiler ve internet gibi pek çok yazılı ve görsel medya araçları bireylere kusursuzluk eğilimleri içeren bilgiler vermekte ve kişilere farklı açılardan tesir ettiği izlenmektedir (Hocaoğlu, 2015).

Mükemmeliyetçilik günümüzde araştırmacılar tarafından açıklama gayretleri devam eden bir kavramdır. Mükemmeliyetçiliğin tanımını yapmada ciddi bir problem olarak, mükemmeliyetçi insanlarla, becerikli ve başarılı insanlar arasında ayırım yapılamaması gelmektedir. Fakat yapılan tanımların ortak noktası, başarı üzerindeki yüksek taleplerdir (Frost vd., 1990).

Mükemmeliyetçilik, kusursuz olma gayreti ve bireyin kendi davranışı için çokca yargılamada bulunmasına sebep olan performansa üst düzey standartlar oluşturma meyilidir. Mükemmeliyetçi kişiler, yaşamlarının her alanında kusursuz olmaya gayret eden kişilerdir (Frost vd., 1990; Flett ve Hewitt, 2002).

Ashby'e (1996) göre mükemmeliyetçilik kişinin kendisi adına oluşturduğu yüksek amaçlarına ulaşmak adına çabalamasıdır. Kusursuz performans sergileme uğraşının kişinin en üst potansiyeline ulaşma ve etrafındaki insanlarla sosyal bağları içerdiğinde pozitif, diğerlerinden daha iyi olma amacını taşıdığına negatif bir anlam yüklendiği ve mükemmel olma çabalarının mutsuzluk ve başarısız olma ile alakalı olduğu söylenebilir.

Mükemmeliyetçi kişilerin oldukça katı standartları olduğu bilinmektedir. Esneklik göstermeyen kişilikleri nedeniyle hem kendilerine hem de öteki kişilere aşırı sorumluluk yükleyip başarısız olmaya katlanamayabilirler. Buna benzer durumlarda fazla denetimci davranışlarda bulunabilirler ve hem kendilerinin hem de diğer kişilerin gerçekleştirdikleri görevleri sürekli kontrol ederler. Bu hareket tarzı mükemmeliyetçi kişilerin insan ilişkilerinde de sorunlar deneyimlemesiyle neticelenebilmektedir (Davis, 2006).

Literatüre bakıldığı zaman mükemmeliyetçiliğin yapısı ile alakalı değişik fikirler de görülmektedir. Mükemmeliyetçilik son zamanlarda çalışmacılar tarafından daha da çoğalan bir düşünce ortaklığı ile çok boyutlu bir yapı olarak

tanımı yapılmaktadır. Ama şu anda bu çok boyutlu yapıyı meydana getiren parçalarla alakalı olan fikir birliğine varılamamıştır. Birçok araştırmacı mükemmeliyetçiliğin süreklilik arz eden hareketler ve fikirlerle karakterize edilebileceğini ve pozitif ya da sağlıklı ve negatif ya da sağlıklı boyutlarının bulunabileceği açıklamaktadır (Schuler, 2000). Buna ek olarak mükemmeliyetçilik sağlıklı-sağlıksız ya da uyumlu-uyumsuz gibi ikili yapılarda da araştırılmaktadır (Parker, 2000).

Siegle ve Schuler (2000) ise; içsel mükemmeliyetçilik ve dışsal mükemmeliyetçiliğin açıklamalarından bahsetmişlerdir. İçsel mükemmeliyetçilik kusursuz hale gelmek adına kuvvetli bir güdülenme, gerçek dışı kişisel standartlar meydana getirme, suçlara odaklanma ve içsel standartları genelleme gibi kişilerarası bir boyuttur. Dışsal mükemmeliyetçilik ise aynı davranışları içerir ama, bu hareketler kişinin kendisinin yerine öteki kişilere dönüktür. Günümüzde araştırmacılar mükemmeliyetçiliği farklı bileşenleri veya yüzeyleri olan çok boyutlu bir kavram olarak değerlendirmişlerdir (Akt: Hocaoglu, 2015).

Mükemmeliyetçiliğin pozitif ve negatif iki boyutunun varlığını vurgulayan ilk araştırmacılardan biri olan Adler'e (2004) göre, üstün olma bütün bireylerde bulunan bir uyarımdır ve tüm yaratıcı fiilin altında yatan bu uğraştır. Normal mükemmeliyetçiler bu uğraşı toplumun faydasına kullanabilen, birtek kendinin değil öteki kişilerin de kazanımını elde edebilecek durumda hareket eden bireylerdir. Nevrotik mükemmeliyetçi kişiler ise üstünlük oluşturmada hatalı yol çizen, uğraşlarını hayatın faydasız yönlerine yönlendiren bireylerdir. Diğer bir tanımla kusursuzluk gayreti, kişinin potansiyellerini en üst seviyeye ulaştırmayı ve toplumsal alakayı barındırdığı sürece sağlıklı bir nitelik şeklinde değerlendirilirken, sadece diğer kişilerden üstün olma ihtiyacını barındırdığında sağlıksız bir nitelik olmaktadır. Adler'e göre, birey ne kadar sağlıklı ve normalse takip ettiği usullerin ortadan kalkması halinde mükemmel olma hedefine ulaşmak için farklı yollar bulma hususundaki keşfetme kabiliyeti de o derece çok olacaktır. Ama sağlıklı olmayan (nevrotik) mükemmeliyetçilerde üstünlük hedeflerine varabilme hususunda “ya hep ya hiç” tarzı fikir hüküm sürmektedir, buldukları çareler alt seviyede ve yüzleştikleri zorluklar onlar için oldukça fazladır. Hamacheck (1978) de mükemmeliyetçiliği normal ve nevrotik olarak iki boyutta ele almıştır. Hamacheck'e göre normal mükemmeliyetçiler aşırı düzeyde uğraşarak, kendilerini tatmin edecek bir netice kazanmaya çalışırken, nevrotik mükemmeliyetçiler, ortaya koydukları işin yeter miktarda iyi olmadığını varsayarak

yaptıkları onları asla tatmin etmemektedir. Normal mükemmeliyetçiler zayıf yönlerinin ve limitlerinin bilincinde olup, kendilerini nasıllarsa öyle görürler. Normal mükemmeliyetçiler nevrotiklere göre daha esnek, daha heyecanlı, duygusal boyutta daha kuvvetlidir ve hedeflere yönelerek işi en düzgün biçimde gerçekleştirmenin yöntemini bulmaya çalışırlar. Diğer yandan nevrotik mükemmeliyetçiler hiçbir zaman memnun hissedemezler çünkü onların görüşüne göre hiçbir şey yeterince iyi olamaz. Yapabileceklerinin üstünde amaçlar oluşturmaları benlik saygılarının azalmasına sebep olmaktadır. Hamacheck'e göre nevrotik kişiler aşırı fazla ve titiz hareketleri olan, bir işe başlamadan evvel aşırı kaygılanıp duygusal çöküntü deneyimlediklerini söylemiştir (Akt. Schuler, 2000).

Kottman (2000)'a göre olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçiler arasındaki değişiklikler onların üst düzey ölçütleri ve düzen gereksinimlerini değerlendiriş tarzından oluşmaktadır. Olumlu mükemmeliyetçiler bu yönelimleri, performansı yükseltici bir yapı olarak kullanmaktadırlar. Bunun yanı sıra olumlu mükemmeliyetçiler üst düzey ölçütlere varabilmek için aşırı seviyede kaygı deneyimlemez ve oluşturdukları hedeflere varamadıkları zaman hevesleri yokolmaz, tam tersi daha disiplinli ve mantıklı çalışmaları hususunda güdülenirler. Diğer yandan olumsuz mükemmeliyetçiler, kendileri için oluşturdukları üst düzey standartlara ulaşma hususunda çok fazla anksiyete yaşarlar ve kusursuz olana varamadıklarında kendilerini bozguna uğramış hissederler.

Buna yakın şekilde Slaney ve diğerleri (2001), mükemmeliyetçiliği uyumlu ve uyumsuz olmak olarak iki alt boyutta gözden geçirmişlerdir. Araştırmacılara göre mükemmeliyetçilik, bireyin kendisine oluşturduğu standartların kapasitesinin epey üstünde olması halinde olumsuz nitelik taşımakta ve kişiyi tedirgin hale getirecek neticeler ortaya çıkarmaktadır. Onun dışında, bireyin kendine üst düzey standartlar oluşturması ve bunlara varmak için belli bir organizasyon içinde çabalaması bireyi başarıya götüren olumlu bir unsurdur. Slaney ve diğerlerinin mükemmeliyetçiliği değerlendirme hedefiyle oluşturdukları ölçekte yüksek standartlar, uyum ve uyumsuzluk olmak üzere üç alt faktör bulunmaktadır. Bunlardan kişinin oluşturduğu yüksek standart ve ümit seviyesini ifade eden üst düzey standartlar alt faktörü ile kişinin düzen gereksinimi ve organizasyon seviyesini ifade eden düzen alt faktörü, uyumlu mükemmeliyetçiliği değerlendirmek içindir. Kişinin performansı ile ümitleri arasındaki ikilem ve bu

ikilemli halin kişide sebep olduğu rahatsızlık seviyesini açıklayan uyuşmazlık alt faktörü ise uyumsuz mükemmeliyetçiliği değerlendirmek içindir.

Hewitt ve Flett(1991)'e göre 3 çeşit mükemmeliyetçilik boyutu bulunmaktadır;

Başka kişilere yönelik mükemmeliyetçilik:

Bu durumda hareket çevreye yönlendirilmiştir. Öteki kişilerin başarabilirlikleri yönünde ümitler ve görüşleri içerir. Önemi; öteki kişiler için gerçek dışı standartlara sahip olduğuna ve sıkı bir şekilde öteki kişilerin performanslarını ölçtüğünü içerir. Diğer kişilerin mükemmel olması üstünde önemli bir yeri bulunduğu düşünülür.

Kendine yönelik mükemmeliyetçilik:

Öteki kişileri itham etme, güven yoksunluğu, ötekilerine yönelik düşmanlık hislerine sebebiyet vermektedir. Bu boyut; yalnızlık, evlilik ve aile gibi kişilerarası sorunlarla alakalı olabilmektedir. Kendini eleştirme ve kendini cezalandırmaya sebebiyet verir.

Sosyal düzene özgü mükemmeliyetçilik:

Öteki kişiler vasıtasıyla oluşturulan standartlara ve ümitlere varma gereksinimini içerir. Sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik birtakım negatif nedenlere yol açar. Öteki insanlar tarafından oluşturulan standartlar çok fazla ve denetlenemez olarak algılandığı için kızgınlık, kaygı ve depresyon gibi hissi haller ve başarısızlık görülebilmektedir. Öteki kişilerin ümitlerine ulaşmaya yönelik olduğundan dolayı olumsuz değerlendirilmekten endişelenirler.

Frost ve arkadaşları (1990) 'na göre mükemmeliyetçilik 6 değişik boyutta incelenmişlerdir;

- A. Hatalar konusunda aşırı kaygı; yanlış yapmanın başarısızlıkla aynı değerde bulunduğunu ve hata yapmamanın önemli olduğunu açıklar. Frost'a göre kişinin hatalarına yönelik gösterdiği tepki ne derece yoğun ise mükemmeliyetçilik seviyesi o derece fazladır.
- B. Kişisel standartlar; kişinin kendisi için yüksek standartlar oluşturmasıdır. Amaçlarına ulaşamadıkları zaman stres deneyimlemektedirler.
- C. Ebeveyn beklentileri; kişi anne-babasını üst düzey beklentiye sahip olan bireyler olarak algıladığı zaman bir süre sonra bu tutumu benimseyerek bu tarz hareketlerde bulunmaya yönelmesi olarak ifade edilmektedir.

- D. Ebeveyn eleştirisi; kişinin anne-babalarını yanlışlara karşı fazla eleştiriler yapan kişiler olarak tanımlamaları ile kendilerinde mükemmeliyetçilik yönelimi ortaya çıkabilmektedir.
- E. Düzen; mükemmeliyetçi yapılan işlerin ve bulunduğu ortamın üst seviyede düzenli olması için çabalar. Bu durum normalin üstünde olup bireyin aşırı derecede düzen içerisinde olması olarak açıklanır.
- F. Davranışlardan şüphe; kişilerin yaptıkları şeylerde bir şeylerin eksik kalabileceği veya daha iyi olabileceği ile ilgili fikirler oluşturmaları ve yaptıklarından memnun kalmamasıdır.

Mükemmeliyetçiliğin Oluşumu

Adderholt ve Golberg (1992: 8)'e göre mükemmeliyetçilik çocukluk çağında ortaya çıkar, aile baskısı, öz baskı, sosyal baskı, medya baskısı ve gerçek dışı olan rol modellerin bütünleşiminin kişiyi hayatı süresince, aşırı çabalama ve kaygı ve suçluluk duygusu hissetmeye baskıladığını, kişinin mükemmel hale gelmedikçe sevgi görmeyeceğini ve reddedileceğini düşündüğünü ifade etmektedirler.

Adkins ve Parker (1996) mükemmeliyetçiliği aktif ve pasif olarak iki farklı biçime bölerek ele almışlardır. Piirto, mükemmeliyetçiliği değişken (enabling) mükemmeliyetçilik ve değişken olmayan (disabling) mükemmeliyetçilik olarak iki şekilde incelemektedir (Akt. Nugent, 2000).

Hamachek (1978) normal ve nevrotik mükemmeliyetçiliği iki ayrı şekilde değerlendirmiştir.

Hamachek'e göre bir kişinin en iyiye varmak adına uğraşlarını içine alan mükemmeliyetçilik olumlu bir kişilik niteliği olarak kabul edilirken, bu iyiye varma uğraşı nevrotik hareketler barındırdığında olumsuz bir kişilik niteliği haline gelmektedir (Chan, 2008). Frost ve arkadaşları da (1990), Hamachek'in fikirlerinin etkisi altında kalmışlar ve onlara göre nevrotik mükemmeliyetçiler hangi şeyi doğru bitirdikleri ile değil, neyin yanlış olduğu ile ilgilidirler.

Burns (1980) mükemmeliyetçiliğin oluşumunda anne-babanın tesir ettiğini ifade etmektedir. Çocuk bir hata yaptığı zaman yada bozguna uğradığında, anne-baba çocuklarına kaygı ve düş kırıklığı ile yanıt vermektedir ve çocuk bu olayı olası bir cezalandırma olarak tanımlayacaktır.

Bowers (2012: 26-36)' a göre, mükemmeliyetçiliğin dayandığı esas noktalar aşağıdakilerdir:

1. Toplumun çocuğu, topluma uyumlu kişi durumuna getirme uğraşı ve kişinin de kıymet verdiği bireylere sevgisini göstermek için bu uğraşı benimsemesi
2. Kişinin kaotik bir ailede yetişmesi, kaostan ve problemlerden uzaklaşmak adına gösterdiği hassasiyet
3. Ailenin üst düzey yüksek başarı talebi
4. Narsistik kişilik nitelikleri olan anne-babaların çocuk büyütme şekilleri
5. Toplumun bir bireyi olarak, toplum içinde mutlu olma gayreti
6. Okulun, çocuktan üst düzey başarı talebi
7. Medyanın kusursuzu ve olması gerekeni ortaya sunması ve bireyleri bunun için yönlendirmesi

Leman'a (2009: 250) göre, ailedeki ilk çocukların ve tek olan çocukların mükemmeliyetçi olma ihtimalinin çok fazla olduğu şeklindedir. Başka bir ifade ile, doğum sırası mükemmeliyetçilik üzerinde tesir gösterir.

Antony ve Swinson (2009: 18-22) ise, mükemmeliyetçiliğin ortaya çıkmasındaki tesirleri şöyle sıralamıştır:

1. Kalıtsal unsurlar: Mükemmeliyetçiliğin bir kısmı, farklı bozukluklarda görüldüğüne benzer şekilde kalıtsal kökenlidir.
2. Ödül ve pekiştireçler: Kişi, içinde olduğu bütün sosyal yerlerde (okul, iş yeri vb.) iyi performans için ödüllerle karşılaşmaktadır. Bunlar bireyin mükemmeliyetçi hareketlerini özendirir.
3. Ceza: Kişi ceza almamak adına mükemmeliyetçi hareketler gösterir.
4. Model alma: Kişi, etrafındaki bireyleri görerek o kişilerin mükemmeliyetçi hareketlerini kopyalar.
5. Bilgi sahibi olma: Kişi, medya ve etrafındaki kişilerden aldığı bilgilerle mükemmeliyetçi hareketler sergiler. Mesela, güzel ve çekici olmanın ciddiyetini kavrayan kişi, böyle olmak adına uğraş verir.

Flett ve Hewitt (2002), çalışmalarında mükemmeliyetçi hareketlerin, anne-baba zorlaması ve bununla beraber gelen anne - baba görevlerinde kıymet eksikliği deneyimlenmesiyle alakalı olduğunu açıklamaktadırlar. Çocukluk sürecinde mükemmeliyetçi kişilik niteliklerinin görülmesi ile alakalı dört model bulunduğunu

ifade etmişlerdir. Bu modeller: sosyal beklentiler modeli, sosyal öğrenme modeli, sosyal tepki modeli ve endişeli yetiştirme modeli.

1. Sosyal Beklentiler Modeli: Büyüme evresinde, çocukların ortaya koydukları mükemmeliyetçi hareketlerle anne-babaların daha fazla kabullenici davranışlar gözlemlediği saptanmıştır. Bazı ebeveynler, çocuklarından oluşturdukları yüksek standartları karşılamaları beklentisi içindedirler. Anne-babalarının ümitlerini yerine getiremeyen çocuklar kendilerini biçare ve önemsiz hissederler. Bu açıdan çocuklar anne-babalarının dikkatlerini üzerlerine alabilmek adına mükemmeliyetçi kişilik nitelikleri oluşturular.

2. Sosyal Öğrenme Modeli: Anne-babaları mükemmeliyetçi kişilik nitelikleri barındıran çocuklar, onları taklit ederek mükemmeliyetçi hareketler göstermektedirler. Bu sayede çocuklar mükemmeliyetçi hareketlerin temelinde ebeveynleri bulunmaktadır.

3. Sosyal Tepki Modeli: Bazen çocuklar çok uygunsuz koşullarda büyütülmektedirler. Böyle şartlarda büyüyen çocuklar psikolojik ve fiziksel istismar ile karşılaşabilmektedirler. Sevgi eksikliği, saygısızlık ve güvensizlik ve problemlili aile şartlarında yetişen çocuklarda bazen tepkisellik meydana gelmektedir. Bu tarz çocuklar, bir tür üstesinden gelebilme mekanizması olarak mükemmeliyetçi hareketlere reaksiyon gösterirler.

4. Kaygılı Yetiştirme Modeli: Bazı anne babalar aşırı kaygılı yapıdadırlar ve bu çocuk büyütme stillerini etkilemektedir. Çocukların ortaya koyduğu yanlışları fazla derecede abartırlar. Bu yüzden çocuktan yanlış davranışta bulunmaması düşüncesi beklenir. Ortaya konulan yanlış ve neticeler aşırı ciddiye alınır. Böyle anne babaların, hem çocuklarının hem de kendilerinin mükemmel hareketi ortaya koyamama gibi kaygıları bulunmaktadır. Anne baba, çoğunlukla, çocuğundan olası yanlışlara ve bu yanlışların yaşama nasıl tesir edebileceğine dair dikkat edilmesi beklenir. Ayrıca, bu yanlışların başka kişilerce negatif olarak görülebileceği hatırlatılır.

Mükemmeliyetçilik ile ilgili yaygın fikir bunun bir kişilik niteliği olduğu ve erken çocukluk sürecinde görülen ve bulunan bir nitelik olduğudur (Flett, Russo, & Hewitt, 1994). Erken süreçte oluşturulan tanımlarından bu yana, mükemmeliyetçiliğin meydana gelmesinde anne babanın çocuğa yönelik olan davranışları ile ilgili açıklamalar dikkat çekmektedir. Anne babanın çocuğa yönelik

alakasız oluşu, tutarlı olmayan tasdikleri ve sürekli yargılayıcı bir dil kullanması çocuğun mükemmeliyetçiliğe olan meyilini çoğaltmaktadır (Sorotzkin, 1998; Blatt, 1995; Hamachek, 1978, Akt: Ward & Ashby, 2008).

Çocukların mükemmeliyetçiliği, mükemmeliyetçi kişilik niteliği olan anne ve baba ile ilişkisi neticesinde meydana gelmektedir. Mükemmeliyetçi aileler çocuklarının akademik ya da sosyal olarak deneyimledikleri güçlükler karşısında kendilerini kısıtlanmış ve köşeye sıkıştırılmış hissederler. Çocuklarının başarılı ya da başarısız olmalarını doğrudan kendi “annelik” ya da “babalık” performansları ile eşleştirmişlerdir. Çünkü çocuğun düşük performans göstermesi ailenin kendi anne-babalık kabiliyetine yönelik algıladığı bir gözdağı gibidir. Yanlış yargılayıcı fikir yapıları çocuklarının düşük performanslarını kendi anne-babalıkları ile bağlar ve bu başarısızlığı ortadan kaldırmaya yönelik çocuklarının üstünde bir zorlama kurarlar. Bu zorlama ile birlikte yetişen çocuk ise kabul ve onay alabilmek adına mükemmel ve daima başarılı olması gerektiğine dair düşünce oluşturur. Mükemmeliyetçi ebeveynler çocuklarının mükemmel hareketlerini tasdikleyerek pozitif doğrultuda pekiştirirler ve çocuğun yanlışları ve düşük performansları karşısında düş kırıklığı, kaygı ve panik deneyimlerler. Çocuk için benlik saygısını meydana getirmenin esas temeli kabul edilmek olduğundan dolayı çocuk da kusursuz olmak için mükemmeliyetçi hareketlerde bulunur (Burns, 1980b).

Flett ve arkadaşları tarafından belirtilen (2002) “Sosyal Tepki” modeli, mükemmeliyetçilik çocuğun büyüdüğü sert aile ortamı veya sosyal koşullarda oluştuğunu idda etmektedir. Bu görüş mükemmeliyetçilik ile yeme bozuklukları arasındaki bağlantının incelendiğini araştırmalar ile güçlenmiştir. Yeme bozukluğu olan bireyler güç şartlar ile başa çıkabilmek adına mükemmeliyetçi yönelimler oluşturmaktadır (Hewitt, Flett & Ediger, 1995). Yine Flett ve arkadaşlarının (2002) oluşturduğu diğer modelde mükemmeliyetçiliğin kaygılı anne-babaların büyüttükleri çocuklarda görüldüğünü idda etmiştir. Yüksek düzeyde anksiyete deneyimleyen anne-baba çocuğun yanlışlara ve o yanlışların sebep olduğu olumsuz neticelere odaklanması hususunda, çocuğa rol model olarak onu bu hususta özendirirler.

Mükemmeliyetçiliğin tanımını yapmak adına farklı modeller ortaya atılmıştır. “Sosyal Beklentiler” modeline göre çocuk birtek ailesinin kendisinden umduğu gibi hareket ettiği, yani kusursuz olduğu müddetçe ailesinin takdirini kazanacağına

inanmaktadır. Bu modele göre mükemmeliyetçilik, ailenin onayı şartı olarak vermesi neticesinde görülür (Hamachek, 1978).

Bandura'nın (1986) "Sosyal Öğrenme Modeli" ise diğer tüm hareketlerin model alınarak kavranması gibi mükemmeliyetçiliğin de mükemmeliyetçi aile üyelerine sahip olan çocukların anne-babalarını örnek alması neticesinde görüldüğünü söylemektedir (Akt: Kearns ve ark., 2008). Bu görüş, anneler ve kızları üstünde gerçekleştirilmiş çalışmalar ile desteklenmiştir. Mükemmeliyetçi annelerin, kızlarının da mükemmeliyetçi olduğu saptanmıştır (Frost, Lahart, & Rosenblate, 1991).

Mükemmeliyetçiliğin meydana gelmesinde hem biyolojik, hem de psikolojik faktörler bulunmaktadır:

Biyolojik Etkiler: Gerçekleştirilmiş çalışmalarda genlerin kişilik niteliklerine olan yardımının yüzde kırk kadar olduğu, geri kalan yüzde altmışın ise, kavrama ve tecrübe gibi öteki faktörlere dayanıldığı sanılmaktadır.

Psikolojik Etmenler: Mükemmeliyetçiliği kavramada öğrenme ve tecrübelerini incelemek faydalı olmaktadır. Mükemmeliyetçiliği kavramanın seçeneklerinden bazıları ödüle özendirme, ceza, model alma, bilgi ve talimattır.

Ödüle Teşvik: Yüksek standartlar oluşturmak genellikle toplum tarafından takdir edilir. Okulda başarı elde etmek, yüksek puan alarak öğretmen ve anne-babaların onayını almayı ve daha iyi bir seviyeye varmayı beraberinde getirir.

Ceza: Hareketleri etkisi altına alan edinilen tecrübedir. Ceza verme negatif neticelere ve arzu edilmeyen hareketlere sebep olur. Kendimize yönelik özeleştiride bulunmamız cezalandırma çeşitlerinden sadece biridir. Eğer kişiler en ufak yanlışları sebebi ile çok fazla şekilde cezalandırılıyorsa, yanlış yapmamanın çok önem taşıdığı hususunda hiç esnek olmayan düşünceler oluşturabilirler.

Örnek Almak: Kendisini çok fazla mükemmeliyetçi şekilde ifade eden birçok birey oldukça fazla mükemmeliyetçi kişiler arasında büyüdüklerini ifade ederler. Böylece bu kişiler, öteki aile fertlerini, özellikle anne-baba ve kardeşleri görerek mükemmeliyetçi hareketler ve düşünceler oluşturabilirler.

Bilgi ve Emir: İnsanlar hareket yollarını kavramada, bilginin temeli olarak medya, diğer kişiler: veya herhangi bir kaynağı, kullanabilirler. Emir hususunda da anne-baba tutumları ciddi bir tesir göstermektedir (Altıntaş, 2015: 32-35).

Mükemmeliyetçiliğin sebeplerinde gerek kalıtımın gerekse ortamın önemli bir faktör olduğunu bildiğimiz halde, hangi kalıtım yada hangi ortamların bu tesire sebep olduğuna dair limitli bir bilgi bulunmaktadır. Bugüne dek gerçekleştirilmiş çalışmaların önemli bir kısmı zarar veren üst düzey mükemmeliyetçiliğin hangi sonuçları doğurduğuna yoğunlaşmış, buna tam zıt olarak yani hangi faktörlerin mükemmeliyetöiliğe sebep olduğu ile pek umursanmamıştır. Kişilerin ifade ettiği mükemmeliyetçilik düzeyleri ile yaşamlarındaki öteki kişilerin kendilerinden ne derece kusursuzluk beklentisi içerisinde olduklarına dair algılamış oldukları baskı ile bir ilişki bulunduğu açıktır. Bu da bize birey ne kadar kusursuzsa, öteki kişilerin kendisinden kusursuzluk beklentisi içinde olduklarını o kadar fazla hissettiğini ifade etmektedir. Bu tarz kişiler kusursuz olamadıkları zaman öteki kişilerin kendilerine yönelik eleştiride bulunacağı yönünde şiddetli bir biçimde inanırlar. Fakat bu irtibatlardan üst derecede mükemmeliyetçi bireylerin etrafındaki her kişinin kendileri ile aynı standartlarda bulunduğunda dair inancın olup olmadığını yada yüksek standarda sahip olan bireylerle buluşmanın birey üzerinde mükemmeliyetçiliğe sebep olup olmadığı ile ilgili bilgi verememiştir(Shafran, Egan ve Wade, 2017: 51-52).

Bowers (2012: 26-36)'a göre mükemmeliyetçi kişiliğin meydana gelmesindeki etmenler şöyledir: kişinin değerli gördüğü bireylere yönelik sevgisini gösterme gayreti, bireyi Toplum ile uyum içerisinde bir insan yapma gayreti kişinin kargaşadan ve problemlerden uzakta olmak adına gösterdiği hassasiyet, ailenin narsistik kişilik nitelikleri ve yüksek başarı ümidi, okulun çocuktan kusursuz performans umması, toplumda mutlu olma gayreti medyanın kusursuzu, olması gerekeni gösterme çabası ve kişileri buna yöneltmesi mükemmeliyetçiliğin temelini atmaktadır (Akt. Kahraman ve Bulut Pedük, 2014).

Mükemmeliyetçi Kişilerin Özellikleri

Kişilik niteliklerinin gelişmesinde ciddi rolü olan ailenin çocukları ile olan iletişiminin kalitesi, ailenin ümitleri mükemmeliyetçiliğin oluşmasında ciddi faktör oluşturmaktadır. Çocuklarda mükemmeliyetçiliğin ilerlemesinde ortamsal etmenlerin

ciddi bir önemi vardır. Ebeveyn tutumu, ailesel hareketler, ailesel mükemmeliyetçilik ortamsal etmenler arasına girebilir ve mükemmeliyetçiliğin gelişiminde esas rolü üstlenebilir. Fakat bir çocuğun mükemmeliyetçi hale gelmesinde ortamsal etmenlere dikkat çekilse de günümüzde yapılan araştırmalar mükemmeliyetçiliğin kalıtsal olarak da alınabildiğini ortaya çıkarmaktadır (Şirin, 2011).

Somov'a göre (2010), mükemmeliyetçilik bir tür kıtlıktır ve mükemmeliyetçi kişilerin üç temel kıtlığı vardır. Bunlar, onaylanma/doğrulanma kıtlığı, yansıtma/dikkat kıtlığı ve kontrol/kesinlik kıtlığıdır. Onaylanma/doğrulanma kıtlığı, mükemmeliyetçinin içinin rahat olması adına başka kişiler tarafından yaptığı şeylere tasdik edilmesi gereksinimidir. Yansıtma/dikkat kıtlığı, mükemmeliyetçinin etrafındaki kişilerin dikkatlerini çekme, sürekli ilgilenilme gereksinimidir. Kontrol/kesinlik kıtlığı, mükemmeliyetçinin yaptığı şeylerden şüphe duymama ve bundan dolayı üst düzey kontrol durumunda olma gereksinimidir.

Mükemmeliyetçi bireyler kendilerini sınamaya aşırı derecede vakit ayırmakta ve kendi sınamalarını yaparken oldukça sert ve üst düzey standartlar belirlemektedirler (Hocaoğlu, 2015).

Antony ve Swinson (2000); e göre mükemmeliyetçi bireylerin nitelikleri aşağıdaki gibidir:

Aşırıya kaçmak: Mükemmeliyetçilikte endişe veya bireyin performans standartlarına varamama olasılığına yönelik yaşadığı huzursuzluk görüldüğünden mükemmeliyetçi kişiler sıklıkla hareketlerine aşırıya kaçmaktadırlar.

Aşırı kontrol etme ve teminat arayışı: Mükemmeliyetçiler görevlerini doğru bir şekilde gerçekleştirdiklerinden emin olmaya çalışırlar. Bu sebeple doğruluğunu sürekli kontrol ederler ve umulan standarda varıp varamadığı hususunda sürekli garanti beklerler.

Aşırı düzenleme ve liste yapma: Mükemmeliyetçiler yapılması gerekenler listesi veya eşyaları belli bir nizamla göre sıralama gibi şeylerle çok fazla yğraşmaktadırlar. Belli bir düzeyde düzenleme yapmak yararlı olmasına karşın çok fazla düzenleme görevin sona ermesini engelleyebilir.

Karar verme zorluğu: Mükemmeliyetçiler çoğunlukla karar verme zorluğu deneyimler. Farklı seçeneklerle yüz yüze gelen mükemmeliyetçi kişiler çoğunlukla

geri dönülmesi mümkün olmayan yanlış davranışlardan çekinirler ve kararsızlık yaşarlar.

Erteleme: Mükemmeliyetçiler harekete geçmeyerek yapılacak olan şeyi kusursuzun altında olma ihtimalini ortadan kaldırma fikrine sahiptirler.

Yetki verememe: Mükemmeliyetçi kişi karşısındaki bireyin işi mükemmel bir şekilde başaramayacağını öngördüğü için, işbirliği içine giremez ve yetki veremez. Bütün herşeyi kendi kendine başarmaya çalışır.

Çok çabuk pes etmek: Mükemmeliyetçi kişiler olası bir hedefe varmayacakları kaygısıyla deneme yapmazlar.

Callard-Szulgit (2012: 58) ise mükemmeliyetçi bireylerin genel olarak gözlenen özellikleri şöyle belirtmiştir:

- a. Erteleme hareketi ortaya koyarlar.
- b. Ailesinden ve arkadaşlarından kendisini uzak tutar çünkü hatalarının farkedilmesinden kaygı duyar.
- c. Diğer kişiler komik olmadığını düşünür kaygısıyla mizah tarafını ortaya çıkarmaz.
- d. Kendisini ve öteki kişileri aşırı eleştirir.
- e. Aşırı kontrol altına alma hareketi ortaya koyar.
- f. Kazanmak mecburiyetinde olduğunu düşündüğü için hiçbir oyundan haz almaz.
- g. Çok fazla düzeyde hassastır.
- h. Bir işi ne zaman sonlandıracağını bilemez, aşırı düşünür.
- i. Zor bir grup üyesidir.
- j. Genel doğrular yerine ufak yanlışlara odaklanır.
- k. 'Yeterli' ona asla yeterli gelmez.
- l. Zaman yönetimi kabiliyeti zayıftır.
- m. Sürekli iyi olmadığı fikrine sahiptir ve öz saygısı düşüktür.
- n. Yargılayıcıdır, daima ya hep ya hiç vardır.

Benlik kavramı, başarılı olma, etrafındaki kişiler bakımından onay görme, hoş gitmek, takdir edilme, sevilip kıymet görme gibi hisler ile gelişmektedir (Gallahue, 1996; Akt: Argun, 2005). Mükemmeliyetçi kişilerin mükemmel olma

gayretlerinin gerisinde bütün bu beğenilme ve onaylanma istekleri bulunmaktadır. Her zaman kendi benlik kavramını olumlama gayreti ile mükemmeli bulmaya çalışan bir annenin, çocuğunun benlik kavramının meydana gelişi üstünde rol oynayıcı bir tesir yarattığı söylenebilir.

Mükemmeliyetçi bireylerdeki kusursuzluk gayretinin pekçok değişik psikotik ve nevrotik nitelik ile alakalı olduğu gerçekleştirilmiş çalışmalarla belirtilmiştir (Flett, Hewitt, Blankstein, & Masher, 1991, Frost & Shows, 1993). Nevrotik kişilik özelliği ile ilişkilendirilmiş olan mükemmeliyetçilik Burns (1980a) tarafından da olumsuz bir nitelik olarak değerlendirmiş ve bireyin benliğine olumsuz etki eden bir nitelik şeklinde ifade edilmiştir.

Mükemmeliyetçi bireyler kendilik değerlerini verimlilik ve başarı seviyeleri üstünden tanımlarlar ve bununla ilgili olarak bu kıymeti çoğaltmak için kendilerine koydukları mümkün olmayan hedeflere varmak adına uğraşırlar (Pacht, 1994). Kendilik değerlerini hiçbir zaman varılamayan başarı amaçları üzerinden oluştururlar (Stoeber, Harris, & Moon, 2007). Ne kadar başarıya ulaşmış olursa olsunlar, her zaman üstesinden gelmeleri gerekenden daha fazla yapılmamış hedef bulunuyormuş gibi düşünerek yaptıklarını ve üstesinden gelebildiklerini küçük görmeye meyillidirler. Tecrübe ettikleri başaramamışlık ve eksiklik hissi, utanç ve suçluluğa da sebep olur (Sorotzkin, 1985, Akt., Stoeber, Harris & Moon, 2007).

Pekçok mükemmeliyetçi bireyin yalnızlık yaşadığı ve kişilerarası iletişimlerinin sekteye uğradığı anlaşılmaktadır. Çünkü bu bireyler, eleştirileri dinleyip etkili bir şekilde kavrayamaz ve kendi benliklerine oluşturulmuş birer gözdağı olarak görürler. Sosyal ilişkiler içerisinde onaylanabilir olma hususunda aşırı kaygı yaşarlar ve fikirlerinin salakça görüleceği kaygısı ile insanlara yaklaşamaz ve iç dünyalarını açamazlar. Sosyal ortamda problem deneyimleyen mükemmeliyetçi bireyler problem deneyimleyemedikçe, kabul edilebilmek için mükemmel hale gelmek zorunda olduklarına dair olan düşünceleri netleşir ve bu sosyal mutsuzluk bir kısır döngü durumunda sürer. Onay görmeme ve kabul edilmemeye karşı sahip oldukları duyarlık ile sosyal ortamda ödülünden fazla ceza ile karşılaşır (Burns, 1980b).

Mükemmeliyetçi bireylerin mükemmeliyetçi olmayan bireylere göre ilgi ve hayranlığa daha fazla gereksinimi olduğu saptanmıştır. Bunun nedeninin çocukluk döneminde bakım sağlayan kişi tarafından doyurulmamış empatik yansılardan kaynaklandığı sanılmaktadır (Kohut, 1978, Akt: Özçiçek, 2014)).

Bir hedefe varmak amaçlandığında, ortada bir istemlilik bulunması şarttır. Eğer “gönüllülük” yerine “mecburiyet” bulunuyorsa, o zaman kusursuz hale gelme gereksinimi çoğalacak, başarısızlığa karşı ortaya konan müsamağa azalacaktır. Eğer hedef bireyin kendisi tarafından oluşturulmadıysa, hedefe varmanın güdüleyici kuvveti de zayıflayacaktır (Dombeck, 2006).

Mükemmeliyetçi kişilik niteliği bulunan bireyler için denetleme çok önemlidir. Sosyal ilişkiler denetim altına alınması güç bir alan olduğundan mükemmeliyetçi kişiler için bunun önleyici olduğu düşünülebilir (Hill, Zrull & Turlington, 1997; Akt: Lee, Schoope-Sulliva & Dush, 2012).

Ellis’in Rasyonel Duygusal Davranış Terapisi Modeline bakıldığında, bireylerin deneyimledikleri sorunlarda kendi fikir sistemleri tesir etmektedir. Bu modele göre problemlerin temelinde kişinin kafasında kurduğu makul olmayan inanç ve fikirler bulunmaktadır. Diğer kişiler tarafından sevilme ve onay görmenin gerekli olması, tamamen başarılı ve yetenekli olmanın bir mecburiyet olması, hata yapanların cezalandırılmasının gerekmesi gibi inançlar Ellis’in sözünü ettiği yanlış inançlar içindedir. Bununla beraber, her sorunun tek ve mükemmel bir çözümü bulunduğu ve bu soruna çare bulunamadığı şartta neticenin yıkımla sonuçlanacağı akıl almaz düşünceler içerisindedir. Antony ve Swinson (2000), Ellis’in negatif düşünce kalıplarından yola çıkarak mükemmeliyetçi bireylerin sahip olduğu fikir yapılarını açıklamışlardır:

Ya hep ya hiç tarzı düşünme: Durumların karışabileceği ve doğru ile yanlış arasında pek fazla basamak olabileceğini hesaba katmadan, durumları birtek doğru ya da yanlış şeklinde düşünme eğilimidir. Bu düşünme eğilimi ile durumların yoğunlaşılan hususta çoğunlukla depresyon, kaygı ve sinir gözlemlenir.

Süzgeçten geçirme: Titiz bir şekilde yaklaşarak negatif ayrıntıları olduğundan daha çok gösterme eğilimidir. Çoğunlukla da pozitif bilginin farkedilmemesine sebep olur.

Zihin okuma: Kişilerin zihinlerinden geçenleri bildiğini düşünmedir. Fakat zihin okuma çoğunlukla kişilerin kendileri ile ilgili negatif fikirleri olduğunu zannetme ile

alakalı bir durumdur. Bu tarz fikirler depresyon, kaygı ve utangaçlığa sebep olmaktadır.

Gereksiz tahmin olasılığı: Mükemmeliyetçilik, çoğunlukla negatif durumların normalde görüldüğünden çok fazla olduğuna inanma eğilimidir. Bu inançlar önemsiz varsayımlar şeklinde açıklanabilir.

Tünel bakışı: Kişilerin ayrıntılara çok fazla vakit harcadığı ve bundan dolayı esas olayı yakalayamadığı algılama stilidir. Bu çeşit fikir, kişileri yapacakları işleri zamanında bitirememelerine sebep olabilmektedir.

Kişisel hassasiyet: Mükemmeliyetçi insanla çoğunlukla diğer insanların düşüncelerine çok değer yüklerler. Birçoğu diğer insanlar tarafından takdir edilmek isterk. Mükemmeliyetçilik diğerlerinden alınacak tasdiğı çok anlam yükleyerek meydana gelebilir.

Felaket olacağını düşünmek: Bireyin negatif durumların üstesinden gelemeyeceğı şeklindeki hatalı fikre sahip olmasıdır. Bu şekilde bir fikir çeşidi birtakım olayların meydana gelmesi durumunda, düşünülmesi zor durumlar yaşanacağı ile ilgili fikir yürütmedir.

Aşırı katı standartlar ve esnek olamama: Kişiler bir hedefe varamadıkları zaman ya bunu başarmak için uğraşırlar veya ölçütlerini daha aşağı çekerler. Mükemmeliyetçi bireyler bazı zamanlar ulaşabileceklerinin daha altındakini kabul edip ölçütlerini aşağı çekme hükümlerini yenilgiyi kabul etme olarak yorumlayabilirler. Bu fikir bireyin kendi veya diğerleri hakkındaki ölçütlerine saygı gösterme noktasında değişken olmalarını güçleştirebilir.

Aşırı sorumluluk ve kontrol etme ihtiyacı: Mükemmeliyetçi insanlar çoğunlukla hayatlarında deneyimledikleri olaylar üstünde normalde olduğundan çok denetleyebilme imkanları olduğunu düşünürler. Bu durum onların görevleri üzerinde aşırı sorumluluk sahibi olduklarını düşünmelerine ve yaptıkları işleri sayısızca gözden geçirerek boşa zaman kaybetmelerine sebebiyet verir.

Şart maddeleri: İşlerin ne şekilde yapılması yönünde isteğe bağlı şartlardır. Eğer bir kişi bu şartları değiştirirse birey oldukça sinirlenir. Eğer birey kendi şartlarını değiştirmişse çoğunlukla suçluluk, yetersizlik ve moral çöküntüsü hissedecektir.

Başkalarına güvenme güçlüğü: Bir iş yerine getirilirken başka kişilere sorumluluk yüklemeye tereddüt yaşarlar ve işlerini yerine getirirken onu takip etme gereksinimi duyarlar. Bu noktada da başka kişilere karşı güven sorunu yaşarlar.

Uygunsuz sosyal kıyaslama: Mükemmeliyetçi bireyler kendilerini başka kişilerle çok karşılaştırırlar ve bu karşılaştırma neticesinde daha çok negatif his deneyimlerler. Aynı şekilde kendilerini, mükemmeliyetçi hareketlerini sürdürmek üzere de başkalarıyla karşılaştırabilirler. Bu noktada kendilerinden daha kuvvetli bireylerle karşılaştırarak gerçekleşmesi mümkün olmayan ölçütlere ulaşmaya çalışırlar. Birey kendisini diğer insanlarla karşılaştırdığında daima o işi daha iyi icra eden biriyle rastlaşabilir. Bir taraftan en iyisini yerine getirmeye çalışırken öteki taraftan daha iyisi ile karşılaşmak, yetersizlik hislerini beraberinde getirecektir. Ellis'in kuramına göre bu sorunlu halin çözülmesi, negatif düşünceyi ve hatalı inancların farklılaştırarak yerine daha fonksiyonel olanları elde ederek olabilmektedir.

Mükemmeliyetçi bireyler kendilerini güvenli bir ortam içinde bulunmak istedikendirler, bu nedenden dolayı denetimi ellerinde tutmaya gayret ederler. Olası tehlikeleri yok etmeye ve yaptıkları işlerin mükemmel olması onlar için çok önemlidir. Etraftaki kişilerin onları yargılamasını tercih etmezler, negatif geri dönütlere kapalıdır ve reddederler. (Bencik, 2006, Akt: Güngör, 2009).

Mükemmeliyetçiliğin negatif ve pozitif yanları bulunabilir. Mükemmeliyetçi bireyler etraflarındaki bireyleri başarıya isteklendirirler. Detaylara önem yüklerler, başarılı neticeler meydana gelebilir. Başarılı bir birey şeklinde tanımlanabilirler. Başarılı ve mükemmeliyetçi bireyleri birbirinden ayırmak zor olabilmektedir. Başarıya ulaşmak isteyenler mükemmel olmak adına mücadele ederler, bu mücadele mantıklı amaçlar içindir. Mükemmeliyetçi bireylerin de gayretleri mantıklı olmayan üst düzey amaçlara varmak içindir. (Tuncer, 2006, Akt: Güngör, 2009).

Horney (1950) mükemmeliyetçilik ile nevrotik yapı arasındaki bağlantıyı değerlendirmiş ve mükemmeliyetçiliğin bireyin kendinde var olan aidiyet duygusunu bulmak notkasına ulaşmak için gayret göstermek doğrultusunda bir düşünce

meydana getirmiştir. Mükemmeliyetçi bireylerin savunma mekanizmalarının iç kavgalarını nevrotik bir şekilde dışa vurmaya yönelik bireyler olduğunu ifade etmiştir (Akt: Flett, Beser & Hewitt, 2005).

Kişinin gelişim süreçleri arasında en mühimi altı yaşına kadar olan ilk çocukluk dönemidir. Gerçekleştirilen çalışmalar bu süreçte, çocukta kişilik ve benlik oluşumunu meydana getiren ahlak gelişimi, zihinsel gelişim, ruhsal ve sosyal gelişimin belli bir yere vardığı ifade edilmektedir (Kağıtçıbaşı, 1988; Yavuzer, 1996). Mükemmeliyetçiliğin esası bu dönemde oluşmaktadır. Bu nedenle çocukluk sürecindeki anne ve babaların hareketleri, mükemmeliyetçiliğin meydana gelmesinde en ciddi faktördür. Anne-babaları tarafından devamlı yargılanan, ailesi ve öteki kişiler tarafından sevilme, onay görme, takdir edilme, kabul edilme gereksinimlerini gerçekleştirdiği zaman karşılandığını gözlemleyen çocuk mükemmeliyetçi kişilik nitelikleri oluşur.

Yetişkinlerin çocukları ile oluşturdukları etkileşim kendilerini algıladıkları ve nasıl hissettikleri ile direk bağlantılıdır. Kendini duygusal boyutta iyi hisseden anne-babanın kendi iç dünyasının kuvvetini çocuğu ile olan etkileşiminde de pozitif bir şekilde göstermesi ümit edilir ve çocuğa pozitif bir örnek teşkil eder (Humpheys, 1996: 83-105, Akt: Argun, 2005).

Ana babalar çocuklarını büyütme esnasında ciddi bir tecrübe edinir, çok fazla şey öğrenirler. Yine bazı araştırmalara göre,annelerin ilk çocuklarına ve en son doğan çocuğa yönelik hareketleri çoğunlukla çok değişiktir (Ekşi, 1990).

Ayyıldız, vd. (2005)'e göre ailenin birinci çocukta talepleri fazla olmaktadır. Bundan dolayı birinci çocuk daha olgun büyütülmekte, ona büyük bir kişiymiş gibi yaklaşılmaktadır. Küçük çocuklara daha az hakimiyet ve sorumluluk yüklenmektedir. Ebeveynler küçük çocuğa yönelik anlayışlı ve kabul edici bir tavır gösterirken, büyük çocuğa daha kontrolcü yaklaşmaktadır. Çocuk sayısı fazlaştıkça aile çocuk büyütme noktasında daha çok tecrübe edinmektedir. Çocuk büyüdükçe kişiliği netleşmekte ve etkileşime daha etkin katılımı olmaktadır. Bu da annenin tavırlarına yansıyabilmektedir (Akt: Şanlı, 2007).

Mükemmeliyetçi bir aile de ise ailenin taleplerinin önemli bir kısmının çocuğun başarabileceklerinden fazlasını göstersebileceği umulabilir. Çünkü mükemmeliyetçi kişilik yapısının kazandırdığı şey, bireyin mükemmeliyetçilik seviyesine göre kendisinden ya da etrafından yüksek ölçülere bağdaşmasını talep etmektir (Özçiçek, 2014).

Bu konuya ilaveten mükemmeliyetçi ebeveynlerin ve öğretmenlerin öğrencileri performanslarına göre ölçtükleri, bu şartlar altında mükafatlandırdıkları ve bu durumların çocuk üzerinde gerilim ve zorlamaya sebep olacağı, kaygı bozukluğu boyutunda anksiyete düzeylerinin çoğalabileceği ifade edilmektedir (Foxman, 2004).

Hamachek (1978)'e göre nevrotik mükemmeliyetçilerin bu nitelikleri, çocukluktaki anne- baba tavrı ile alakalı deneyimlerle bağlantılıdır. Mükemmeliyetçi anne- babalar çok tenkitli, sürekli birşeyler bekleyen ve çoğunlukla minimum yardım eden bireylerdir; çocukların Hareketlerini doğrulamaktan çok onları üst seviyede performans göstermeleri yönünde baskırlar. Çocuk hareketi asla anne babalarından tasdik görebilmek için uygun bulunmayacağından 'yeterli düzeyde iyi başarı algısını' güçlendiremez. Anne- babaların bu tavırları göz önünde bulundurarak Hamachek (1978), sürekliliği bulunmayan tasdiğin, tasdik eksikliğinin ve koşula göre tasdik almanın mükemmeliyetçi duruma sebep olduğunu idda etmiştir.

Hamachek'e göre mükemmeliyetçilik tutarsız veya şart gösterilerek tasdik edilmme neticesinde meydana gelebilmektedir. Ebeveynlerin birbirini tutmayan hareketleri veya şartlı tasdik şartlarında, çocuklar diğer bireylerin sebep olduğudevamlı standartların eksikliğini ortadan kaldırmak amacıyla kendilerine uygun olmayan aşırı seviyede standard koyabilirler.

Şartlı tasdik herhangi bir koşul gözetilmeksizin sunulan şartsız tasdikten çok fazlaysa buna bağlantılı sorunlar gözlenebilir. Aileleri şartlı tasdiğin aşırı şekilde altını çizen çocuklar başarılarına üst düzeyde önem gösterebilirken kendilerini aşağı görebilirler.

Bu çocuklar sadece üst düzey başarı sergiledikleri zaman kıymetli olabileceklerini kavramış bulunabilirler ki bu da mükemmeliyetçi fikrin oluşmasına sebep olmaktadır.

Mükemmeliyetçi olma ve Anne-Baba Tutumları

Literatürdeki veriler ufak yaşlarda deneyimlenen üst düzey endişenin, çocukları daha sonraki yaşlarda, eğitimsel yönden de tesir ettiğini göstermektedir. İlkokul birinci sınıftaki çocuklar içinde endişe seviyesi üst düzede olan ve sınıfın performans dizilimine göre ilk üçte birlik kısmında bulunan çocukların, beşinci sınıf oldukları zaman, sınıfın performans diziliminde, en sondaki üçlük dilimde var olma

ihtimalinin öteki çocuklara oranla on kat daha çok olduklarını ortaya çıkarmaktadır (Spence ve ark., 2001).

İnsanlarda mükemmeliyetçiliğin ortaya çıkmasının ve sürekli hale gelmesinin altında çevresel faktörler ve anne-baba tavırlarının ciddi payı bulunduğu sanılmaktadır. Bu bilginin tam zıttı da, mükemmeliyetçiliğin kişilere ailelerinden kalıtım vasıtasıyla aktarıldığına yönelik araştırmaların da bulunduğu yönündedir (Tozzi vd., 2004: 483-494).

Mükemmeliyetçiliğin meydana gelmesinde anne- baba tavırlarının çok etkili olduğu ifade edilebilir. Bireyler ebeveynlerinden değer görme ve onaylanma beklentisi içerisinde dirler. Mükemmeliyetçi kişileri çoğunlukla yetersiz benlik algısı etkiler. Mükemmeliyetçi bireyler sadece kendilerine odaklı bulunduklarından ötürü farklılıkları daima karşılarındaki insanlardan umarlar, sosyal bağ oluşturma boktasında hüsrana uğramalarının nedeni de budur (Flett vd., 1995: 111-124).

Anne- Baba tavırları, sevgi, hoşgörü ve kabul etmeyi kapsayan “demokratik tavır” ve sevginin verilmediği hoşgörünün bulunmadığı, reddetmeyi kapsayan otoriter tavır olmak üzere iki genel konuda birleşir. Demokratik anne baba, çocuğun hareketlerini istek ve müsamaha ile gözlemler; onun istemleri ve sıhhatli uyumuna kıymet verir. Yaşına uygun kendisi hakkında birtakım kararlara varmasında onu cesaretlendirir. Bu tavırdaki ebeveynler, mühim hususlarda verilen kararların sebeplerini çocukları ile görüşür; onların fikirlerine saygı duyar; sözel iletişime olanak sağlar; neredeyse bütün hususlarda çocuğa iyi bir yol gösterici olmaya gayret gösterir. Baskıcı ebeveyn ise, çocuğuna olan düşkünlüğünü ancak çocuk onun beklediği tarzda ortaya koydukça sunar. Sevgiyi bir betimleyici olarak kullanır. Disiplin çok katı bir tarzda gösterilir ve çocuğun kendini anlatmasına olanak sağlanmaz. Ebeveynlerin çok fazla koruyucu davranması, çocuk üzerinde olması beklenenden daha çok katı tutum ve hassasiyet uygulaması neticesinde, çocuk, başka kişilere düşkün, özgüvensiz bir kişi olarak büyür (Kuzgun, 1972; Yavuzer, 1994).

Otoriter anne- babalar oluşturdukları şartlara çocukların hiç sorgulamadan kabul edip, uymasını isterler. Bu tarz ailede yetişen çocuklar bu şartlara itiraz ettiklerinde karşılığı ceza olmakta ve anne-babalar çocuklarıyla hemen hemen hiç fikir tartışması yapmazlar, çoğunlukla çocuklarının herhangi bir şeyi ölçüp tartmadan kabullenmesini isterler. Demokratik bireyler çocuklarından olgun hareket umarlarancak uygun olan durumlarda da şartlara harfiyen uyumlanmasını talep ederler. Demokratik anne-babalar çocuklarından ergin hareketler talep ederler ve aynı anda

uygun durumlarda kurallara uymasını talep ederler. Samimi ve itinalıdırlar sabırlı ve hassas bir biçimde çocuklarını dinlerler ve aile ilgili alınacak hükümlerle alakalı fikirlerini alırlar. Bu tarz ailelerde çocuk büyütmede mantıklı ve demokratik bir yöntem takip edilir, hem anne-babanım hem de çocuğun ayrıcalıkları gözetilir. Onay veren anne-babalar çocuklarına aşırı derecede bağımsızlık sunarlar, çocuklarını asla denetlemezler ve bazı zamanlarda umursamazlığa varan bir müsamaha gösterirler. Buna ek olarak çocuklarına yönelik sıcak ve sevgi doludurlar ve çocuklarının tüm hususlarda kendi başlarına karar vermelerinde sakınca görmezler. Bu tarzdaki anne-babaların çocukları yemek yeme, uyuma, televizyon izleme ve oyun için dışarı çıkma gibi hususlarda hüküm vermede hürdürler (Yılmaz, 2000).

Ebeveynlerin çok fazla korumacı tavırları çocuğu haddinden fazla kontrol altına alması ve onlara dikkat etmesi manasındadır. Anne-babanın çok fazla korumacı tarzı çocuğun kendisine hakim olabilen bir kişi haline gelmesini ve sosyal açıdan uygun gelişim sağlamasını durdurur. Çocuk gruba dahil olmakta zorluk çeker. Bir gruba dahil olmak adına topluma uymayan asi hareketler gösterebilir. Çocuğa sunulan çok fazla itina ve merak gösterme çocuğun hayat kavgasına girmek istememesine, onu kollayan bireyler bulunmadığında kendisini tek başına kalmış ve yalnız hissetmesine sebep olur. Çok fazla itinalı ebeveynler, çocukların hareketlerine asla kısıtlama yapmayan, yanlış davranışlarını bile tolere eden, reddetmeyen ebeveynlerdir. Ebeveyn ve çocuk arasında sıhhatli bir etkileşimin olmaması, çocuğun aşırı sevgi ortamı içinde gelişiyor oluşu onun aç bir kişilik yapısı oluşturmaya sebep olur. Çoklukla gözlemlenen negatif ebeveyn tavırlarından bir tanesi de çelişkili ebeveyn tavrıdır. Çelişkili ebeveyn tavrı karşısında çocuk hangi zaman ne yapması icap ettiğini tahmin edemez. Diğer bir negatif ebeveyn tavrı da sert, baskıcı tavrıdır. Baskıcı anne-baba tavrı, çocukla münakaşa etmeden, anlaşmadan, taleplerine dikkat etmeden, anne-baba açısından ifade edilen kanun ve buyrukların çok zorba bir şekilde gösterilmesidir (Çağdaş, 2003).

Mükemmeliyetçi ebeveyn tavrı ile büyüyen genç çevre kazanma hür olma durumlarında zorlanmaktadır. Bu olgu arkadaşlık ilişkilerinin önem arzettiği bu süreçte genci negatif bir şekilde tesir altına alır. Uğraşmasına karşın sınavlarında performans gösteremeyen öğrenci, sınavlarında anksiyete deneyimlemeye başlar. Mükemmeliyetçi anne-babalar, çocuklarının başarabilecekleri ile idare etmeyerek onları daha çok uğraşmaları adına baskı kurarlar (Frost ve ark., 1990).

Mükemmeliyetçilik de kontrol odağı gibi bilhassa çocukluk sürecinde ciddi gelişimler ortaya koymaktadır. Sonuç olarak çocuklar muvaffakiyetlerini ebeveynlerinin ölçütlerine bağl tayin ederler. Çocuklar anne-babalarının hareketlerini kabul etme veya reddetme düzeyine göre davranmaktadırlar. Çocuklar onay gören hareketleri mükemmel hale getirmeye, reddedilen hareketlerden uzaklaşmaya çabalarlar. Bu durum hayatın daha sonraki safhalarında değişik kaynakların (okul arkadaşlarının, iş arkadaşlarının, medyanın vb. gibi) tesiri olarak kendini ortaya çıkarmaktadır (Burn, 1980; Adderholdt-Eliot ve Golderberg, 1990). Mükemmeliyetçilik ile değişik ebeveyn tavırları arasında etkileşim bulunmaktadır (Hamachek, 1978; Burns, 1980b) ve mükemmeliyetçi fikrin oluşumu ile alakalı dört tip erken deneyim açıklanmıştır (Barrow ve Moore, 1983). Bunlar:

1. Ebeveynler direk yargılayıcı ve istemcidir.
2. Ebeveyn talepleri ve başarı ölçütleri çok fazla ve yargılama dolaylıdır.
3. Ebeveyn izni yoktur, çelişkilidir veya koşula bağlıdır.
4. Mükemmeliyetçi anne-babaların hareketleri, mükemmeliyetçi tutum ve hareketlerin meydana gelmesinde örnektir.

Mükemmeliyetçilik İle İlgili Kuramlar

Mükemmeliyetçilik birçok kişilik kuramcısı ve günümüz araştırmacılarının ilgisini çekmiş ve genellikle, kişinin kendisi ve diğerleri adına üst düzey standart ve ümit beklentisinde olması şeklinde açıklanmıştır (Erol, 2009; Frost ve ark., 1990; Hewitt ve Flett, 1991).

Psikodinamik Kuram

Psikoanalitik yaklaşım mükemmeliyetçilik araştırmalarının esasını meydana getiren teorilerden ilkidir. Mükemmeliyetçilik sıklıkla nevrotik bir şekil şeklinde tanımlanmıştır; bu nevrotik şeklin çıkış noktası Freud'un (1926) mükemmeliyetçiliği, aşırı başarı isteğini devamlı hale getiren abartılı süperegonun buyrukları neticesinde meydana gelen tekrarlayıcı nevrozların alameti şeklinde tanımlamasına dayanır. Freud'a göre, mükemmeliyetçilik süperegonun fazla seviyede performans için mücadele etmesinin bir neticesidir. Freud buna ek olarak,

nevrotik hastalıklarda çoğunlukla rastlanan narsistik hareketin bir görünüşü olarak yorumlamıştır (Akt.Kutlesa, 2004).

Freud (1975)'a göre mükemmeliyetçilik abartmalı süper egonun bir fonksiyonu şeklinde tanımlanır. Mükemmeliyetçi insanlar üst düzey performans sergilemek için oldukça isteklidirler (Asan, 2011).

Freud (1975) mükemmeliyetçiliği, üst düzeyde performans adına sert talepler oluşturan, abartılı süper egonun bir işlevi şeklinde tanımlanmaktadır. Benzer şekilde farklı teoriler mükemmeliyetçiliğin etiyolojisini ifade etmeye çabalamıştır:

psikodinamik teori (Horney, 1950; Sorotzkin, 1985); öğrenme teorisi (Hamacheck, 1978); transaksyonel analiz teorisi (James-Jongeward, 1971) ve bilişsel davranışçı teori (Beck ve ark.,1979; Ellis, 1989). Freud (1959), mükemmeliyetçiliği aşırı başarı adına sert talepler belirleyen abartılmış süperegonun bir ibaresi şeklinde tanımlar (Akt: Mısırlı-Taşdemir, 2003).

İlgili kuramlar içerisinde mükemmeliyetçilik Freud süper egonun mükemmel hale gelme kusursuz olma uğraşı, Adler üst düzeyde olma ve üstün seviyeye ulaşma çabaları, Horney kendine güvensizlik sonucunda oluşan ve ideal benliği oluşturmaya yolunda nörotik bir ihtiyaç ve bilişsel-davranışçı yaklaşımclar ise kişinin kendine, dünya ve geleceğine yönelik negative fikirler ve akıl dışı görüşleri çerçevesinde yorumlamışlardır (Tuncer, 2006).

Adler Bireysel Psikoloji Kuramı

Mükemmeliyetçi kişilik yapısı ve mukemmeliyetçilik fikri ile çok benzeyen kuramlardan en mühimi de Adler'in Bireysel Psikoloji Kuramı' dır. Adler (2000), kişinin olması gereken mukemmelliğe varamadığı süre boyunca aşağılık hissini deneyimlediği ve bu şekilde motive olduğunu öne sürmüştür. Aynı zamanda toplumsal ilginin kişilerin kuvvet ve kusursuzluk doğrultusunda uğraşlarını dengeleyen bir faktör olduğunu iddaa etmiştir. Adler' e göre toplumsal ilgi kişilerin faydalılık doğrultusunda uğraşlarını ortaya çıkarmaya yarar Mükemmeliyetçi uğraşlar sağduyu ve toplumsal ilgi ile beraber oluştuğu sürece sağlıklı ve faydalıdır. Bununla birlikte Adler pozitif (olumlu) mükemmeliyetçilik yanında negatif (olumsuz) mükemmeliyetçiliğin de bulunduğunu savunmaktadır. Ona göre kişisel üstünlük olmak adına uğraşan nevrotikler toplumsal ilgiden uzaktır ve ona karşıt bir yerde hayatını sürdürüyormuş gibi sezinler.

Toplumsal ilgi Adler'in mükemmellik uğraşlarındaki iki değişik çeşidin (olumlu ve olumsuz) farklarını meydana çıkarmak da esas noktalar arasındadır. Mükemmellik için standard uğraşlar veren kişiler tolere edilebilir bir seviyede aşağılık duygusu deneyimlerler ve bu duyguların olumlu ve faydalı taraflarıyla ilgilenirler, çok fazla seviyede toplumsal ilgi gösterirler, kendilerine ve öteki kişilere yararlı olan hareketler vasıtasıyla bu aşağılık duygusunun üstesinden gelmenin çaresini bulmaya çalışırlar. Bunun tersi olarak mükemmellik için nevrotik uğraşlar sarfeden bireyler daha çok aşağılık hissi ile uğraşırlar ve daha az sosyal ilgi sergilerler ve öteki bireylerin ilgisini dikkate almaz, üstün olma ve bireysel güç adına daha fazla uğraş sarfederler. Toplumsal ilgiden eksik kalma, kusursuzluk uğraşını da etkiler, üstünlük hedefi de artık toplumsal açıdan kabul görebilecek düzeyden çıkmış olup, genel toplumun huzuruna katkıda koymaksızın, hatta ona zarar verirken deneyimlenen bir bireysel haz hissini çoğaltmakla kalır (Adler, 2000).

Mükemmeliyetçi kişilik yapısı ve mükemmeliyetçilik fikriyle yakından alakalı olan kuramlarda ilk sırada Adler'in Bireysel Psikoloji Kuramı gelir (Borynack, 2004).

Adler (2000)'e göre kişi ideal mükemmellik noktasında erişmediği noktada aşağılık hissine kapılmakta ve bu onu motive eder. Buna ek olarak toplumsal alaka kişilerin kuvvet ve mükemmellik açısından uğraşlarını düzenleyen bir faktör olduğunu iddaa etmiştir. Toplumsal alaka kişilerin faydalılık açısından uğraşlarını ortaya koymaya yardımcıdır. Mükemmeliyetçi uğraşlar sağduyu ve toplumsal ilgi ile beraber meydana geldiği derecede sıhhatli ve lazımdır. Bununla birlikte Adler olumlu (pozitif) mükemmeliyetçilik ile birlikte negative (olumsuz) mükemmeliyetçiliğin de varlığını meydana getirmektedir. Adler'e göre kişisel üstünlük için uğraşan nevrotik kişiler toplumsal ilgiden uzaktır ve düşman bir ülkede hayatlarını sürdürüyor gibi deneyimler yaşarlar.

Adler (1965)'e göre mükemmeliyetçilik bağımlı olma ve güçsüzlük hislerinden arınma şeklinde kabul edilir. Bu uğraş, ötekilere karşı sosyal ilgi ve kişinin kendi ve ötekilerin eylemlerini idare etmesine olanak tanıyan yeteneklerini çoğaltan hareketlerden oluşur.

Davranışçı Kuram

Mükemmeliyetçilik yapısıyla bağlantılı başka bir teori de Davranışçı Kurama aittir. Skinner davranışın şekillendirilmesi ve devamı için çevrenin etkisine

dikkat çekmektedir. Skinner'e göre kişinin hareketleri pozitif yönde pekiştirildiğinde ve sonunda mükafat olduğu zaman görülme sıklığı çoğalacaktır. Aynı biçimde kişiler neticesinde mükafat almadıkları veya yaptırımla karşılaştıkları hareketler gösterdikleri zaman aynı hareketi artık daha az göstermeye yönelik davranırlar. (Nelson-Jones, 1982). Bu kurama göre mükemmeliyetçilik kavramı, ödüllere bulunan gereksinimleri kolay bir biçimde ifade edebilir.

Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal Öğrenme Kuramı ile Bandura, insanların hareketlerinin saptayıcısı olarak ümitlerinin çok önemli bir faktör olduğunun altını çizmekte ve uygunluk umidi ile netice ümidini birbirinden ayırtmaktadır. Bandura'ya göre uygunluk ümidi 'netice adına faydalı hareketi uygun bir şekilde göstermek' olarak tanımlanırken, netice ümidi olan bir bireyin 'mevcut bir hareketin mevcut neticelere yol açacağına ilişkin varsayım'dır. Uygunluk ümidinin en birinci kökeni performans hakkında bireysel tecrübeler olup yinelenen başaramama, uygunluk ümidini zayıflatırken, yinelenen performans çoğalmaktadır (Nelson-Jones, 1982). Bu kurama göre; problem çıkaran, mukemmeliyetçi hareket; mükemmellik seviyesi çok fazla olduğu zaman ve kişinin kazanacağını düşünmesine rağmen yapamadığında meydana gelir. Bu durum da çoğunlukla depresyon veya kaygı ile neticelenir. Buna ek olarak, kişide pozitif ödülü elde etme gayretinin yaptırımdan uzaklaşmak hareketinden daha fazla hakim olması bazı mükemmeliyetçi hareketlerin problem çıkarıcı durumunu destekleyebilmektedir (Borynack, 2003).

Mukemmeliyetçilik ve Flett' in Modeli

Flett ve arkadaşları (2002), çocuktaki mukemmeliyetçi durumun meydana gelme sebepleri içinde aile tutumu ve anne baba performanslarındaki kıymet azalmasının da bulunduğunu ifade ederek çocukluk zamanında meydana gelen mükemmeliyetçiliği tanımlamak adına dört çeşit model oluşturmuşlardır. Bunlar; sosyal beklentiler modeli, sosyal öğrenme modeli, sosyal reaksiyon modeli ve endişeli yetiştirme modelidir.

Sosyal Beklentiler Modeli

Çocuk yetişmesi esnasında kendisi mükemmel olduğu zaman anne- babasının onu daha fazla kabul ettiğini keşfeder. Anne-babanın talep ve ümitlerini yerine

getiremediği zaman kendisini umutsuz ve tek başına hisseder. Bazı hallerde de çocukta ailesinin dışında diğer kişilerin de yaptırımları bulunmaktadır ki bu hal sosyal olarak saptanan mükemmeliyetçilik ile alakalıdır. Diğer taraftan anne-babanın çok fazla yaptırım uygulaması, yüksek düzeyde beklentilerinin dışında beklentilerinin hiç bulunmaması da çocuk adına aynı oranda uygunsuzdur. Bu açıdan bir kısım çalışmacılara göre bazı çocukların mükemmeliyetçilik oluşturmalarının hedefinde anne-babaların ilgi eksikliği ile baş edebilme uğraşısıdır. Bu tip hallerde çocuklar normal eksikliği ve öteki net olmayan durumların üstesinden gelebilmek adına kendi yöntemlerini kullanarak standartlar oluştururlar (Flett ve arkadaşları, 2002).

Akılcı Duygusal Davranışçı Yaklaşım

Ellis'e (1977) göre bireylerin fikir yapıları ve deneyimlenen sorunlarda ciddi bir unsurdur. Kişi, kendisini, etrafını ve tecrübelerini negatif ve mantığa aykırı bir bakış açısıyla değerlendirdiğinde sıkıntılı bir kapsam meydana getirmektedir. Bu yaklaşıma bakıldığında kişi tüm yönleriyle eksiksiz, yeter düzeyde, beceri sahibi, hatasız ve her durumla başa çıkabilen bir birey haline gelirse değer kazanmaktadır (Akt: Kırdök, 2004).

Ellis (1962), bu esas inanış ve bilişleri şöyle ifade etmektedir;

1. Tüm insanlar açısından sevilerek, onay görmesi gerektiği
2. Tamamen başarılı, uygun ve becerikli olmanın bir mecburiyet olduğu
3. Kötü, hatalı ve negatif şeyler yapan insanların yadırganması ve cezalandırılması gerektiği
4. Bireyin deneyimledikleri kendine uygun gibi olmadığında; bu durumun o birey için yıkım manası taşıdığı
5. Mutsuzluğa sebep olan hallerin sebebinin, o bireyin kontrolü dışında olduğu
6. Şüpheli ve korkutucu hallerin büyük anksiyeteye sebep olduğu ve bu konuların üstünde devamlı durulması gerektiği
7. Güç ve mesuliyet gerektiren durumlarla karşılaşmaktansa bu durumlardan uzaklaşmanın daha zahmetsiz olduğu
8. İnsanların öteki bireylere mahkum olduğu ve kendisinden fiziksel olarak daha üstün kişilere boyun eğmesi gerektiğini
9. Şimdiki hareketlerimizin eski deneyim ve tecrübelerimiz vasıtasıyla oluştuğunu ve bu tesirin ortadan kaldırılamayacağını

10. Öteki kişilerin sorunları ve negatif halleri üstünde durmanın, onlara çok gerektiği
11. Her sorunun bir tane veya mükemmel bir çözümü bulunduğu ve bu çözüm üretilmezse neticenin yıkım olacağı (Akt: Patterson & Watkins, 1996: 98)

Bu kuram yorumlandığında, Ellis (1962) mükemmeliyetçiliğe on bir mantıksız inanışın neden olduğunu, bireylerin bu tarz hatalı inanışları temelli sorunlar deneyimleyeceği iddaa etmektedir (Camadan, 2009).

Bilişsel Davranışçı Kuram

Bilişsel davranışçı kuram kişilerin çocukluk çağından başlayarak diğer insanlara, dünyaya ve kendilerine dair bazı inançlar oluşturduklarından bahsetmektedir (Beck, 1988). Burdan yola çıkarak, bu yaklaşımın savunucularının “bilişsel üçlü” olarak isimlendirdikleri bu inançların negatif özellikte olmasının çok değişik psikolojik sorunlara neden olduğunu düşündükleri ifade edilebilir (Beck, 1976). Ruhsal sorunları olan kişilerde daha fazla, sistematik ve uygunsuz olarak belirtilen bilişsel yanlışlar ya da başka bir ifadeyle bilişsel işlemleme çeşitleri de keyfi çıkarsama, seçici soyutlama, aşırı genelleme, büyültme-küçültme, ikili düşünme, bireyselleştirme ve felaketleştirme şeklinde söylenebilir (Türkçapar, 2019).

Kurama göre kişi performansının üst düzeyde olması gerektiği şeklinde hatalı bir düşünce oluşturmuş ve bu inancı yönünde davranmayı sürdürmektedir. Bu inançla beraber kendini küçük görme, başarısızlık korkusu, ya hep-ya hiç tarzı düşünce sistemlerinin hakim olması da sosyal kaygının meydana gelmesine yol açmaktadır. Kendini izlemenin ve gelecek performanslara yönelik negatif tutumların bulunması da kişide kaygı oluşturan durumlarda ilk sırada bulunmaktadır.(Yalçın ve Sütçü, 2016).

İlgili Araştırmalar

Hamacheck (1978) anne-babaların müzahir olmayan, çelişkili ve koşullu teslimiyetlerinin mükemmeliyetçiliğin oluşumunda ciddi bir unsur olarak ele alır. Bu tarz bir durumda, ebeveynlerinin ümit ettiklerini yerine getirebilmek adına çocuk, hatasız olmak mecburiyetindedir. Hewitt, Flett, Mikail (1995) öğrencilerin mükemmeliyetçilik seviyeleri ve ailevi hüküm stilleri arasındaki etkileşime baktıkları çalışmalarında erkek öğrencilerin toplumsal ümitlere yönelik

mükemmeliyetçilik puanları ile anne-babalarının hüküm düzeyleri arasında manalı bir ilişki saptandığını belirtmiştir.

Frost ve ark., (1990)'na göre diğerlerine yönelik kusursuz bir skor ortaya çıkarma zorlamasıyla karşı karşıya kalan çocuklar ebeveynlerini dış faktörlerin zorlaması diğerlerine yönelik mükemmel bir başarı ortaya koyma zorlaması deneyimleyen çocuklar için anne-babalar çevre kaynaklı bir baskı faktörü foksiyonuna sahip olabilirler. Onlara göre, sosyal kaygı deneyimleyen ve utangaç kişilerin çoğu, ebeveynlerinin kendileriyle alakalı fazla ümitleri olduğunu ifade etmişlerdir.

Mükemmeliyetçilik hakkında gerçekleştirilmiş farklı çalışmalarda kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve depresyon arasında manalı bir bağlantı saptanmıştır (Flett, Hewitt, Blankstein & Mashher, 1991, Frost & Shows, 1993). Hewitt ve Flett (2001) de suçlayıcı öz değerlendirme ve yanlışların yüksek düzeyde algılanması eğilimi şeklinde ifade edilmiş olan depresyonun mükemmeliyetçilik ile ilişkisi araştırılmıştır. Depresyonun nedeni suçlayıcı benlik değerlendirmesi olarak ifade edilmiştir. Suçlayıcı benlik değerlendirmesinin oluşumu ile ilgili olarak ise Cole (1991) depresyon modeline atfen yapmış olduğu ifadede; çocuğun etrafında önemli olan bireylerden devamlı şekilde kusursuzluk ümitleri taşıyan dönütler alması ile meydana geldiğini ifade etmiştir.

Frost ve diğerleri (1991) mükemmeliyetçilik ve ailesel talepler arasındaki bağlantıyı araştırmak için yaptıkları çalışmalarında, üniversite öğrencisi kızlar ve onların anne-babalarının mükemmeliyetçilik sayıları arasında pozitif bağlantı saptamışlardır. Anneler ve kızlarının mükemmeliyetçilik sayıları arasındaki manalı ilişki sunan veriler, mükemmeliyetçi annelere sahip kızların kendilerini daha çok mükemmeliyetçi gördüklerini onaylamıştır. Bununla beraber babalar ve kızlarının mükemmeliyetçilik puanları arasında manalı ilişki saptanamamıştır. Araştırmanın neticesinde ailesel mükemmeliyetçiliğin (özellikle annelerdeki mükemmeliyetçiliğin) çocuklardaki mükemmeliyetçilikle (özellikle kızlar) bağlantılı olduğunu ortaya çıkarmıştır. Vieth ve Trull da yakın bir çalışmada Vieth ve Trull da benzeri bir çalışma (1999) gerçekleştirmişlerdir. Çocukların ve anne-babalarının mükemmeliyetçilik özellikleri arasındaki ilişkiyi çalışmışlardır. Çalışma 188 öğrenci ve onların anne-babaları ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma neticesinde araştırmacılar öğrencilerin kendilerine yönelik mükemmeliyetçilik düzeyleri aynı cinsiyetteki anne-babalarının kendilerine yönelik düzeyleriyle, annelerin ve kızların

mükemmeliyetçilik puanları ile babaların ve oğullarının mükemmeliyetçilik puanları arasında manalı bir ilişki bulunduğunu saptamışlardır. Fakat değişik cinsiyetlerdeki anne-babalar ve çocuklarının mükemmeliyetçilik nitelikleri arasında manalı bir bağlantı saptanamamıştır.

Dökmen'in (1996) gerçekleştirdiği çalışmada ise Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde okuyan 86 kız, 54 erkek olmak üzere toplam 140 öğrenci dahil olmuştur. Öğrenciler, annelerinin en çok anlayışsız, suçlayıcı, aşırı ilgili, koruyucu, baskıcı, engelleyici, sabit fikirli bulunmasından ve onlara aşırı güvenmelerinden rahatsızlık duymaktadırlar. Öğrenciler genele bakıldığında anne-babalarının, mükemmeliyetçiliğin niteliklerinden olan bu gibi ele alış tarzına sahip olmalarını istememektedirler. Annelerinden bekledikleri nitelikler arasında da; paylaşma, anlaşma, dostça bir ilişki, anlayış ve hoşgörülü bulunmalarıdır.

Miller (1996) mükemmeliyetçi bireylerin anne ve babalarının çocuklarını hatasız hareket etmeleri umulan birer nesne olarak kabul ettikleri için ve en ufak kural ihlalini bile anında yargıladıklarını dahi hemen eleştirdiklerini gözönüne çıkarmıştır. Bu stilde bir aile tarzında yetişen bir çocuk yoğun bir güçsüzlük duygusuna kapılacak ve bu hissini birtek kusursuzluk ve kendilik değerinin olduğundan çok fazla şekilde anlaşılması ile denge sağlamayı başaracaktır (Rothstein, 1991).

Pozitif ve negatif mükemmeliyetçilik düşünülerek gerçekleştirilmiş bir araştırmada da, Ablard ve Parker (1997), anne-babaların çocukları için oluşturdukları hedefleri ve çocukların mükemmeliyetçiliği arasındaki ilişkiye bakmışlardır. Çocuklarının gösterdikleri başarıya konsantre olan ve sadece bu doğrultuda ümitleri bulunan anne-babaların çocuklarının, negatif mükemmeliyetçi olma ihtimalini daha çok saptarken; çocuklarının kavramalarına yönelik yoğunlaşan anne-babaların çocuklarının ise negatif mükemmeliyetçi olma olasılığını daha az saptamışlardır.

Literatür çalışmalarına bakıldığında mükemmeliyetçiliğin farklı değişkenlerle ilişkisine bakıldığı izlenmektedir. Bu noktada Saboonchi ve Lundh (1996) mükemmeliyetçilik ile anksiyete ve bilinçlilik arasındaki ilişkiye baktıkları araştırmalarında, mükemmeliyetçilik ile sosyal kaygı arasında ilişki bulunduğu saptanmıştır. Buna ilaveten, araştırmada ölüm kaygısı, fiziksel yaralanmalı kazalarla alakalı kaygılar, cinsel korkular, şiddet ortamları ile ilgili korkularla mükemmeliyetçiliğin bileşenleri arasında olumlu bağlantılar gözlenmiştir. Antony ve ark., (1998) mükemmeliyetçiliğin kaygı bozukluklarını etkileme seviyelerindeki rolüne baktıkları araştırmada sosyal fobi ve obsesif-kompulsif hareketlerin her

birinin mükemmeliyetçi fikir ile ilişkili bulunduğunu artıran verilere ulaşılmışlardır. Çalışmalar ayrıca, diğerleri tarafından saptanan mükemmeliyetçiliğin ruhsal çöküntü ve kaygı, intihar teşebbüsü, diğer kişiler tarafından belirlenen mükemmeliyetçiliğin depresyon ve kaygı, intihar girişimi, umutsuzluk, alkol bağımlılığı ve çeşitli kişilik bozuklukları ile olumlu noktada bağlantısı bulunduğunu ortaya çıkarır (Hewitt ve Flett, 2002; Tuncer, 2006; Erol, 2009). Kendine yönelik mükemmeliyetçilik ise, hem depresyon hem de umutsuzluk ile bağlantılı olduğu saptanmıştır (Hewitt ve Flett, 2002).

Rice, Ashby ve Slaney (1998) mükemmeliyetçiliğin kişinin kendine üst düzey standartlar belirlemesi ve bu standartlara erişemediğinde yaşadığı stres ile bağlantılı olduğunu belirtmiştir (Çerkez, 2014).

Vieth ve Trull (1999), çocukların ve anne-babalarının mükemmeliyetçilik nitelikleri arasındaki bağlantıyı incelemişlerdir. Çalışma 188 öğrenci ve onların anne babaları ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma neticesinde araştırmacılar öğrencilerin kendilerine yönelik mükemmeliyetçilik düzeyleri aynı çeşitteki anne-babaların kendilerine yönelik düzeyleri ile, annelerin ve kızların mükemmeliyetçilik puanları ile babaların ve oğullarının mükemmeliyetçilik puanları arasında manalı bir ilişki bulunduğunu saptamışlardır. Fakat farklı cinsiyetlerdeki anne-baba ve çocuklarının mükemmeliyetçilik nitelikleri arasında manalı bağlantı bulunamamıştır.

Vieth ve Trull'un (1999) yürütmüş oldukları çalışmalarında, çocukların aynı cinsiyette olan Anne-babaları ile "kendilerine yönelik mükemmeliyetçilik" seviyeleri anlamlı düzeyde değişiklik göstermiştir. Ama çocuklarla değişik cinsiyetteki anne-babalarının mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında herhangi bir değişiklik saptanamamıştır.

Accordino ve Slaney (2000), 123 lise öğrencisinin katıldığı araştırmalarında mükemmeliyetçilik ve başarı arasındaki ilişkiye bakmışlardır. Araştırma neticesinde pozitif mükemmeliyetçilerin, negatifle göre daha çok akademik güdülenme ve başarı gösterdikleri neticesine varılmıştır. Buna ilaveten, benlik saygısının pozitif mükemmeliyetçilikle olumlu, negatif mükemmeliyetçilikle olumsuz yönde bir ilişkisi bulunduğu saptanmıştır. Mükemmeliyetçilik ve psikolojik problemler arası ilişkiye bakılan oldukça fazla çalışma var olmaktadır. Ruhsal çöküntü, mükemmeliyetçilikle ilişkisine bakılan ve en fazla görülen psikolojik problemlerdendir. Enns ve arkadaşları (2002) çalışmalarını üniversite öğrencileri ile gerçekleştirmişler ve ruhsal çöküntünün, uyumsuz (olumsuz) mükemmeliyetçilik ile

pozitif, uyumlu (olumlu) mükemmeliyetçilik ile negatif yönde ilişkisi bulunduğunu saptamışlardır. Powers, Zuroff ve Topciu (2004) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında depresyon ve mükemmeliyetçilik arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu tespit etmişlerdir.

Gökçedağ (2001) yaptığı çalışmada lise öğrencilerinin anne-baba tutumlarının okul başarısına ve sürekli kaygı düzeylerine nasıl etki gösterdiğini ele almıştır. Araştırma sonucuna göre, okul başarısı ve sürekli kaygı düzeyi ile otoriter tutum arasında olumsuz bir bağlantı bulunmuş, demokratik tutum ile ise, pozitif bir bağlantı bulunmuştur.

Enns ve diğerleri (2002) çalışmalarını 261 üniversite öğrenci ile yürütmüş ve araştırmada Hewitt ve Flett'in Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ve Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğini kullanarak mükemmeliyetçilik, depresyon eğilimi ve çocukluk yıllarındaki anne baba tecrübelerini araştırmışlardır. Negatif mükemmeliyetçilerin hem 'mükemmel ana-babalık' hem de 'katı ana-babalık' ile olumlu ilişkisi saptanırken, pozitif mükemmeliyetçiler için bu iki ebeveynlik arasında manalı bir ilişki saptanamamıştır.

Mükemmeliyetçilik klinik birçok vaka ile bağlantılandırıldığı gibi klinik olmayan haller ile de bağlantılandırılmıştır. Mükemmeliyetçi bireyler değişik olgular karşısında değişken olmayan tavırlar gösterirler (Ferrari & Mautz, 1999) ve buna bağlantılı şekilde daha yoğun stres deneyimleri (Flett, Parnes ve Hewitt, 2001).

Flett ve diğerleri (2002) araştırmalarında mükemmeliyetçilik ve çok fazla alkol kullanma eğilimleri arasındaki ilişkiye bakılmış ve neticesinde anne-baba eleştiri seviyelerinin fazla, kendine odaklı mükemmeliyetçilik seviyeleri az bulunanların çok fazla alkol kullanma eğiliminde oldukları saptanmıştır.

Flett, Davis ve Hewitt (2003) 'in yürüttükleri çalışmada mükemmeliyetçiliğin üç alt alanı da az şartsız kendilik onayı ile alakalı olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada ulaşılan neticeler kendine yönelik mükemmeliyetçilerin uyarlanabildiklerini söylese de şartsız kendilik kabulünün çok az olduğunu göstermiştir (Frost ve ark., 1993).

Kendine yönelik mükemmeliyetçilerin kendilik kıymetleri deneyimledikleri yaşamış oldukları başarı veya başarısızlığa bağlı olarak farklılaşmaktadır. En az kendilik değeri, toplumsal beklentiye yönelik mükemmeliyetçiler ile bağlanmıştır. Az seviyede kendilik kabulü, depresyon bulguları ile bağlantılandırılmıştır. Mükemmeliyetçi kişilerin esasen gereksinimleri olan, benlikleri vasıtasıyla algılanan kendilik kıymetinin artırılmasıdır (Flett, Davis, & Hewitt, 2003).

Burns ve Fedewa (2004) mükemmeliyetçi bireylerin stres ile baş etme yolları arasındaki farklarına baktıkları çalışmada, olumsuz mükemmeliyetçiliği olan kişilerin stres halleri ile yüz yüze geldiklerinde kendilerini negatif kalıplar kullanarak aşılama uğraştıklarını, pozitif mükemmeliyetçilerinse netice yönelimli düşünerek stresle olumlu bir şekilde başa çıkabildiğini göstermiştir.

Anne- babaların mükemmeliyetçilikleri ile çocuklarının mükemmeliyetçilikleri arasındaki etkileşim üstünde yoğunlaşan araştırmalar incelendiği zaman şu çalışmalar görülmüştür; Soenens, Vansteenkiste, Duriez ve Goosens'in (2006) gerçekleştirdikleri araştırmaya katılan 337 erkek, 340 kız toplam 677 kişiden oluşmaktadır. Bu bireyler 15-18 yaşları arasında olup 10. sınıf öğrencileri ve ailelerinden oluşmaktadır. Çalışmada psikolojik kontrol kendi gereksinimleriyle çok alakalı ve çocuklarının bakış açıları ve hedefleri ile ilgili uygun empati gösteremeyen aileleri karakterize etmektedir ve çalışmanın neticesinde anne-babaların çelişen mükemmeliyetçiliklerinin psikolojik denetimin habercisi olduğu gözlenmiştir. Buna ek olarak; bu ebeveynlerin çocuklarının daha mükemmeliyetçi ve kendini daha oldukça fazla yargılayan niteliklerinin bulunduğu saptanmıştır. Ebeveynler ile çocukları mükemmeliyetçilikleri arasındaki ilişkiyi belirlerken bazı çalışmalar da ise anne ve babayı birbirinden bağımsız şekilde değerlendirmişlerdir.

Cırcır (2006) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada, kadın öğretmen adayları ile erkek öğretmen adaylarının mükemmeliyetçilik seviyelerinin talep seviyesine oranla manalı derecede değiştiği saptanmıştır. Buna ek olarak öğretmen adaylarının mükemmeliyetçilik seviyelerinin ebeveyn 'öğrenim seviyesi' değişkenine göre değişiklik oluşturduğu saptanmıştır. Anne-babaların 'öğrenim düzeyi' incelendiği zaman 'eleştirel mükemmeliyetçilik tutumu' ortaya koyan öğretmenlerin ebeveynleri ilköğretim bitiren kişilerin tersine daha fazla olarak saptanmıştır.

Yıldız (2007) yaptığı çalışmada, sınav kaygısı, ana-baba tavırları ve mükemmeliyetçilik arasındaki bağlantıyı incelemek için; Tokat ilindeki Anadolu lisesi, süper lise, fen lisesi ve genel lisede ortaöğretimi süren toplam 588 öğrencinin katılımı ile yaptığı araştırmada baskıcı ana-baba tavrının öğrencilerin kusursuz olma eğilimlerinde geçerli olduğu sonucuna varmıştır. Yıldız (2007)'a göre öğrencilerin hata yapmaya karşı aşırı ilgi, davranışlardan şüphe duyma, kişisel standartlar boyutlarından aldıkları puanlar arttıkça sınav kaygılarının da arttığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Clark ve Coker (2009)'ın gerçekleştirdiği çalışmada anneler ile 12-15 yaş arasındaki çocukların mükemmeliyetçiliği, öz-eleştiri ve annenin eleştiri seviyesi arasındaki bağlantı seviyesine bakılmıştır. Bu çalışmada annenin etkili olmayan mükemmeliyetçiliği ile çocuğun etkili olmayan mükemmeliyetçiliği arasında bir bağlantı saptanamamış, annelerin özeleştirel tavrı ile kızlarının içselleşmiş özeleştirisini arasında bir bağlantı bulunduğu saptanmıştır. Aynı çalışmadan ulaşılan başka bir netice de annenin görülen yargılayıcı tutumlarının çocuklardaki uyumsuz mükemmeliyetçilik ile bağlantılı olduğu şeklindedir.

Güngör ve Buluş'un (2009) gerçekleştirdikleri çalışmalarında, ebeveynlerin kendi başlarına 'sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik' seviyelerinin 'ebeveynin algıladığı çocuk kaygısını' manalı şekilde değiştirdiği saptanmıştır. Buna ek olarak 'kendilerine yönelik' ve 'diğer kişilere yönelik mükemmeliyetçilik' seviyelerinin 'kaygı' üstünde istatistiki şekilde değişmediğini ortaya çıkmıştır ve 'öğretmenin algıladığı kaygı seviyeleri' üstünde 'öğretmen mükemmeliyetçilik seviyesinin' bir değişiklik oluşturmadığı bulunmuştur.

Tong ve Lam (2010)'ın çalışmasında çocuğun annenin değerlerini içselleştirmeye hevesli olmasına bakılmış ve annenin çocuğu için kendi meydana getirdiği hedefler ile çocukta mükemmeliyetçilik ile depresyonun meydana gelmesi arasındaki bağlantıya bakılmıştır. Çalışmanın neticesinde, çocuğun annenin değerlerini içselleştirmesinin, annenin çocuğu için kendi fikrinde yarattığı hedefler ve çocuğun kendine yönelik mükemmeliyetçiliği arasındaki bağlantıya bakıldığında yönetici tesiri olduğu saptanmıştır. Ama eşit bir hal toplumsal ümitlere yönelik mükemmeliyetçiler için söylenememektedir. Çocuğun annesinin kıymetini içselleştirmesi tıpkı annenin çocuğu için oluşturduğu hedefler ve çocuğun depresyonu üzerinde de yönlendirici tesiri vardır. Çelişkili bir halde içselleştirme çocuk için hem bir tehlike unsuru aynı zamanda da çocuğun psikolojik sağlamlık durumu adına olmalıdır (Akt.: Özçiçek, 2014).

Alakoç, Pirpir vd.'nin (2011) çalışmalarında, maddi düzeyi iyi ve kötü olan annelerin "mükemmeliyetçilikleri" ile çocuklarının "okul olgunlukları" boyutuna göre olumlu seviyede değişiklik bulunduğu görülmüştür. Annelerin "mükemmeliyetçi tutumları" çocuklarının "cinsiyet" ve "ilk çocuk olup-olmama" haline göre manalı bir değişiklik içermediği bulunmuştur.

Anne baba tavırları, cinsiyet, anne baba eğitim seviyesi ve ön ergenlerin öğretim gördükleri okul çeşidine göre ön ergenlerin negatif mükemmeliyetçilik

seviyelerinde rastlanıp rastlanmadığına bakıldığında da, cinsiyete göre manalı bir değişimin bulunduğu ve bu değişikliğin kız ön ergenler aleyhine bulunduğu saptanmıştır. Fakat, algıladıkları anne baba tavırlarına, eğitim aldıkları okul çeşidine ve anne babalarının eğitim seviyelerine göre negatif mükemmeliyetçilik puanlarında manalı bir değişiklik bulunmadığı saptanmıştır (Tire, 2011).

Fattah ve Fakroo (2012) ‘nun gerçekleştirdiği çalışmada, babanın psikolojik kontrolü ile ergenlerin mükemmeliyetçiliği ve öz-saygı seviyesi arasındaki bağlantıya bakılmıştır. Çalışmada psikolojik denetim, direk beklentiler, denetleyici beklentiler ve emeğin tasdik edilmesi olmak üzere üç bölüme bakılmıştır. Denetleyici beklentiler, kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve öz-saygı seviyesini olumsuz olarak, toplumsal beklentiye yönelik mükemmeliyetçiliği ise olumlu olarak saptamaktadır. Aynı çalışmanın neticesine bakıldığında toplumsal beklenti adına mükemmeliyetçilik, yanırlara yönelik gösterilen özen le olumlu, öz-saygı seviyesi ile ise olumsuz doğrultuda ilişkisi olduğu saptanmıştır.

Çiçekler vd.’nin (2014) yürüttükleri çalışmalarında, annelerin “mükemmeliyetçilik” ve “öz yeterlik” seviyeleri ve bazı demografik niteliklerinin birbirlerini değiştirdiği saptanmıştır. Buna ek olarak, annelerin “mükemmeliyetçilikleri” ile “öz yeterlik” seviyeleri arasında bir artış ve manalı değişiklik bulunduğu görülmüştür.

Mendi’nin (2015) gerçekleştirdiği çalışmasında, “şartlı ebeveyn tutumu” ile “mükemmeliyetçilik” arasında pozitif yönde, “öznel iyi oluş” ile “benlik saygısı” arasında negatif doğrultuda ilişki bulunduğu görülmüştür. Buna ek olarak, mükemmeliyetçilik “şartlı ebeveyn tutumu” ile “benlik saygısı” arasındaki ilişkiyi düşük düzeyde etkilerken, “şartlı ebeveyn tutumu” ile “öznel iyi oluş” arasındaki ilişkiyi ise etkilemediği neticesine varılmıştır.

Mükemmeliyetçilik ile ilgili gerçekleştirilmiş olan farklı araştırmalar incelendiğinde kendine yönelik mükemmeliyetçilik ile depresyon arasında anlamlı bir bağlantı saptanmıştır (Flett, Hewitt, Blankstein & Masher, 1991, Frost & Shows, 1993). Hewitt ve Flett (2001) de suçlayıcı öz değerlendirme ve yanırların abartılı olarak algılanması yönelimi olarak belirtilmiş olan depresyonun mükemmeliyetçilik ile ilişkisinin nasıl olduğu çalışılmıştır. Depresyonun nedeni suçlayıcı benlik değerlendirmesi olarak belirtilmiştir. Suçlayıcı benlik değerlendirmesinin meydana gelişi ile ilgili olarak Cole (1991) depresyon modeline dayanarak; çocuğun etrafında

önemli olan insanlardan devamlı şekilde mükemmellik talepleri taşıyan geri dönütler alması ile oluştuğunu açıklamıştır (Akt: Hocaoglu, 2015).

Popüler kültürün de tesiri ile mükemmeliyetçi anne-babaların giderek çoğaldığı görülmektedir ve çocuklara en iyi şartları sağlayıp onlardan da mükemmel olanı talep eden bu ebeveynlerin çocuklarına olan tesirlerine yönelik herhangi bir çalışma gerçekleştirilmemiştir. Daha çocukken bu tavrı anlamayarak benliklerini meydana getiren bu kişiler ancak ergenlik ya da yetişkinlik çağına ulaştıkları anda anne-babalarının kendilerinden mükemmeli talep ettiğini ve bu talebin kendileri üzerindeki tesirinden söz edebilmektedirler.

Sunkarapalli ve Agarwal'ın (2017) gerçekleştirmiş oldukları çalışmalarında, erkekler ve kadınlar arasındaki mükemmeliyetçilik seviyesinin değiştiği bulunmuştur. Toplumsal baskı ve kalıp yargılardan ötürü erkeklerin kadınlarla kıyaslandığında daha fazla mükemmeliyetçi olduklarının neticesine varılmıştır.

Özen'in (2018) gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında, ilk çocukluk periodundaki çocukların ebeveynlerinin "mükemmeliyetçilik seviyeleri" ile çocukların "kendilerini idare etme tutumları" arasında pozitif doğrultuda az seviyede, anne-babaların 'sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik' ve "kendine yönelik mükemmeliyetçilikleri" arasında manalı değişiklik bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Yılmaz'ın (2019) gerçekleştirmiş oldukları çalışmalarında, cinsiyet değişkeninin mükemmeliyetçilik seviyelerini, değiştirdiği saptanmıştır. Buna göre genel mükemmeliyetçilik seviyelerinin erkeklerin lehine bir değişiklik ortaya çıkardığı bulunmuştur.

Dönmez (2019) gerçekleştirmiş olduğu araştırmasından elde edilen bulgulara göre demokratik ana baba tutumları ile öğrencilerin akademik erteleme davranışları arasında negatif, koruyucu istekçi ve otoriter ana baba tutumları ile akademik erteleme davranışı arasında ise pozitif yönlü ilişkiler tespit edilmiştir.

Kol (2020) gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında ikili ilişkilerde pozitif ve negatif mükemmeliyetçilik ile ilişki tatmini arasındaki ilişki çalışılmış ve ikili ilişkilerde pozitif ve negatif mükemmeliyetçilik ile ilişki tatmini arasında, orta seviyede olumsuz şekilde anlamlı bir bağlantı saptanmıştır. Diğer bir ifade ile ilişkide mükemmeliyetçilik çoğaldıkça ilişkiden alınan tatmin eksilmekte bunun zıttı olarak ilişkide mükemmeliyetçilik düştükçe ilişkiden alınan tatmin çoğalmaktadır.

Bıçkıcı (2020) araştırmasında mükemmeliyetçilik alt boyutlarının cinsiyet ile ilişkisi incelemiş cinsiyete yönelik mükemmeliyetçilik boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Kadınlar erkeklerden daha fazla diğerlerinin mükemmel olmasını bekleyip, onlar için yüksek standartlar koyarak bu standartlar üzerinden onları değerlendirme eğiliminde olduğu saptanmıştır.

Literatüre baktığımız zaman mükemmeliyetçilik ile ilgili çeşitli ölçeklerin geliştirildiğini görmekteyiz. Bunlardan; Çocuk ve Ergen Mükemmeliyetçiliği Ölçeği, Flett ve arkadaşları (2000) tarafından geliştirilen “kendine yönelik mükemmeliyetçilik” ve “sosyal kaynaklı mükemmeliyetçiliği”, alt boyutları olan, toplam 22 maddelik 5’li likert tipi bir öz değerlendirme ölçeğidir. Minimum 3. sınıf düzeyindeki öğrencilere uygulanabilir. Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmasını Uz-Baş ve Siyez (2010) yapmıştır. Bir diğer ölçek çalışması ise tek boyutlu bakış açısının verimsiz olduğunu anlayan uzmanlar mükemmeliyetçiliği test etmek için farklı boyutların değerlendirilmesi gerektiği fikri ile mükemmeliyetçiliğin değişik boyutlarını değerlendirmiş ve mükemmeliyetçiliği bu boyutlar üzerinden ölçmek için çok boyutlu mükemmeliyetçilik ölçekleri oluşturulmuştur (Frost ve ark., 1980, Flett & Hewitt, 1993). Ölçeğin Türkiye’deki geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, Oral (1999) tarafından yapılmıştır. Bahsedilen iki ölçek dahil olmak üzere bunların dışındaki hiçbir mükemmeliyetçilik ölçeği ebeveynlik mükemmeliyetçilik düzeyini ölçmemektedir. Bundan dolayı yapılan bu çalışmanın literatüre önemli düzeyde katkı yapacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM III

Yöntem

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırmada Kuzey Kıbrısta özel ve devlet ilkokullarda öğrenim gören öğrencilerin velileri araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Öğrenci velileri ankete gönüllü olarak katılmışlardır. Ayrıca tüm sorulara yanıt vermeyerek anketi yarım bırakan öğrenci velileri anketleri de değerlendirmeye alınmamıştır. Buna göre araştırmanın örneklemini; Lefkoşa, İskele, Mağusa, Girne ve Güzelyurt Bölgelerindeki özel ve devlet okullarında öğrenim gören 382 öğrenci velileri oluşturmuştur. Burada verilen veli sayısı tam verinin elde edildiği sayıdır.

Ebeynlerin Sosyo-Demografik Özellikleri

Tablo 1.

Ebeveynlerin sosyo-demografik özellikleri (n=234)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	181	77,35
Erkek	53	22,65
Yaş grubu		
29 yaş ve altı	59	25,21
30-39 yaş	88	37,61
40 yaş ve üzeri	87	37,18
Eğitim durumu		
İlköğretim	28	11,97
Lise	56	23,93
Lisans	91	38,89
Lisansüstü	59	25,21
Eşin Eğitim durumu		
İlköğretim	44	18,80
Lise	73	31,20
Lisans	88	37,61
Lisansüstü	29	12,39
Çocuk sayısı		
Bir	54	23,08
İki	139	59,40
Üç ve üzeri	41	17,52
Çocuk sahibi olma yaşı		
25 yaş ve altı	85	36,32
26-30 yaş arası	103	44,02
31 yaş ve üstü	46	19,66

Tablo 1.'de araştırmaya katılan ebeveynlerin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 1. incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin %77,35'inin kadın, %22,65'inin erkek olduğu, %25,21'inin 29 yaş ve altı, %37,61'inin 30-39 yaş ve %37,18'inin 40 yaş ve üzeri yaşında olduğu saptanmıştır. Ebeveynlerin %11,97'sinin ilköğretim, %23,93'ünün lise, %38,89'unun lisans ve %25,21'inin lisansüstü mezunu olduğu, %18,80'inin eşinin ilköğretim mezunu, %31,20'sinin lise, %37,61'inin lisans ve %12,39'unun ise lisansüstü mezunu olduğu saptanmıştır. Araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin %23,08'inin bir, %59,40'ının iki ve %17,52'sinin üç ve üzeri sayıda çocuk sahibi olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlerin çocuk sahibi olma yaşları incelendiğinde %36,32'sinin 25 yaş ve altında, %44,02'sinin 26-30 yaş arasındayken ve %19,66'sının 31 yaş ve üstündeyken çocuk sahibi oldukları belirlenmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma Kuzey Kıbrıs'ta farklı bölgelerdeki ilkokullarda öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik tutumlarını ölçmek hedefi ile Snell Jr, W. E., Overbey, G. A., & Brewer, A. L. (2005), tarafından geliştirilen 'Çok boyutlu ebeveyn mükemmeliyetçilik ölçeği Kuzey Kıbrıs'ın farklı bölgelerinde ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerine uygulanarak Türk kültürüne ve diline uyarlama çalışmasıdır.

Ölçek uyarlama çalışmaları: farklı kültürlerde oluşturulmuş olan ölçeklerin değişik diller ve kültüre uyarlanması hedefleyen çalışmalardır (Kılıçer ve Odabaşı, 2010). Ölçek uyarlama çalışmaların sadece farklı bir dile dönüştürülüp kullanılması yanında geçerlik ve güvenilirliğinin oluşturularak farklı dil ve kültüre dönüştürülmesidir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada Snell Jr, W. E., Overbey, G. A., & Brewer, A. L. (2005), tarafından geliştirilen 'Çok Boyutlu Ebeveyn Mükemmeliyetçilik Ölçeği kullanılmıştır'. Çalışmada kullanılan örneklemde yer alan öğrenci velileri için ölçeğin Türkçeye uyarlaması yapılmıştır. Çok boyutlu ebeveyn mükemmeliyetçilik ölçeği iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm 30 soru ve ikinci bölüm 35 sorudan oluşmaktadır. Her sorunun şıkları 5'li Likert ölçeğine göre düzenlenmiş ve 1

kesinlikle katılıyorum, 5 kesinlikle katılmıyorum şeklinde oluşturulmuştur. Düzenlenen soru cetveli mükemmeliyetçiliği ölçeği altı farklı alt ölçek faktör grubunu içermektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplamak amacıyla toplamda 382 öğrenci velisine ‘Çok Boyutlu Ebeveyn Mükemmeliyetçilik Ölçeği’ uygulanmıştır. Veriler SPSS 10.0 programında analiz edilmiştir. Mükemmeliyetçilik alt boyutları ve puan ortalamalarının cinsiyet, sınıf, anne ve babanın eğitim düzeyi, anne-babanın mesleği ve anne-babanın ilk evlat sahip olma yaşı gibi değişkenlere göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmanın hedefine bağlı olarak oluşturulan alt problemlere ilişkin saptanan bulgulara yer verilmiştir.

Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)

Tablo 2.

Ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) 'den aldıkları puanlar (n=234)

	n	$\bar{x}$	s	Min	Max
Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği	234	18,16	5,47	7	29
Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği	234	15,26	5,43	6	28
Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği	234	15,71	5,76	6	29
Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği	234	14,74	5,90	6	29
Eşin beklediği ebeveyn standartları	234	16,09	5,63	6	29

Tablo 2.'de ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'den aldıkları puanlara dair ortalama, standart sapma, alınan minimum puan ve alınan maksimum puan gibi tanımlayıcı(betimsel) istatistikler gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan ebeveynler Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutundan $\bar{x}=18,16\pm5,47$ puan aldığı, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutundan $\bar{x}=15,26\pm5,43$ puan aldığı, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutundan $\bar{x}=15,71\pm5,76$ puan aldığı, Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutundan $\bar{x}=14,74\pm5,90$ puan ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutundan $\bar{x}=16,09\pm5,63$ puan almıştır.

- *Anne-baba mükemmeliyetçilik düzeyleri cinsiyet açısından farklılık göstermekte midir?*

Tablo 3.

Ebeveynlerin cinsiyetine göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) 'den aldıkları puanlar (n=234)

		Cinsiyet	n	$\bar{x}$	s	t	P
Kendine	yönelik	Kadın	181	17,93	5,49	-1,183	0,238
Ebv. Mük.		Erkek	53	18,94	5,38		
Sosyal	kaynaklı	Kadın	181	14,64	5,21	-3,325	0,001*
Ebv. Mük.		Erkek	53	17,40	5,69		
Eşin	kendisi	Kadın	181	14,97	5,77	-3,717	0,000*
odaklı Ebv. Mük.		Erkek	53	18,23	5,00		
Eşin	öngörülen	Kadın	181	14,04	5,80	-3,384	0,001*
Ebv. Mük.		Erkek	53	17,09	5,67		
Eşin	beklediği	Kadın	181	15,73	5,50	-1,798	0,074
ebeveyn standartları		Erkek	53	17,30	5,93		

* $p < 0,05$

Tablo 3.'te araştırmaya dahil edilen ebeveynlerin cinsiyetine göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) 'den aldıkları puanların karşılaştırılması için kullanılan bağımsız örneklem t testi sonuçları gösterilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin cinsiyetine göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) 'de yer alan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($p > 0,05$). Kadın ve erkek ebeveynleri Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutundan aldıkları puanlar benzerdir.

Ebeveynlerin cinsiyetlerine göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) 'de yer alan Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Erkek bireyler Sosyal kaynaklı

ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutlarından kadınlara göre daha yüksek puan almıştır.

- *Anne-baba mükemmeliyetçilik düzeyleri yaş açısından farklılık göstermekte midir?*

Tablo 4.

Ebeveynlerin yaş grubuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) 'den aldıkları puanlar (n=234)

	Yaş Grubu	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
Kendine yönelik	29 yaş ve altı	59	20,03	4,85	7	27	4,792	0,009*	1-2
Ebv. Mük.	30-39 yaş	88	17,61	5,34	8	29			1-3
Sosyal kaynaklı	40 yaş ve üzeri	87	17,45	5,75	7	28			
Ebv. Mük.	29 yaş ve altı	59	16,49	5,29	6	27	3,065	0,049*	1-2
Eşin kendisi odaklı	30-39 yaş	88	14,27	5,11	6	27			
Ebv. Mük.	40 yaş ve üzeri	87	15,43	5,70	6	28			
Eşin öngörülen	29 yaş ve altı	59	17,14	5,69	6	27	3,317	0,038*	1-2
Ebv. Mük.	30-39 yaş	88	14,67	5,49	6	29			
Eşin beklediği ebeveyn standartları	40 yaş ve üzeri	87	15,79	5,91	6	28			
	29 yaş ve altı	59	15,63	5,94	6	26	1,267	0,284	
	30-39 yaş	88	14,06	5,77	6	29			
	40 yaş ve üzeri	87	14,82	5,98	6	28			
	29 yaş ve altı	59	17,51	5,68	7	29	2,766	0,065	
	30-39 yaş	88	15,88	5,61	6	29			
	40 yaş ve üzeri	87	15,33	5,50	7	27			

* $p < 0,05$

Tablo 5.'te araştırmaya dahil edilen ebeveynlerin yaş grubuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) 'den aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan ANOVA sonuçları gösterilmiştir.

Ebeveynlerin yaş grubuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) 'de yer alan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). 29 yaş ve altı yaş grubunda yer alan ebeveynlerin Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutundan

aldıkları puanlar 30-39 yaş yaş grubunda ve 40 yaş ve üzeri yaş grubunda yer alan ebeveynlerden yüksektir. 29 yaş ve altı grubunda olan ebeveynlerin Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutundan aldıkları puanlar 30-39 yaş ebeveynlerden daha yüksek bulunmuştur.

Araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin yaş gruplarına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de bulunan Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı saaptanmıştır ($p>0,05$).

- *Anne-baba mükemmeliyetçilik düzeyleri eğitim durumu açısından farklılık göstermekte midir?*

Tablo 5.

Ebeveynlerin eğitim durumuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) 'den aldıkları puanlar (n=234)

	Eğitim durumu	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
Kendine yönelik Ebv. Mük.	İlköğretim	28	21,11	5,04	7	27	6,198	0,000*	1-3
	Lise	56	19,45	5,24	7	27			1-4
	Lisans	91	16,79	5,44	7	29			
	Lisansüstü	59	17,66	5,23	7	28			
Sosyal kaynaklı Ebv. Mük.	İlköğretim	28	17,46	5,22	7	27	2,926	0,035*	1-3
	Lise	56	15,93	5,33	6	27			1-4
	Lisans	91	14,26	5,87	6	28			
	Lisansüstü	59	15,12	4,59	7	24			
Eşin kendisi odaklı Ebv. Mük.	İlköğretim	28	20,46	4,10	12	27	8,918	0,000*	1-3
	Lise	56	15,91	5,43	6	25			1-4
	Lisans	91	14,38	5,96	6	29			
	Lisansüstü	59	15,31	5,33	6	26			
Eşin öngörülen Ebv. Mük.	İlköğretim	28	18,61	5,04	8	26	5,858	0,001*	1-3
	Lise	56	15,27	5,71	6	28			1-4
	Lisans	91	13,58	6,27	6	29			
	Lisansüstü	59	14,17	5,12	6	24			
Eşin beklediği ebeveyn standartları	İlköğretim	28	19,36	5,14	8	29	6,751	0,000*	1-3
	Lise	56	17,46	6,00	8	29			1-4
	Lisans	91	14,89	5,34	7	25			
	Lisansüstü	59	15,07	5,12	6	26			

* $p<0,05$

Araştırmaya dahil edilen ebeveynlerin eğitim durumuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'den aldıkları puanların karşılaştırılması amacıyla uygulanan ANOVA sonuçları Tablo 5.'te gösterilmiştir.

Tablo 5. incelendiğinde; araştırmaya katılan ebeveynlerin eğitim durumlarına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). İlköğretim mezunu olan ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından almış oldukları puanlar, lisans ve lisansüstü düzeyinden eğitim görmüş olan ebeveynlerden anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

- *Anne-baba mükemmeliyetçilik düzeyleri eşin eğitim durumu açısından farklılık göstermekte midir?*

Tablo 6.

Ebeveynlerin eşinin eğitim durumuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) 'den aldıkları puanlar (n=234)

	Eşin eğitim durumu	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
Kendine yönelik Ebv. Mük.	İlköğretim	44	20,59	5,11	7	27	8,336	0,000*	1-3
	Lise	73	19,08	5,13	8	27			1-4
	Lisans	88	16,14	5,44	7	29			
	Lisansüstü	29	18,31	4,99	7	28			
Sosyal kaynaklı Ebv. Mük.	İlköğretim	44	16,70	5,11	7	27	4,606	0,004*	1-3
	Lise	73	16,25	5,59	6	28			1-4
	Lisans	88	13,66	5,30	6	26			
	Lisansüstü	29	15,45	4,89	7	24			
Eşin kendisi odaklı Ebv. Mük.	İlköğretim	44	17,50	5,26	6	25	4,935	0,002*	1-3
	Lise	73	16,74	6,27	6	29			1-4
	Lisans	88	14,03	5,31	6	28			
	Lisansüstü	29	15,48	5,30	6	24			
Eşin öngörülen Ebv. Mük.	İlköğretim	44	16,64	5,79	6	25	4,505	0,004*	1-3
	Lise	73	15,67	5,62	6	29			1-4
	Lisans	88	13,15	6,12	6	28			
	Lisansüstü	29	14,31	4,92	6	24			
Eşin beklediği ebeveyn standartları	İlköğretim	44	18,61	5,46	7	29	6,495	0,000*	1-3
	Lise	73	16,77	5,69	6	28			1-4
	Lisans	88	14,38	5,27	7	27			
	Lisansüstü	29	15,72	5,24	7	26			

* $p < 0,05$

Tablo 6.'da ebeveynlerin eşinin eğitim durumuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'den aldıkları puanların karşılaştırılması amacıyla uygulanan ANOVA sonuçları verilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin eşinin eğitim durumlarına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Eşi ilköğretim mezunu olan ebeveynlerin Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarında, eşi lisans ve lisansüstü mezunu olan ebeveynlere göre daha yüksek puan almıştır.

- *Anne-baba mükemmeliyetçilik düzeyleri ile çocuk sayıları arasında ilişki var mıdır?*

Tablo 7.

Ebeveynlerin çocuk sayısına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) 'den aldıkları puanlar (n=234)

	Çocuk Sayısı	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
Kendine yönelik	Bir	54	17,70	5,93	7	27	1,080	0,341	
	İki	139	18,01	5,39	7	29			
Ebv. Mük.	Üç ve üzeri	41	19,27	5,08	7	27			
Sosyal kaynaklı	Bir	54	14,93	6,17	6	27	1,279	0,280	
	İki	139	15,03	5,25	6	28			
Ebv. Mük.	Üç ve üzeri	41	16,49	4,93	6	25			
Eşin kendisi odaklı	Bir	54	15,31	6,11	6	26	1,462	0,234	
	İki	139	15,45	5,76	6	29			
Ebv. Mük.	Üç ve üzeri	41	17,10	5,17	6	27			
Eşin öngörülen	Bir	54	14,39	6,74	6	28	3,050	0,049*	1-3
	İki	139	14,27	5,62	6	29			2-3
Ebv. Mük.	Üç ve üzeri	41	16,78	5,33	6	25			
Eşin beklediği ebeveyn standartları	Bir	54	15,72	6,16	7	27	1,556	0,213	
	İki	139	15,81	5,44	6	29			
	Üç ve üzeri	41	17,49	5,45	8	29			

* $p < 0,05$

Tablo 7.'de ebeveynlerin sahip oldukları çocuk sayısına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'den aldıkları puanların karşılaştırılması maksadıyla uygulanan ANOVA sonuçları gösterilmiştir.

Araştırmaya dahil edilen ebeveynlerin sahip oldukları çocuk sayısına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de bulunan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir

fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Çocuk sayısına göre ebeveynlerin Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından aldıkları puanlar benzerdir.

Araştırmaya dahil edilen ebeveynlerin sahip oldukları çocuk sayısına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Üç ve daha fazla sayıda çocuğu olan ebeveynlerin alan Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutundan aldıkları puanlar diğer ebeveynlerden yüksek bulunmuştur.

- *Anne-baba mükemmeliyetçilik düzeyleri ile ilk ebeveyn oluş yaşı arasında ilişki var mıdır?*

Tablo 8.

Ebeveynlerin çocuk sahibi olma yaşına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) 'den aldıkları puanlar (n=234)

	Çocuk sahibi olma yaşı	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	P
Kendine yönelik Ebv. Mük.	25 yaş ve altı	85	19,12	5,53	7	28	2,220	0,111
	26-30 yaş arası	103	17,79	5,21	7	29		
	31 yaş ve üstü	46	17,24	5,78	7	26		
Sosyal kaynaklı Ebv. Mük.	25 yaş ve altı	85	15,66	5,38	6	28	1,418	0,244
	26-30 yaş arası	103	14,60	5,13	6	25		
	31 yaş ve üstü	46	16,00	6,08	6	26		
Eşin kendisi odaklı Ebv. Mük.	25 yaş ve altı	85	16,26	6,12	6	27	1,184	0,308
	26-30 yaş arası	103	15,06	5,50	6	29		
	31 yaş ve üstü	46	16,15	5,60	6	26		
Eşin öngörülen Ebv. Mük.	25 yaş ve altı	85	15,21	5,80	6	26	0,647	0,525
	26-30 yaş arası	103	14,25	6,03	6	29		
	31 yaş ve üstü	46	14,93	5,82	6	28		
Eşin beklediği ebeveyn standartları	25 yaş ve altı	85	16,87	5,93	7	29	1,306	0,273
	26-30 yaş arası	103	15,61	5,34	6	27		
	31 yaş ve üstü	46	15,70	5,64	7	27		

Tablo 8.'de araştırmaya dahil edilen ebeveynlerin çocuk sahibi olma yaşına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'den aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 8. incelendiğinde; araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuk sahibi olma yaşına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Tablo 9.

Ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) alt boyutları arasındaki korelasyonlar

		Kendine yönelik Ebv. Mük.	Sosyal kaynaklı Ebv. Mük.	Eşin kendisi odaklı Ebv. Mük.	Eşin öngörülen Ebv. Mük.	Eşin beklediği ebeveyn standartları
Kendine yönelik	R	1				
Ebv. Mük.	P					
Sosyal kaynaklı	R	0,760	1			
Ebv. Mük.	P	0,000*				
Eşin kendisi	R	0,646	0,736	1		
odaklı Ebv. Mük.	P	0,000*	0,000*			
Eşin öngörülen	R	0,670	0,770	0,857	1	
Ebv. Mük.	P	0,000*	0,000*	0,000*		
Eşin beklediği	R	0,774	0,750	0,677	0,761	1
ebeveyn standartları	P	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	

* $p<0,05$

Tablo 9.'da araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) alt boyutları arasındaki korelasyonların saptanması verilmesi amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 9. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Söz konusu korelasyonlar pozitif yönlü olup, ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan alt boyutlardan herhangi birinden aldıkları puanlar arttıkça, diğer alt boyutlardan aldıkları puanlar da artmaktadır.

Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)

Tablo 10.

Ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'den aldıkları puanlar (n=234)

	n	$\bar{x}$	s	Min	Max
Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler	234	20,92	6,73	10	40
Ebeveynlik hakkındaki şüpheler	234	8,66	3,08	4	18
Kişisel ebeveynlik standartları	234	19,26	5,62	8	33
Eşlerin ebeveynlik beklentileri	234	11,32	4,95	5	22
Eşin ebeveynlik eleştirisi	234	7,47	3,35	4	18
Ebeveynlikte organizasyon	234	22,82	4,55	7	30

Tablo 10.'da araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'den aldıkları puanlara ilişkin ortalama, standart sapma, alınan minimum ve maksimum değer şeklinde tanımlayıcı istatistikler gösterilmiştir.

Tablo 10. incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de yer alan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler alt boyutundan $\bar{x}=20,92\pm6,73$ puan, Ebeveynlik hakkındaki şüpheler alt boyutundan $\bar{x}=8,66\pm3,08$ puan, Kişisel ebeveynlik standartları alt boyutundan $\bar{x}=19,26\pm5,62$ puan, Eşlerin ebeveynlik beklentileri alt boyutundan $\bar{x}=11,32\pm4,95$ puan, Eşin ebeveynlik eleştirisi alt boyutundan $\bar{x}=7,47\pm3,35$ puan ve

Ebeveynlikte organizasyon alt boyutundan $\bar{x}=22,82\pm4,55$ puan aldıkları belirlenmiştir.

Tablo 11.

Ebeveynlerin cinsiyetine göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II) 'den aldıkları puanlar (n=234)

	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	s	t	p
Ebeveynlik hataları	Kadın	181	20,40	6,44	-2,184	0,030*
hakkındaki endişeler	Erkek	53	22,68	7,41		
Ebeveynlik	Kadın	181	8,55	2,97	-1,060	0,290
hakkındaki şüpheler	Erkek	53	9,06	3,41		
Kişisel ebeveynlik standartları	Kadın	181	19,08	5,44	-0,921	0,358
	Erkek	53	19,89	6,22		
Eşlerin ebeveynlik beklentileri	Kadın	181	10,67	4,72	-3,856	0,000*
	Erkek	53	13,57	5,12		
Eşin ebeveynlik eleştirisi	Kadın	181	7,22	3,15	-2,167	0,031*
	Erkek	53	8,34	3,85		
Ebeveynlikte organizasyon	Kadın	181	23,18	4,34	2,259	0,025*
	Erkek	53	21,58	5,07		

* $p<0,05$

Tablo 11.'de araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin cinsiyetine göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'den aldıkları puanların karşılaştırılması amacıyla yapılan bağımsız örneklem t testinden elde edilen sonuçlar gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin cinsiyetine göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de yer alan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Eşlerin ebeveynlik beklentileri, Eşin ebeveynlik eleştirisi ve Ebeveynlikte organizasyon alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Kadın ebeveynlerin Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler ve Eşlerin ebeveynlik beklentileri alt boyutlarından aldıkları puanlar erkeklere göre düşük, Ebeveynlikte organizasyon alt boyutundan aldıkları puanlar ise yüksek bulunmuştur.

Ebeveynlerin cinsiyetine göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de bulunan Ebeveynlik hakkındaki şüpheler ve Kişisel ebeveynlik standartları alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Tablo 12.

Ebeveynlerin yaş grubuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II) 'den aldıkları puanlar (n=234)

	Yaş Grubu	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler	29 yaş ve altı	59	22,54	6,88	14	39	3,099	0,047*	1-3
	30-39 yaş	88	20,99	6,81	11	40			
	40 yaş ve üzeri	87	19,75	6,36	10	36			
Ebeveynlik hakkındaki şüpheler	29 yaş ve altı	59	8,85	3,21	4	18	0,204	0,816	
	30-39 yaş	88	8,68	3,22	4	17			
	40 yaş ve üzeri	87	8,52	2,86	4	17			
Kişisel ebeveynlik standartları	29 yaş ve altı	59	20,10	5,29	11	33	0,911	0,404	
	30-39 yaş	88	19,08	5,86	8	33			
	40 yaş ve üzeri	87	18,87	5,60	9	30			
Eşlerin ebeveynlik beklentileri	29 yaş ve altı	59	12,07	4,96	5	22	0,961	0,384	
	30-39 yaş	88	10,93	4,81	5	21			
	40 yaş ve üzeri	87	11,22	5,09	5	21			
Eşin ebeveynlik eleştirisi	29 yaş ve altı	59	7,37	3,12	4	17	0,253	0,776	
	30-39 yaş	88	7,67	3,48	4	17			
	40 yaş ve üzeri	87	7,33	3,39	4	18			
Ebeveynlikte organizasyon	29 yaş ve altı	59	24,14	3,48	14	30	5,456	0,005*	1-3
	30-39 yaş	88	23,05	4,71	7	30			
	40 yaş ve üzeri	87	21,69	4,79	11	30			

* $p<0,05$

Araştırmaya katılan ebeveynlerin yaş grubuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'den aldıkları puanların karşılaştırılmasına dair ANOVA sonuçları Tablo 12.'de gösterilmiştir.

Tablo 12. incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin yaş grubuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de yer alan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler ve Ebeveynlikte organizasyon alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($p<0,05$). 29 yaş ve altı yaş grubunda olan ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de yer alan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler ve Ebeveynlikte organizasyon alt boyutlarından almış oldukları puanlar, 40 yaş ve üzeri yaş grubundaki ebeveynlerden yüksektir.

Ebeveynlerin yaş grubuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de bulunan Ebeveynlik hakkındaki şüpheler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri, Eşin ebeveynlik eleştirisi alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığı görülmüştür ($p>0,05$). 29 yaş ve altı, 30-39 yaş ve 40 yaş ve üzeri yaş grubunda yer alan ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de bulunan Ebeveynlik hakkındaki şüpheler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri, Eşin ebeveynlik eleştirisi alt boyutlarından aldıkları puanlar benzerdir.

Tablo 13.

Ebeveynlerin eğitim durumuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II) 'den aldıkları puanlar (n=234)

	Eğitim durumu	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
Ebeveynlik hataları	İlköğretim	28	24,18	7,02	13	38	5,805	0,001*	1-2
	Lise	56	22,54	6,89	11	40			1-3
hakkındaki endişeler	Lisans	91	20,29	6,59	10	36			1-4
	Lisansüstü	59	18,81	5,79	10	36			
Ebeveynlik hakkındaki şüpheler	İlköğretim	28	9,79	2,87	5	14	2,416	0,067	
	Lise	56	9,09	3,27	4	18			
	Lisans	91	8,37	3,02	4	17			
	Lisansüstü	59	8,17	2,95	4	17			
Kişisel ebeveynlik standartları	İlköğretim	28	22,79	5,14	12	29	4,849	0,003*	1-2
	Lise	56	19,52	5,48	8	33			1-3
	Lisans	91	18,58	5,51	9	33			1-4
	Lisansüstü	59	18,39	5,61	8	29			
Eşlerin ebeveynlik beklentileri	İlköğretim	28	15,18	4,59	7	22	8,998	0,000*	1-2
	Lise	56	12,09	5,07	5	21			1-3
	Lisans	91	10,34	4,86	5	21			1-4
	Lisansüstü	59	10,29	4,16	5	21			
Eşin ebeveynlik eleştirisi	İlköğretim	28	8,93	3,50	4	15	5,807	0,001*	1-3
	Lise	56	8,48	3,59	4	18			1-4
	Lisans	91	6,95	3,25	4	17			
	Lisansüstü	59	6,63	2,74	4	15			
Ebeveynlikte organizasyon	İlköğretim	28	25,36	3,62	16	30	3,967	0,009*	1-2
	Lise	56	23,07	4,31	11	30			1-3
	Lisans	91	22,38	4,55	12	30			1-4
	Lisansüstü	59	22,03	4,83	7	30			

* $p < 0,05$

Tablo 13.'te araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin eğitim durumuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'den aldıkları puanlarına karşılaştırılması amacıyla yapılan ANOVA testinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Ebeveynlerin eğitim durumuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de yer alan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri, Eşin ebeveynlik eleştirisi ve Ebeveynlikte organizasyon alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Araştırmaya katılan ilköğretim mezunu olan ebeveynler Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de yer alan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri, Eşin ebeveynlik eleştirisi ve Ebeveynlikte organizasyon alt boyutlarından lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ebeveynlere göre daha yüksek puan almıştır.

Araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin eğitim durumlarına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de bulunan Ebeveynlik hakkındaki şüpheler alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Eğitim durumlarına göre ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de bulunan Ebeveynlik hakkındaki şüpheler alt boyutundan aldıkları puanlar benzer bulunmuştur.

Tablo 14.

Ebeveynlerin eşinin eğitim durumuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'den aldıkları puanlar (n=234)

	Eşin eğitim durumu	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
Ebeveynlik hataları	İlköğretim	44	23,93	6,68	13	38	10,213	0,000*	1-3
	Lise	73	22,71	6,94	12	40			1-4
hakkındaki endişeler	Lisans	88	18,49	5,86	10	36			
	Lisansüstü	29	19,21	5,74	11	36			
Ebeveynlik hakkındaki şüpheler	İlköğretim	44	8,98	2,84	4	16	1,065	0,365	
	Lise	73	9,04	3,41	4	18			
	Lisans	88	8,35	2,99	4	16			
	Lisansüstü	29	8,17	2,79	4	17			
Kişisel ebeveynlik standartları	İlköğretim	44	21,20	5,63	12	33	5,158	0,002*	1-3
	Lise	73	20,08	5,25	8	30			1-4
	Lisans	88	17,58	5,59	8	33			
	Lisansüstü	29	19,34	5,49	10	28			
Eşlerin ebeveynlik beklentileri	İlköğretim	44	13,82	5,22	5	22	6,882	0,000*	1-3
	Lise	73	11,81	4,80	5	21			1-4
	Lisans	88	10,11	4,76	5	21			
	Lisansüstü	29	10,00	3,96	5	21			
Eşin ebeveynlik eleştirisi	İlköğretim	44	8,64	3,39	4	18	3,692	0,013*	1-3
	Lise	73	7,74	3,56	4	17			1-4
	Lisans	88	7,05	3,25	4	17			
	Lisansüstü	29	6,31	2,44	4	13			
Ebeveynlikte organizasyon	İlköğretim	44	23,93	3,59	16	30	3,889	0,010*	1-3
	Lise	73	23,49	4,47	11	30			
	Lisans	88	21,56	4,75	7	30			
	Lisansüstü	29	23,24	4,79	13	30			

* $p < 0,05$

Ebeveynlerin eşinin eğitim durumuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'den aldıkları puanlarına karşılaştırılması amacıyla yapılan ANOVA testinden elde edilen bulgular Tablo 14.'te verilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin eşinin eğitim durumuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de yer alan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri, Eşin ebeveynlik eleştirisi ve Ebeveynlikte organizasyon alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Eşi ilköğretim mezunu olan ebeveynler Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de yer alan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri ve Eşin ebeveynlik eleştirisi alt boyutlarından eşi lisans ve lisansüstü mezunu olan ebeveynlere göre daha yüksek puan almıştır. Ayrıca eşi ilköğretim mezunu olan ebeveynlerin Ebeveynlikte organizasyon alt boyutundan aldıkları puanlar, eşi lisans mezunu olan ebeveynlere göre daha yüksek puan almıştır.

Araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin eşinin eğitim durumlarına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de bulunan Ebeveynlik hakkındaki şüpheler alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Eşi ilköğretim, lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ebeveynlerin bulunan Ebeveynlik hakkındaki şüpheler alt boyutundan aldıkları puanlar benzerdir.

Tablo 15.

Ebeveynlerin çocuk sayısına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II) 'den aldıkları puanlar (n=234)

	Çocuk Sayısı	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
Ebeveynlik hataları	Bir	54	20,81	7,75	11	40	6,276	0,002*	1-3
	İki	139	20,01	6,19	10	38			2-3
hakkındaki endişeler	Üç ve üzeri	41	24,15	6,18	13	39			
Ebeveynlik hakkındaki	Bir	54	8,70	3,49	4	17	3,047	0,049*	1-3
	İki	139	8,35	2,84	4	17			2-3
şüpheler	Üç ve üzeri	41	9,68	3,12	5	18			
Kişisel ebeveynlik standartları	Bir	54	18,43	5,72	8	30	1,465	0,233	
	İki	139	19,24	5,82	8	33			
	Üç ve üzeri	41	20,41	4,65	12	33			
Eşlerin ebeveynlik beklentileri	Bir	54	11,17	5,42	5	21	8,278	0,000*	1-3
	İki	139	10,58	4,56	5	22			2-3
	Üç ve üzeri	41	14,05	4,75	5	21			
Eşin ebeveynlik eleştirisi	Bir	54	8,28	4,45	4	18	4,885	0,008*	1-2
	İki	139	6,91	2,78	4	15			2-3
	Üç ve üzeri	41	8,29	3,11	4	14			
Ebeveynlikte organizasyon	Bir	54	22,22	4,95	7	30	0,773	0,463	
	İki	139	22,88	4,60	11	30			
	Üç ve üzeri	41	23,37	3,81	15	29			

* $p < 0,05$

Ebeveynlerin çocuk sayısına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II) 'den aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 15.'te gösterilmiştir.

Tablo 15. incelendiğinde ebeveynlerin çocuk sayısına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II) 'de bulunan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Ebeveynlik hakkındaki şüpheler, Eşlerin ebeveynlik beklentileri, Eşin ebeveynlik eleştirisi alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Üç ve daha fazla sayıda çocuk sahibi olan ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II) 'de bulunan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Ebeveynlik hakkındaki şüpheler ve Eşlerin ebeveynlik beklentileri alt boyutlarından almış oldukları puanlar diğer ebeveynlere göre daha yüksek bulunmuştur. Bunun yanında

iki çocuk sahibi olan ebeveynlerin Eşin ebeveynlik eleştirisi alt boyutundan aldıkları puanlar diğer ebeveynlere göre daha yüksektir.

Araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin sahip oldukları çocuk sayısına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de bulunan Kişisel ebeveynlik standartları ve Ebeveynlikte organizasyon alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir ($p>0,05$). Ebeveynlerin çocuk sayısına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de bulunan Kişisel ebeveynlik standartları ve Ebeveynlikte organizasyon alt boyutlarından aldıkları puanlar benzerdir.

Tablo 16.

Ebeveynlerin çocuk sahibi olma yaşına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'den aldıkları puanlar (n=234)

	Çocuk sahibi olma yaşı	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
Ebeveynlik hataları	25 yaş ve altı	85	22,12	6,55	12	39	2,655	0,072	
	26-30 yaş arası	103	20,60	6,80	10	40			
hakkındaki endişeler	31 yaş ve üstü	46	19,41	6,62	11	33			
Ebeveynlik hakkındaki şüpheler	25 yaş ve altı	85	9,04	3,09	4	18	1,341	0,264	
	26-30 yaş arası	103	8,59	3,17	4	17			
	31 yaş ve üstü	46	8,13	2,81	4	17			
Kişisel ebeveynlik standartları	25 yaş ve altı	85	19,96	5,40	8	29	1,456	0,235	
	26-30 yaş arası	103	19,14	5,93	8	33			
	31 yaş ve üstü	46	18,24	5,25	9	27			
Eşlerin ebeveynlik beklentileri	25 yaş ve altı	85	11,66	4,99	5	22	0,304	0,738	
	26-30 yaş arası	103	11,12	4,97	5	21			
	31 yaş ve üstü	46	11,17	4,92	5	21			
Eşin ebeveynlik eleştirisi	25 yaş ve altı	85	7,56	3,19	4	17	0,059	0,942	
	26-30 yaş arası	103	7,44	3,46	4	17			
	31 yaş ve üstü	46	7,37	3,43	4	18			
Ebeveynlikte organizasyon	25 yaş ve altı	85	23,87	4,15	11	30	3,726	0,026*	1-2
	26-30 yaş arası	103	22,30	4,70	7	30			1-3
	31 yaş ve üstü	46	22,02	4,66	11	30			

* $p<0,05$

Tablo 16.'da araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin çocuk sahibi olma yaşına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'den aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 16 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen ebeveynlerin çocuk sahibi olma yaşına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de yer alan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Ebeveynlik hakkındaki şüpheler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri ve Eşin ebeveynlik eleştirisi alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Ebeveynlerin çocuk sahibi olma yaşına bakılmaksızın Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Ebeveynlik hakkındaki şüpheler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri ve Eşin ebeveynlik eleştirisi alt boyutlarından aldıkları puanların benzer oldukları görülmüştür.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de bulunan Ebeveynlikte organizasyon alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Çocuk sahibi olma yaşı 25 yaş ve altı olan ebeveynler Ebeveynlikte organizasyon alt boyutundan diğer ebeveynlere göre daha yüksek puan almıştır.

Tablo 17.

Ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II) alt boyutları arasındaki korelasyonlar (n=234)

	Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler	Ebeveynlik hakkındaki şüpheler	Kişisel ebeveynlik standartları	Eşlerin ebeveynlik beklentileri	Eşin ebeveynlik eleştirisi	Ebeveynlikte organizasyon
Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler	r 1					
Ebeveynlik hakkındaki şüpheler	p 0,000*	r 0,615 1				
Kişisel ebeveynlik standartları	p 0,000*	r 0,671 0,486 1				
Eşlerin ebeveynlik beklentileri	p 0,000*	r 0,748 0,520 0,576 1				
Eşin ebeveynlik eleştirisi	p 0,000*	r 0,548 0,611 0,423 0,617 1				
Ebeveynlikte organizasyon	p 0,000*	r 0,365 0,170 0,553 0,220 0,052 1				

* $p < 0,05$

Araştırmaya dahil edilen ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II) alt boyutları arasındaki korelasyonların saptanması verilmesi amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçları Tablo 17.'de gösterilmiştir.

Ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de bulunan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Ebeveynlik hakkındaki şüpheler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri, Eşin ebeveynlik eleştirisi ve Ebeveynlikte organizasyon alt boyutlarından aldıkları

puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Bu korelasyonlar pozitif yönlüdür ve ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de bulunan alt boyutlardan herhangi birinden aldıkları puanlar arttıkça, diğer alt boyutlardan aldıkları puanlar da artış göstermektedir.

Tablo 18.

Ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) ve Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II) alt boyutları arasındaki korelasyonlar (n=234)

		Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler	Ebeveynlik hakkındaki	Kişisel ebeveynlik standartları	Eşlerin ebeveynlik beklentileri	Eşin ebeveynlik eleştirisi	Ebeveynlikte organizasyon
Kendine yönelik	r	0,612	0,346	0,704	0,613	0,360	0,485
Ebv. Mük.	p	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**
Sosyal kaynaklı	r	0,627	0,425	0,607	0,702	0,400	0,287
Ebv. Mük.	p	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**
Eşin kendisi	r	0,558	0,411	0,523	0,774	0,461	0,261
odaklı Ebv. Mük.	p	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**
Eşin öngörülen	r	0,677	0,471	0,571	0,852	0,564	0,264
Ebv. Mük.	p	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**
Eşin beklediği	r	0,656	0,423	0,662	0,660	0,501	0,386
ebeveyn							
standartları	p	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**	0,000**

* $p<0,05$

Tablo 18.'de ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I) ve Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II) alt boyutları arasındaki korelasyonların belirlenmesi amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 18. incelendiğinde, araştırmaya katılan ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından aldıkları puanlar ile Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de bulunan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Ebeveynlik hakkındaki şüpheler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri, Eşin ebeveynlik eleştirisi ve Ebeveynlikte organizasyon alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar bulunduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından aldıkları puanlar arttıkça Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de bulunan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Ebeveynlik hakkındaki şüpheler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri, Eşin ebeveynlik eleştirisi ve Ebeveynlikte organizasyon alt boyutlarından aldıkları puanlar da artmaktadır.

BÖLÜM IV

Tartışma

Hamacheck (1978) anne-babaların destekleyici olmayan, çelişkili ve koşullu kabullenişlerinin mükemmeliyetçiliğin ilerlemesinde ciddi rol oynadığını açıklar. Böyle bir yerde, ailesinin ümitlerini yerine getirmek için çocuk, hatasız olmak mecburiyetindedir. Mevcut çalışmada anne babaların 29 yaş ve altı yaş grubunda yer alan ebeveynlerin Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutundan aldıkları puanlar 30-39 yaş yaş grubunda ve 40 yaş ve üzeri yaş grubunda yer alan ebeveynlerden yüksektir. 29 yaş ve altı grubunda olan ebeveynlerin Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutundan aldıkları puanlar 30-39 yaş ebeveynlerden daha yüksek bulunmuştur.

Hewitt, Flett, Mikail (1995) öğrencilerin mükemmeliyetçilik seviyeleri ve ailesel yetki stilleri arasındaki ilişkiye baktıkları çalışmalarında, erkek öğrencilerin toplumsal beklentilere yönelik mükemmeliyetçilik puanları ile ebeveynlerinin yetki düzeyleri arasında manalı bir ilişki bulunduğunu belirlemiştir.

Anne baba tavırları, cinsiyet, anne baba eğitim seviyesi ve ön ergenlerin okudukları okul çeşidine göre ön ergenlerin negatif mükemmeliyetçilik seviyelerinde değişiklik olup olmadığına bakıldığı zaman, cinsiyete göre manalı bir değişiklik bulunduğu ve bu değişikliğin kız ön ergenler aleyhine bulunduğu saptanmıştır. Fakat, algıladıkları anne baba tutumlarına, eğitim gördükleri okul çeşidi ve anne babalarının eğitim seviyelerine göre negatif mükemmeliyetçilik puanlarında manalı bir değişme bulunmadığı gözlenmektedir (Tire,2011). Tire'nin çalışmasından farklı bir şekilde bu çalışmada elde edilen sonuçlara bakıldığında erkeklerin sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutlarından kadınlara göre daha yüksek puan aldığını ortaya koymuştur. Bu sonuçlara bakıldığı zaman erkek ebeveynlerin kadın ebeveynlere oranla daha mükemmeliyetçi bir yaklaşım içerisinde oldukları söylenebilir. Bunun nedeni olarak toplumsal ve kültürel açıdan erkeklerden beklenen rollerin daha fazla olduğu şeklinde bir algının bulunduğu söylenebilir.

Vieth ve Trull (1999), çocukların ve anne-babalarının mükemmeliyetçilik nitelikleri arasındaki bağlantıyı incelemişlerdir. Çalışma 188 öğrenci ve onların ebeveynleri ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma neticesinde araştırmacılar öğrencilerin kendilerine yönelik mükemmeliyetçilik düzeyleri aynı çeşitteki anne-babaların kendilerine yönelik düzeyleri ile, annelerin ve kızların mükemmeliyetçilik puanları ile babaların ve oğullarının mükemmeliyetçilik puanları arasında manalı bir bağlantı bulunduğunu saptamışlardır. Fakat farklı cinsiyetlerdeki anne-baba ve çocuklarının mükemmeliyetçilik nitelikleri arasında manalı bir ilişki bulunamamıştır. Mevcut çalışmaya bakıldığında zaman farklı şekilde kadın ebeveynlerin ebeveynlik hataları hakkındaki endişeleri ve eşlerin ebeveynlik beklentileri alt boyutlarından aldıkları puanlar erkeklere göre düşük olarak saptanmış ve ebeveynlikte organizasyon alt boyutundan aldıkları puanlar ise yüksek bulunmuştur. Bu bağlamda kadın ebeveynlerin kendileri ile ilgili ebeveynlik hataları hakkındaki endişeleri erkek ebeveynlere oranla daha az olduğu yönünde bir yaklaşım içerisinde oldukları söylenebilir ve erkek ebeveynlerin de ebeveynlikte organizasyon boyutunda kadın katılımcılara oranla daha az mükemmeliyetçi bir yaklaşım içinde olduğunu bize göstermektedir. Bunun nedeni olarak kadınların, toplumsal açıdan erkeklere kıyasla kendilerini ebeveynlik görevinde daha başarılı olarak gördükleri düşüncesi olduğu düşünülmektedir.

Yıldız (2007) yaptığı çalışmada, sınav kaygısı, ana-baba tavırları ve mükemmeliyetçilik arasındaki bağlantıyı incelemek için; Tokat ilindeki Anadolu lisesi, süper lise, fen lisesi ve genel lisede ortaöğretime devam etmekte olan toplam 588 öğrencinin katılımı ile yaptığı çalışmada otoriter ana-baba tavrının öğrencilerin mükemmeliyetçi olma eğilimlerinde tesirli olduğu sonucuna varmıştır. Yıldız (2007)'a göre öğrencilerin hata yapmaya karşı aşırı ilgi, davranışlardan şüphe duyma, kişisel standartlar boyutlarından aldıkları puanlar arttıkça sınav kaygılarının da arttığı bulgusuna ulaşılmıştır. Mevcut çalışmaya katılan ilköğretim mezunu olan ebeveynler Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği'nde yer alan ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, kişisel ebeveynlik standartları, eşlerin ebeveynlik beklentileri, eşin ebeveynlik eleştirisi ve ebeveynlikte organizasyon alt boyutlarından lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ebeveynlere göre daha yüksek puan almıştır. Bu sonuca göre ebeveynlerin eğitim seviyeleri arttıkça mükemmeliyetçi yaklaşımlarında azalma olduğu söylenebilir. Bunun sebebi olarak eğitim seviyesi düşük bireylerin kendilerini hep daha iyiye ulaşmaya yönelik

açığı kapatma amaçlı bir yaklaşım içinde olduklarından dolayı olduğu düşünülmektedir.

Dökmen'in (1996) gerçekleştirdiği çalışmada ise Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde okuyan 86 kız, 54 erkek olmak üzere toplam 140 öğrenci dahil olmuştur. Öğrenciler, annelerinin en çok anlayışsız, suçlayıcı, aşırı ilgili, koruyucu, sert, engelleyici, sabit fikirli bulunmasından ve onlara aşırı güvenmelerinden rahatsızlık duymaktadırlar. Öğrenciler genele bakıldığında anne-babalarının, mükemmeliyetçiliğin niteliklerinden olan bu gibi ele alış tarzına sahip olmalarını istememektedirler. Annelerinden bekledikleri nitelikler arasında da; paylaşma, anlaşma, dostça bir ilişki, anlayış ve hoşgörülü bulunmalarıdır.

BÖLÜM V

Sonuç ve Öneriler

Gerçekleştirilen çalışmadan elde edilen sonuçlara bakıldığı zaman;

Ebeveynlerin sosyo demografik özellikleri açısından kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha fazla olduğu, yaş grubu ile ilgili olarak 30 yaş ve üzeri katılımcıların fazla olduğu, eğitim durumlarında ise en fazla lisans düzeyinde eğitim almış kişiler bulunmaktadır.

Mükemmeliyetçi ebeveynlik yaklaşımları ölçeği Bölüm I' e bakıldığı zaman en fazla, ebeveynlerin kendilerine yönelik mükemmeliyetçilik, eşin beklediği ebeveyn standartları, eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği maddelerinden yüksek puan aldıkları görülmektedir. Buna göre anne-babaların kendilerine yönelik mükemmeliyetçilik algılarının fazla olduğunu göstermektedir.

Ebeveynlerin cinsiyetine göre mükemmeliyetçi ebeveyn yaklaşımları ölçeğinden aldıkları en yüksek puanlar kadın ve erkeklerin verdikleri yanıtlara bakıldığı zaman; kadın katılımcılarda kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği'nde en yüksek puanı aldıkları, erkek katılımcıların da aynı maddede en yüksek puanı almış oldukları görülmektedir. Bu sonuçlara göre toplumsal açıdan kadının ve erkeğin aile hayatındaki rolünün değişmesi erkeklerin de aile hayatında en az kadınlar kadar aktif hale gelmeleri bu sonucun ortaya çıkmasında bir etken olarak düşünülebilir. Bu puanların ardından kadınlarda 2. En yüksek puan eşin beklediği ebeveyn standartları maddesinden olmuştur. Erkek katılımcılarda ise eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği maddesinden 2. En yüksek puanı almışlardır.

Ebeveynlerin yaş grubuna bakıldığı zaman Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. 29 yaş ve altı yaş grubunda yer alan ebeveynlerin Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutundan aldıkları puanlar 30-39 yaş yaş grubunda ve 40 yaş ve üzeri yaş grubunda yer alan anne-babalardan yüksektir. 29 yaş ve altı grubunda olan ebeveynlerin Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin kendisi odaklı ebeveyn

mükemmeliyetçiliği alt boyutundan aldıkları puanlar 30-39 yaş ebeveynlerden daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin eğitim seviyelerine bakıldığında Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır. İlköğretim mezunu olan ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından almış oldukları puanlar, lisans ve lisansüstü seviyesinde eğitim almış anne-babalardan anlamlı seviyede daha fazla olduğu saptanmıştır.

Araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin eşinin eğitim seviyesine bakıldığı zaman Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Eşi ilköğretim mezunu olan ebeveynlerin Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarında, eşi lisans ve lisansüstü mezunu olan ebeveynlere göre daha yüksek puan almıştır.

Araştırmaya dahil edilen ebeveynlerin sahip oldukları çocuk sayısına göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de bulunan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Çocuk sayısına göre ebeveynlerin Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin

kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından aldıkları puanlar benzerdir.

Araştırmaya katılan anne-babaların çocuk sayısına bakıldığı zaman Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur. Üç ve daha fazla sayıda çocuğu olan ebeveynlerin alan eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği alt boyutundan aldıkları puanlar diğer ebeveynlerden yüksek bulunmuştur.

Çalışmaya katkı koyan ebeveynlerin çocuk sahibi olma yaşına bakıldığı zaman; mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı saptanmıştır.

Araştırma kapsamındaki ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan Kendine yönelik ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Sosyal kaynaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin kendisi odaklı ebeveyn mükemmeliyetçiliği, Eşin öngörülen ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve Eşin beklediği ebeveyn standartları alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur. Bahsedilen ilişkiler pozitif yönlü olup, anne-babaların Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm I)'de yer alan alt boyutlardan herhangi birinden aldıkları puanlar arttıkça, diğer alt boyutlardan aldıkları puanlar da artmaktadır.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de yer alan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler alt boyutundan en yüksek puanı aldıkları, ardından 2.sırada kişisel ebeveynlik standartları alt boyutundan puan aldıkları ve eşlerin ebeveynlik beklentileri alt boyutu takip etmektedir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin cinsiyetine göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de yer alan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Eşlerin ebeveynlik beklentileri, Eşin ebeveynlik eleştirisi ve Ebeveynlikte organizasyon alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu görülmüştür. Kadın ebeveynlerin Ebeveynlik

hataları hakkındaki endişeler ve Eşlerin ebeveynlik beklentileri alt boyutlarından aldıkları puanlar erkeklere göre düşük, Ebeveynlikte organizasyon alt boyutundan aldıkları puanlar ise yüksek bulunmuştur.

Ebeveynlerin yaş grubuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de bulunan Ebeveynlik hakkındaki şüpheler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri, Eşin ebeveynlik eleştirisi alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığı görülmüştür. 29 yaş ve altı, 30-39 yaş ve 40 yaş ve üzeri yaş grubunda yer alan ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de bulunan Ebeveynlik hakkındaki şüpheler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri, Eşin ebeveynlik eleştirisi alt boyutlarından aldıkları puanlar benzerdir.

Ebeveynlerin eğitim durumuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de yer alan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri, Eşin ebeveynlik eleştirisi ve Ebeveynlikte organizasyon alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılan ilköğretim mezunu olan ebeveynler Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de yer alan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri, Eşin ebeveynlik eleştirisi ve Ebeveynlikte organizasyon alt boyutlarından lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan ebeveynlere göre daha yüksek puan almıştır.

Araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin eşinin eğitim durumuna göre Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de yer alan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri, Eşin ebeveynlik eleştirisi ve Ebeveynlikte organizasyon alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu saptanmıştır. Eşi ilköğretim mezunu olan ebeveynler Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de yer alan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri ve Eşin ebeveynlik eleştirisi alt boyutlarından eşi lisans ve lisansüstü mezunu olan ebeveynlere göre daha yüksek puan almıştır. Ayrıca eşi ilköğretim mezunu olan ebeveynlerin Ebeveynlikte organizasyon alt boyutundan aldıkları puanlar, eşi lisans mezunu olan ebeveynlere göre daha yüksek puan almıştır.

Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de bulunan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Ebeveynlik hakkındaki şüpheler, Eşlerin ebeveynlik beklentileri, Eşin ebeveynlik eleştirisi alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu saptanmıştır. Üç ve daha fazla sayıda çocuk sahibi olan ebeveynlerin Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de bulunan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Ebeveynlik hakkındaki şüpheler ve Eşlerin ebeveynlik beklentileri alt boyutlarından almış oldukları puanlar diğer ebeveynlere göre daha yüksek bulunmuştur. Bunun yanında iki çocuk sahibi olan ebeveynlerin Eşin ebeveynlik eleştirisi alt boyutundan aldıkları puanlar diğer ebeveynlere göre daha yüksektir.

Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımları Ölçeği (Bölüm II)'de yer alan Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Ebeveynlik hakkındaki şüpheler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri ve Eşin ebeveynlik eleştirisi alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlerin çocuk sahibi olma yaşına bakılmaksızın Ebeveynlik hataları hakkındaki endişeler, Ebeveynlik hakkındaki şüpheler, Kişisel ebeveynlik standartları, Eşlerin ebeveynlik beklentileri ve Eşin ebeveynlik eleştirisi alt boyutlarından aldıkları puanların benzer oldukları görülmüştür.

Öneriler

- Bu çalışmada ilkokul düzeyinde öğrenim gören çocukların ebeveynlerin mükemmeliyetçilik düzeylerinin belirlenmesi amacıyla bir ölçek uyarlama çalışması yapılmıştır. Mükemmeliyetçilik konusunda farklı eğitim seviyelerindeki öğrenci ebeveynlerini kapsayacak yeni çalışmalar yapılması önerilebilir.
- Bu çalışmada ilkokul düzeyinde öğrenim gören çocukların kadın ebeveynlerin ebeveynlik hakkındaki endişe boyutundan düşük puan aldıkları görülmüştür. Bu sonuca bakıldığı zaman kadınlara yönelik olarak daha detaylı ve geniş kitleleri kapsayacak bir çalışma yapılabilir.
- Bu çalışmada ilkokul düzeyinde öğrenim gören çocukların ebeveynlerinin algıladıkları olumsuz mükemmeliyetçilik tutumlarının (hatalı düşünceler,

endişeler, şüpheler, aşırı standart ve beklentiler) düzeylerinin azaltılmasında eğitimsel programlar ve seminerler düzenlenebilir.

- Ebeveynlik hatalarını, kaygılarını, şüphe ve aşırı standartlarını düzenlemek açısından ebeveynlere yönelik okul psikolojik danışmanları tarafından seminerler veya eğitimler verilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Adderholdt, M., & Goldberg, J. (1999). Perfectionism: What's Bad about Being Too Good? Revised and Updated Edition. Free Spirit Publishing Inc., 400 First Ave. North, Suite 616, Minneapolis, MN 55401.
- Adderholt, Miriam ve Jan Golberg. Perfectionism: What's bad about being too good?. Minneapolis: Free Spirit Publishing, 1992.
- Adelson, J. L. (2007). A "perfect" case study: Perfectionism in academically talented fourth graders. *Gifted Child Today*, 30(4), 14-20.
- Adkins, K. K., & Parker, W. (1996). Perfectionism and suicidal preoccupation. *Journal of personality*, 64(2), 529-543.
- Adler, Alfred. Superiority and Social Interest a Collection of Later Writings, Northwestern University Press, 1965.
- Adler, A. (2000). Yaşama Sanatı (Çev. Kamuran Şipal) İstanbul: Say Yayıncılık.
- Adler, A., & Şipal, K. (2004). Yaşamın anlam ve amacı. Say.
- Antony, M. M., & Swinson, R. P. (2009). When perfect isn't good enough: Strategies for coping with perfectionism. New Harbinger Publications.
- Antony, M. M., Swinson, R. P., & Açıkgöz, A. (2000). Mükemmeliyetçilik: Dost sandığımız düşman. Kuraldışı.
- Argun, Y. (2005). Anne baba ve öğretmenlerin öğrenilmiş güçlülüğü ile okluöncesi çocukların davranışsal-duygusal güçlülüğü ve kendilik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi (Doctoral dissertation, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Asan, H. (2011). Lise öğrencilerinin mükemmeliyetçi özellikleri ile kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.
- Ashby, J. S., & Kottman, T. (1996). Inferiority as a distinction between normal and neurotic perfectionism. *Individual Psychology*, 52(3), 237.
- Atasoy, P. Ç. (2014). Mükemmeliyetçilik. Brochure presented at the Boğaziçi Üniversitesi Öğrenci Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Merkezi, İstanbul, Turkey. <http://www.burem.boun.edu.tr/?q=node/55>

- Aydemir, Ö. (2006). Güncel Psikoloji ve Psikiyatri. KÖROĞLU, E. (Ed). Bilkent Ankara: hekimler yayın birliği, cilt 4. 36, Kış.
- Axline, W. A. (1993). Governance in Papua New Guinea: approaches to institutional reform (Vol. 58). Institute of National Affairs.
- Abd-El-Fattah, S. M., & Fakhroo, H. A. (2012). The relationship among paternal psychological control and adolescents' perfectionism and self-esteem: a partial least squares path analysis. *Psychology*, 3(05), 428.
- Ablard, K. E., & Parker, W. D. (1997). Parents' achievement goals and perfectionism in their academically talented children. *Journal of Youth and Adolescence*, 26(6), 651-667.
- Alakoç Pirpir, D., Yıldız Çiçekler, C., Büyükbayraktar, Ç., & Konuk Er, R. (2011, April). Annelerin mükemmeliyetçi tutumlarının altı yaşındaki çocuklarının okul olgunluğuna etkisi. In 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications (pp. 27-29).
- Altıntaş, E. (2015). Kuramdan uygulamaya özgüven. Ankara: Nobel Yayınları.
- Accordino, D. B., Accordino, M. P., & Slaney, R. B. (2000). An investigation of perfectionism, mental health, achievement, and achievement motivation in adolescents. *Psychology in the Schools*, 37(6), 535-545.
- Barrow, J. C., & Moore, C. A. (1983). Group interventions with perfectionistic thinking. *Personnel & Guidance Journal*, 61(10).
- Baş, A. U., & Siyez, D. M. (2010). Adaptation of the Child and Adolescent Perfectionism Scale to Turkish: The validity and reliability study. *İlköğretim Online*, 9(3), 898-909.
- Bıçkıcı, Y. E. (2020) Üniversite Öğrencilerinde algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Borynack, Z. A. (2003), Contextual Influences in the Relationship of Perfectionism and Anxiety: A Multidimensional Perspective, Unpublished Doctorate Thesis, Oklahoma: Oklahoma University, Norman.

- Borynack, Z. A. (2004). Contextual influences in the relationship of perfectionism and anxiety: A multidimensional perspective (Doctoral dissertation).
- Bowers, E. (2012). *The Everything Guide to Coping with Perfectionism: Overcome Toxic Perfectionism, Learn to Embrace Your Mistakes, and Discover the Potential for Positive Change*. Simon and Schuster.
- Burns, D. D. (1980). The perfectionist's script for self-defeat. *Psychology today*, 14(6), 34-52.
- Burns, L. R., & Fedewa, B. A. (2005). Cognitive styles: Links with perfectionistic thinking. *Personality and Individual Differences*, 38(1), 103-113.
- Burns, D. (2014). *İyi hissetmek*. H.A. Karaosmanoğlu (çev.), İstanbul: Psikonet Yayınları.
- Çağdaş, A. (2003). *Anne-baba-çocuk iletişimi*. Eğitim.
- Çerkez, Y., & Birol, C. (2014). A comparative analysis of perfectionism and the density of experiencing catharsis. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 42(1), 21S-30S.
- Chan, D. W. (2008). Perfectionism and goal orientations among Chinese gifted students in Hong Kong. *Roeper Review*, 31(1), 9-17.
- Craig, G. J.ve Marguaerite, K. (1995). *Children Today*. New Jersey: Prentice Hall, 10-15.
- Camadan, F. (2009). *Orta Öğretim Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Cırcır, B. (2006). *Öğretmen adaylarının denetim odakları ve mükemmeliyetçilik tutumlarının bazı özlük niteliklerine göre karşılaştırmalı olarak incelenmesi* (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Çiçekler, C. Y., Büyükbayraktar, Ç. G., ER, R. K., & Pirpir, D. A. (2014). 1-3 yaş arasında çocuğu bulunan annelerin özyeterlilikleri ile mükemmeliyetçilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26), 109-124.

- Clark, S., & Coker, S. (2009). Perfectionism, self-criticism and maternal criticism: A study of mothers and their children. *Personality and Individual Differences*, 47(4), 321-325.
- Cole, D. A. (1991). Preliminary support for a competency-based model of depression in children. *Journal of abnormal psychology*, 100(2), 181.
- Cousins, J. H., Power, T. G., & Olvera-Ezzell, N. (1993). Mexican-american mothers' socialization strategies: effects of education, acculturation, and health locus of control. *Journal of experimental child psychology*, 55(2), 258-276.
- Davis, G. A., & Rosso, J. A. (2006). *Gifted children and gifted education: A handbook for teachers and parents*. Scottsdale, AZ: Great Potential Press.
- Demiriz, S., & Öğretir, A. D. (2007). Alt Ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki 10 Yaş Çocuklarının Anne Tutumlarının İncelenmesi. *Kastamonu eğitim dergisi*, 15(1), 105-122.
- Demirtaş, K. (2001). Annelerin değerlendirmesine göre çocukların özbakım becerileri ile anne tutumları arasındaki ilişki.
- Dombeck, M. (2006). Understanding Perfectionism. Psychological Self Tools- Online Self- Help book: www.selfhelp.net
- Dökmen, Z. Y. (1996). Bir grup kız ve erkek üniversite öğrencisinin anneleriyle ilişkilerinin karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Bülteni*, 2 (5), 34-36.
- Dönmez, M. S. (2019). Lise Öğrencilerinde ana-baba tutumları, Mükemmeliyetçilik ve akademik erteleme Davranışı arasındaki İlişkiler. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Enns, M. W., Cox, B. J., & Clara, I. (2002). Adaptive and maladaptive perfectionism: Developmental origins and association with depression proneness. *Personality and Individual Differences*, 33(6), 921-935.
- Erol, Z. (2009). Mükemmeliyetçi Kişilik. *İstanbul: Timaş Yayınevi*.
- Ekşi, A. Ç., & Genç, A. B. (1990). Bilgi Yayınevi.

- Enns, M. W., Cox, B. J., & Clara, I. (2002). Adaptive and maladaptive perfectionism: Developmental origins and association with depression proneness. *Personality and Individual Differences*, 33(6), 921-935.
- Eskili, B. (2015). Erişkinlerin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.*
- Flett, G. L., & Hewitt, P. L. (2002). Perfectionism and maladjustment: An overview of theoretical, definitional, and treatment issues.
- Flett, G. L., Sawatzky, D. L., & Hewitt, P. L. (1995). Dimensions of perfectionism and goal commitment: A further comparison of two perfectionism measures. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 17(2), 111-124.
- Flett, G. L., & Hewitt, P. L. (2002). Perfectionism and maladjustment: An overview of theoretical, definitional, and treatment issues.
- Flett, G. L., & Hewitt, P. L. (2005). The perils of perfectionism in sports and exercise. *Current directions in psychological science*, 14(1), 14-18.
- Foxman, P. (2004). *The worried child: Recognizing anxiety in children and helping them heal* (No. 144). Hunter House.
- Freud, S., Breuer, J., Freud, A., Strachey, A., Tyson, A., & Richards, A. (1975). The standard edition of the complete psychological works.
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C., & Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive therapy and research*, 14(5), 449-468.
- Frost, R. O., Lahart, C. M., & Rosenblate, R. (1991). The development of perfectionism: A study of daughters and their parents. *Cognitive therapy and research*, 15(6), 469-489.
- Ferrari, J. R., & Mautz, W. T. (1997). Predicting perfectionism: Applying tests of rigidity. *Journal of clinical psychology*, 53(1), 1-6.

- Flett, G. L., Besser, A., & Hewitt, P. L. (2005). Perfectionism, ego defense styles, and depression: A comparison of self-reports versus informant ratings. *Journal of personality*, 73(5), 1355-1396.
- Flett, G. L., Besser, A., Davis, R. A., & Hewitt, P. L. (2003). Dimensions of perfectionism, unconditional self-acceptance, and depression. *Journal of Rational-Emotive and Cognitive-Behavior Therapy*, 21(2), 119-138.
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., Blankstein, K. R., & Mosher, S. W. (1991). Perfectionism and self-actualization, and personal adjustment. *Journal of social Behavior and Personality*, 6(5), 147.
- Flett, G. L., Russo, F. A., & Hewitt, P. L. (1994). Dimensions of perfectionism and constructive thinking as a coping response. *Journal of Rational-Emotive and Cognitive-Behavior Therapy*, 12(3), 163-179.
- Frost, R. O., Lahart, C. M., & Rosenblate, R. (1991). The development of perfectionism: A study of daughters and their parents. *Cognitive therapy and research*, 15(6), 469-489.
- Frost, R. O., Heimberg, R. G., Holt, C. S., Mattia, J. I., & Neubauer, A. L. (1993). A comparison of two measures of perfectionism. *Personality and individual differences*, 14(1), 119-126.
- Frost, R. O., & Shows, D. L. (1993). The nature and measurement of compulsive indecisiveness. *Behaviour Research and Therapy*, 31(7), 683-IN2.
- Foxman, P. (2004). *The worried child: Recognizing anxiety in children and helping them heal* (No. 144). Hunter House.
- Gökçedağ, S. (2001). Lise öğrencilerinin okul başarısı ve kaygı düzeyi üzerinde anne baba tutumlarının etkilerinin belirlenip karşılaştırılması. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Güngör, H. (2009). Ebeveyn ve öğretmen mükemmeliyetçiliğinin 5-6 yaş okul öncesi dönem çocuklarının algılanan kaygı düzeyini öngörmedeki rolü (Master's thesis).

- Güngör, H., & Buluş, M. (2009). Ebeveyn Mükemmeliyetçiliğinin 5-6 Yaş Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Algılanan Kaygı Düzeyini Öngörmedeki Rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(39), 147-159.
- Gürsoy, F., Neriman, A. R. A. L., AYHAN, A. B., & Aydoğan, Y. (2004). Annesi çalışan ve çalışmayan çocukların bağımlılık eğilimlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(26).
- Hamachek, D. E. (1978). Psychodynamics of normal and neurotic perfectionism. *Psychology: A Journal of Human Behavior*.
- Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (1991). Perfectionism in the self and social contexts: conceptualization, assessment, and association with psychopathology. *Journal of personality and social psychology*, 60(3), 456.
- Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (1991b). Dimensions of perfectionism in unipolar depression. *Journal of abnormal psychology*, 100(1), 98.
- Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (2002). Perfectionism and stress processes in psychopathology.
- Hocaoğlu, F.B. (2015). İlkokul 4. Ve 5. Sınıf Öğrencilerin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri İle Depresyon Ve Sınav Kaygısı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi üzerine yazılmış yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Hocaoğlu, F.B. & Çerkez, Y. (2017). The Investigation Of The Relationship Between Perfectionism, Depression And Levels Of Test Anxiety Of 4th And 5th Grade Primary School Students. *j. ponte - Volume 73 - Issue 6*.
- Hollander M. H. (1965). Perfectionism. *Comprehensive Psychiatry*, 6: 94(7).
- Hanımoğlu, E. (2011). Seviye Belirleme Sınavına Girecek Olan İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Sınav Kaygısı, Mükemmeliyetçilik ve Anne-Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 351-366.
- Hewitt, P. L., Flett, G. L., & Mikail, S. F. (1995). Perfectionism and relationship adjustment in pain patients and their spouses. *Journal of Family Psychology*, 9(3), 335.

- Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (2002). Perfectionism and stress enhancement, perpetuation, anticipation, and generation in psychopathology. *Perfectionism: Theory, research, and treatment*, 742-775.
- Hewitt, P. L., Flett, G. L., & Ediger, E. (1995). Perfectionism traits and perfectionistic self-presentation in eating disorder attitudes, characteristics, and symptoms. *International Journal of eating disorders*, 18(4), 317-326.
- Horney, K. (2006a). Nevrozlar ve insan gelişimi: öz gerçekleştirme kavgası (Neurosis and Human Growth: The Struggle Toward Self-Realization). (S. Budak, Çev.). 5. Basım, İstanbul: Öteki Yayınevi.
- Horney, K. (2006b). Psikolojide yeni yollar (4. Baskı), (S. Budak, Çev.). İstanbul: Öteki Yayınevi.
- Horney, K. (2006c). Ruhsal çatışmalarımız, (5. Baskı), (S. Budak, Çev.). İstanbul: Öteki Yayınevi.
- Imprachim, C. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Döneminde Yaşadıkları Aile Sorunları ile Depresif Belirtiler Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolünün İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kağan, S. (2006). Bilişsel davranışçı terapiye dayalı mükemmeliyetçilik eğitiminin sporcuların mükemmeliyetçilik, başarı güdüsü ve başarısızlık korkusu üzerine etkisi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.*
- Kawamura, K. Y., Frost, R. O., & Harmatz, M. G. (2002). The relationship of perceived parenting styles to perfectionism. *Personality and individual differences*, 32(2), 317-327.
- Kenney-Benson, G. A., & Pomerantz, E. M. (2005). The role of mothers' use of control in children's perfectionism: Implications for the development of children's depressive symptoms. *Journal of Personality*, 73(1), 23-46.
- Kılıçer, K., Odabaşı, F. H., & Şengün, Y. İ. (2010). Bireysel yenilikçilik ölçeği (BYÖ): Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması.
- Kolesnik, B. W. (1970), Educational Psychology. *London: Mc Grawhill.*

- Kol, K. (2020) Olumlu Olumsuz Mükemmeliyetçilik ile İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Kottman, T., & Ashby, J. (2000). Perfectionistic children and adolescents: Implications for school counselors. *Professional School Counseling*, 3(3), 182.
- Kutlesa, N. (2004). A group intervention with university students who experience difficulties with perfectionism.
- Kuzgun, Y. (1972). Ana-baba tutumlarının bireyin kendini gerçekleştirme düzeyine etkisi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*
- Kahraman, S. ve Pedük, Ş. B. (2014). 6, 7 ve 8. Sınıf Üstün Yetenekli Öğrencilerin Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Belirlenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 137-150.
- Kearns, H., Forbes, A., Gardiner, M., & Marshall, K. (2008). When a High Distinction Isn't Good Enough: A Review of Perfectionism and Self-Handicapping. *Australian Educational Researcher*, 35(3), 21-36.
- Kırdök, O. (2004). Olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik ölçeği geliştirme çalışması. *Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.*
- Leman, K. (2009). *The birth order book: Why you are the way you are*. Revell.
- Littauer, F., & Littauer, M. (1997). Kişilik Bulmacası: Birlikte Çalıştığımız İnsanları Anlamak, çev. Sistem Yayıncılık
- Lee, M. A., Schoppe-Sullivan, S. J., & Dush, C. M. K. (2012). Parenting perfectionism and parental adjustment. *Personality and individual differences*, 52(3), 454-457.
- Marrano, H. E. (2008). Pitfalls of Perfectionism. *Psychology Today*.
<http://www.psychologytoday.com/articles/200802/pitfallsperfectionism?page=2>

- Mendi, E. (2015). Koşullu Anne-Baba Tutumunun Mükemmeliyetçilik, Öznel İyi Oluş ve Benlik Saygısı İle İlişkisinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). *Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.*
- Mısırlı-Taşdemir, Ö., & Özbay, Y. (2003). Üstün Yetenekli Çocuklarda, Mükemmeliyetçilik, Sınav Kaygısı, Benlik Saygısı, Kontrol Odağı, Öz Yeterlilik ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.*
- National Association for Gifted Children [NAGC]. "Perfectionism," Retrieved April 23, 2013, <http://www.nagc.org/index.aspx?id=1214>.
- Nelson Jones R. (1982) *The Theory and Practice of Counselling Psychology*. Cassell, London
- Nugent, S. A. (2000). Perfectionism: its manifestations and classroom-based interventions. *Journal of Secondary Gifted Education*, 11(4), 215-222.
- Nugent, S.A.(2000).Perfectionism:Itsmanifestationsandclassroom-based interventions. *Journal of Secondary Gifted Education*, 11(4), 215-221.
- Oral, M. (1999). The Relationship Between Dimensions of Perfectionism Stresful Events and Depressive Symptoms in University Students. The Middle East Technical University.
- Özçiçek, G. (2014). Çocuğun Benlik Kavramının Olumluluğu, Annenin Mükemmeliyetçiliği Ve Anne Kabul Red Algısı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi üzerine yazılmış yüksek lisans tezi, *İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Özen, R. R. (2018). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kendini Yönetme Davranışları ve Ebeveynlerinin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişki (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.*
- Parker, W. D. (2000). Healthy perfectionism in the gifted. *Journal of Secondary Gifted Education*, 11(4), 173-182.

- Parker, W.D., Mills, C.J. (1996). The incidence of perfectionism in gifted students. *Gifted Child Quarterly*, 40(4), 194–199.
- Pacht, A. R. (1984). Reflections on perfection. *American psychologist*, 39(4), 386.
- Patterson, C. H., Watkins, C. E. (1996). Theories of Psychotherapy. Beşinci Baskı, *Harper Collins College Publishers*.
- Powers, T. A., Zuroff, D. C., & Topciu, R. A. (2004). Covert and overt expressions of self-criticism and perfectionism and their relation to depression. *European Journal of Personality*, 18(1), 61-72.
- Rothstein, A. (1991). On some relationships of fantasies of perfection to the calamities of childhood. *International journal of psycho-analysis*, 72, 313-323.
- Rimm, S. B. (1994). Keys to parenting the gifted child Hauppauge. NY: *Barron's Educational Series*.
- Sapmaz, F. (2006). Üniversite öğrencilerinin uyumlu ve uyumsuz mükemmeliyetçilik özelliklerinin psikolojik belirti düzeyleri açısından incelenmesi. *Unpublished Master's Thesis*, *Sakarya University, Sakarya*.
- Sheffer, D. R. (1994). Social Personality Development. 3rd edition, California: *University of Fgeorgia boks/Cole Publishing Company*, 35-70
- Schuler, P. A. (2000). Perfectionism and gifted adolescents. *Journal of secondary gifted education*, 11(4), 183-196.
- Slaney, R. B., Rice, K. G., Mobley, M., Trippi, J. & Ashby, J. S. (2001), The Revised Almost Perfect Scale. Measurement and Evaluation in Counseling and Development, 34 (3), 130-146.
- Snell Jr, W. E., Overbey, G. A., & Brewer, A. L. (2005). Parenting perfectionism and the parenting role. *Personality and Individual Differences*, 39(3), 613-624.
- Somov, P. G. (2010). *Present perfect: a mindfulness approach to letting go of perfectionism and the need for control*. New Harbinger Publications.

- Spence, S. H., Rapee, R., McDonald, C., & Ingram, M. (2001). The structure of anxiety symptoms among preschoolers. *Behaviour research and therapy*, 39(11), 1293-1316.
- Strip, C. A., Whitney, C. S., & Hirsch, G. (2000). Helping gifted children soar: A practical guide for parents and teachers. *Great Potential Press, Inc.*
- Stoeber, J., & Becker, C. (2008). Perfectionism, achievement motives, and attribution of success and failure in female soccer players. *International Journal of Psychology*, 43(6), 980-987.
- Şirin, A.B. (2011). Mükemmeliyetçilikle İlgili Psikoeğitim Programının İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ve Akademik Başarılarına Etkisi üzerine yüksek lisans tezi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Sayışman, S. (2018). Ergenlerin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile özgüvenleri arasındaki ilişki. *Master's Thesis*, *Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul*.
- Shafran, R. Egan, S. ve Wade T. (2017). *Mükemmeliyetçilik*. İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık
- Schultz, D. P. & Schultz, S. E. (2002) Modern Psikoloji Tarihi, (Çev. Y. Aslay). 2.Baskı, *İstanbul: Kaknüs Yayınları*.
- Stoeber, J., Harris, R. A., & Moon, P. S. (2007). Perfectionism and the experience of pride, shame, and guilt: Comparing healthy perfectionists, unhealthy perfectionists, and non-perfectionists. *Personality and Individual Differences*, 43(1), 131-141.
- Soenens, B., Vansteenkiste, M., Duriez, B., & Goossens, L. (2006). In search of the sources of psychologically controlling parenting: The role of parental separation anxiety and parental maladaptive perfectionism. *Journal of Research on Adolescence*, 16(4), 539-559.
- Sunkarapalli, G., Agarwal, T. (2017). Fear of Failure and Perfectionism in Young Adults. *The International Journal of Indian Psychology* , 4(3): 92-106.

- Şanlı, D. (2007). Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (32), 31-48.
- TDK. (2017). Türk Dil Kurumu Sözlüğü. <http://tdk.gov.tr>.
- Tuncer, B., & Voltan-Acar, N. (2006). Kaygı düzeyleri farklı üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin mükemmeliyetçilik özelliklerinin incelenmesi.
- Tangney, J. P. (2002). Perfectionism and the self-conscious emotions: Shame, guilt, embarrassment, and pride.
- Tire, Y. (2011). Ön ergenlerde olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik ile algılanan anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Unpublished Master Thesis, Çukurova University, Adana, Turkey*.
- Tozzi, F., Aggen, S. H., Neale, B. M., Anderson, C. B., Mazzeo, S. E., Neale, M. C., & Bulik, C. M. (2004). The structure of perfectionism: A twin study. *Behavior Genetics*, 34(5), 483-494.
- Ward, A. M. ve Ashby, J. S. (2008). Multidimensional Perfectionism and The Self. *Journal of Collage Student Psychotherapy*. 22.49, 51-65.
- Vieth, A. Z., & Trull, T. J. (1999). Family patterns of perfectionism: An examination of college students and their parents. *Journal of personality assessment*, 72(1), 49-67.
- Yavuzer, H. (1994). Çocuk Psikolojisi, Remzi Kitabevi, 10. Basım, İstanbul.
- Yavuzer, H., Baltaş, A., Davaslıgil, Ü., Güngörmüş, O., Konuk, E., Korkmazlar, Ü., Köknel, Ö., Navaro, L., Oktay, A., Razon, N. ve Aydoğmuş, K. (2010). Ana-baba okulu. Yaygın Anne-Baba Tutumları. 14. Baskı, Remzi Kitapevi, İstanbul, ss.115-119.
- Yılmaz, A. (2000). Eşler arasındaki uyum ve çocuğun algıladığı anne-baba tutumu ile çocukların, ergenlerin ve gençlerin akademik başarıları ve benlik algıları arasındaki ilişkiler. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*.
- Yörükoğlu, A. (2002), Çocuk Ruh Sağlığı, *Özgür Yayınları*, Ankara.

- Yıldız, H. Y. (2007). Sınav kaygısı-ana-baba tutumları ve mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Ankara*.
- Yılmaz, F. Ö., Erişen, M. A., & Banaz, M. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Journal of Healthcare Management and Leadership*, (1): 27-39.
- Zabun, E. (2011). Dershaneye Gitme, Mükemmeliyetçilik, Ana Baba Tutumu ve Sınav Kaygısının Öğrencilerin SBS Başarılarını Yordama Gücü üzerine yüksek lisans tezi, *Gazi Osman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.

Ekler

Yakın Doğu Üniversitesi Etik İzni İçin Başvuru Formu

1. Araştırmanın Başlığı	
Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi	
2. Başvuran <i>Notlar: Açık isminizi aşağıya yazdığınız takdirde, bu formu imzalamış kabul edirsiniz.</i>	
Açık İsim ve İmza	İpek Alkan
Enstitü	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Bölüm	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı
E-posta adresi ve telefon numarası	ipekalkan2015@gmail.com 05338618444
3. Araştırma Ekibi <i>Notlar: Eğer çalışmada yer alacak başka araştırmacılar varsa (tez danışmanları dahil), isimleri, unvanları, hangi kuruma bağlı oldukları, e-posta adresleri ve araştırmadaki rolleri belirtilmelidir. Aşağıda açık isimleri listelenen araştırmacılar formu imzalamış kabul edilirler. Lütfen ilgili tüm araştırmacıların bilgilerini aşağıya sıra ekleyerek belirtiniz.</i>	
Açık İsim, Kurum ve İmza:	Yrd. Doç. Dr. Yağmur Çerkez
Araştırmadaki Rolü:	Danışman
Email:	yagmur.cerkez@neu.edu.tr
Açık İsim, Kurum ve İmza:	Yrd. Doç. Dr. Çise Çavuşoğlu
Araştırmadaki Rolü:	Araştırmacı
Email:	cise.cavusoglu@neu.edu.tr
4. Maddi Teşvik Veren Kurumla İlgili Bilgiler <i>Notlar: Eğer araştırmanız teşvik almışsa, teşviki veren kurumun bilgilerini yazınız.</i>	
Teşviki veren kurumun ismi	--
İrtibat kişisi	--
E-posta adresi ve telefon numarası	--
5. Önerilen Araştırmanın Tarihleri	
Başlangıç Tarihi	25/10/2017

Bitiş Tarihi	31/12/2017
--------------	------------

6. Araştırmanızın amacını kısaca anlatınız.

Bu araştırmanın amacı Dr. William E. Snell, Jr tarafından geliştirilen The Multidimensional Parenting Perfectionism Questionnaire (MPPQ) başlıklı anketin Türkçeye uyarlanacak, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılmasıdır. Buna ek olarak, araştırma kapsamında toplanan verilerin analiz edilmesiyle, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşayan ebeveynlerin ne derece mükemmeliyetçilik yaklaşımları sergilediklerinin ve bu yaklaşımların belirlenen değişkenlerle ilişkili olup olmadığının incelenmesi de amaçlanmaktadır.

7. Veri toplama sürecinde izlenecek olan yöntem ve prosedürleri kısaca anlatınız. Lütfen burada detaylandığınız yöntemlerle ilgili gereken materyalleri/dokümanları başvurunuzla ekleyiniz (örneğin görüşme soruları, aydınlatılmış onam ve bilgi formları).

Notlar: Lütfen aşağıdaki soruların tümüne cevap verdiğinizden emin olunuz.

Katılımcılardan ne tür veriler toplanacak? (Örneğin uyuşturucu kullanımı hakkında nicel veri, oy verme davranışı hakkında nitel veri vs.). Ne tür veri toplama yöntemleri kullanılacak? (Örneğin yarı-yapılandırılmış görüşme, yapılandırılmış görüşme, anket, ölçek, vs.). Veriler ne zaman ve nerede toplanacak? Veri toplanması ne kadar sürecek? Verilerin toplanması için hedef kitle kimlerdir ve nasıl seçilip çalışmaya dahil edilmeleri planlanmaktadır? (Örneğin yaş, cinsiyet, temsili örnekleme, uygun örnekleme, vs.) Katılımcılara katılımlarından dolayı teşvik verilecek midir? Eğer verilecekse, nasıl bir teşvik verilmesi öngörülmektedir ve ne kadar verilecektir? Katılımcılara katılımcı bilgi formlarını nasıl vermeyi planlıyorsunuz? Katılımcıların onayını tam olarak nerede ve ne zaman almayı planlıyorsunuz?

Araştırma bir tarama çalışması şeklinde desenlenmiş olup, araştırmanın evrenini Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan tüm ebeveynler (en az 1 çocuğa sahip olan kişiler) oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı okullardan Lefkoşa bölgesinde bulunan okullar arasından rastgele seçilecek bir devlet okulu, bir de özel okulda 2017-18 akademik yılında çocuğu bulunan veliler oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri ekte sunmuş olduğumuz anket formu yoluyla toplanarak, bilgisayar ortamında SPSS programı kullanılarak analiz edilecektir. Kullanılacak olan ölçeği geliştiren Dr. William E. Snell, Jr., orijinal anketin sonunda da belirtildiği gibi, sadece bilimsel araştırmalar kapsamında kullanılmak üzere ölçeğin kullanımına izin vermektedir. Anketler, Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'ndan gerekli izinler alındıktan sonra, seçilen okullar ziyaret edilerek, rehber öğretmenler yardımıyla okulda mevcut tüm öğrencilere dağıtılacaktır. Öğrencilerden anketlerin ailelerine iletilmesi istenecek ve bu işlem için kendilerine 2 gün verilecektir. Verilen sürenin sonunda, okullar tekrar ziyaret edilerek anketler toplanacak ve analiz için hazırlanacaktır. Katılımcılara herhangi bir teşvik sunulmayacaktır. Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayalı olacak ve sadece anketi tam olarak dolduran kişilerin cevapları analize dahil edilecektir.

8. Savunmasız/zayıf gruplardan (örneğin tutuklular, reşit olmayan kişiler, sosyoekonomik olarak dezavantajlı olan kişiler vs.) veri toplamayı planlıyor musunuz? Eğer planlıyorsanız, bu gruplara nasıl ulaşacağınızı ve araştırma

süresince haklarını nasıl koruyacağınızı anlatınız.
Hayır.

9. Araştırmanız yanıltma tekniğini gerektirmekte midir? Eğer öyleyse, bunun nedenlerini açıkça belirtiniz ve yapacağınız bilgilendirme sürecinin detaylarını anlatınız. Eğer katılımcılardan bilgi saklanacaksa, tam bilgilerin ne zaman ve nasıl verileceğini anlatınız.
Hayır.

10. Katılımcılar üzerinde oluşabilecek herhangi psikolojik veya fiziksel zarar öngörüyor musunuz? Eğer görüyorsanız, bu zararı nasıl en aza indirmeyi ya da ortadan kaldırmayı planlıyorsunuz?
Buraya tıklayınız.

11. Verileri nerede ve ne kadar uzun bir süre ile saklamayı planlıyorsunuz? Kişisel bilgilerin başka kişiler tarafından ele geçirilmemesi için hangi önlemleri alacağınızı anlatınız. <i>Notlar: Lütfen katılımcıların bilgilerini araştırma süreci ve sonrasında nasıl güvenilir ve anonim olarak saklayacağınızı anlatınız.</i>
Toplanan anketler araştırmacıların kurumsal ofislerinde 2 yıl süreyle arşivlenecektir. Bilgisayar ortamına aktarılan verilerde kişisel bilgiler kullanılmayacak, toplanan veriler şifre ile korunan bir dosyada, OneDrive bulut sistemi üzerinde depolanacaktır.

12. Başvuru tarihi	2 Ekim 2017
--------------------	-------------

Önemli Not: Lütfen gereken veri toplama materyallerini (Sorular Listesi, Katılımcı Bilgilendirme Formları, Aydınlatılmış Onam Formları vs.) başvuruza ekleyiniz ve dokümanı TEK BİR PDF dosyası olarak kaydettikten sonra ilgili e-posta adresine gönderiniz.

Ek 1 – Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Anketi (Türkçe)

Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi

Sayın katılımcı,

Bu ölçek mükemmeliyetçi ebeveynlik yaklaşımlarıyla ilgili yürütmekte olduğumuz bir çalışmanın veri toplama aracı olarak kullanılmaktadır. Bu anket formu yoluyla toplanacak olan veriler ebeveynlerin ne derece mükemmeliyetçilik yaklaşımları sergilediklerini anlamamıza ve bu yaklaşımların belirlenen değişkenlerle ilişkili olup olmadığını anlamamıza yardımcı olacaktır. Bu çalışmaya katılmayı kabul ediyorsanız, lütfen anketteki tüm sorulara olabildiğince doğru ve eksiksiz yanıt veriniz. Bu çalışmada toplanan veriler hiçbir şekilde araştırma sorumlularından başkasıyla paylaşılmayacaktır ve sadece belirlenen akademik çalışma çerçevesinde kullanılarak, sonuçlar kişisel bilgiler ve/veya isimler paylaşılmadan sunulacaktır. Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayalı olup, çalışmanın herhangi bir aşamasında çalışmadan çekilmeye karar verirsiniz, araştırmacılara ulaşarak bu isteğinizi bildirebilirsiniz. Böyle bir durumda, sizden toplanan tüm bilgiler araştırmadan çıkarılacak ve hiçbir şekilde kullanılmayacaktır. Araştırmayla ilgili tüm sorularınıza, araştırma ekibine e-mail veya telefon yoluyla ulaşarak yanıt alabilirsiniz.

Katılımınız için şimdiden teşekkürler.

İpek Alkan
Yakın Doğu Üniversitesi
Atatürk Eğitim Fakültesi
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
Bölümü
Tel: 05338618444
E-mail: ipekalkan2015@gmail.com

Yrd. Doç. Dr. Yağmur Çerkez
Yakın Doğu Üniversitesi
Atatürk Eğitim Fakültesi
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
Bölümü
Tel: 03922236464 - Dahili: 5436
E-mail: yagmur.cerkez@neu.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Çiçe Çavuşoğlu
Yakın Doğu Üniversitesi
Atatürk Eğitim Fakültesi
İngilizce Öğretmenliği Bölümü
Tel: 03922236464 - Dahili: 5334
E-mail: ci.se.cavusoglu@neu.edu.tr

Lütfen aşağıdaki kişisel bilgi formunu en doğru şekilde doldurunuz.

1. Cinsiyetiniz (uygun olanın yanına x koyunuz): Kadın _____ Erkek _____

2. Yaşınız _____

3. Eğitim Durumunuz (uygun olanın yanına x koyunuz):

İlkokul _____ Ortaokul _____ Lise _____ Üniversite _____ Lisansüstü _____

4. Eşinizin Eğitim Durumu:

İlkokul _____ Ortaokul _____ Lise _____ Üniversite _____ Lisansüstü _____

5. Mesleğiniz _____

6. Çocuk sayınız _____

7. İlk çocuğunuz doğduğundaki yaşı _____

8. Çocuklarınızın yaş aralıkları (uygun olanların tümünü işaretleyiniz):

0 – 1: _____ 2 – 5: _____ 6 – 10: _____ 11 ve üzeri: _____

Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Ölçeği

BÖLÜM 1

Aşağıda ebeveynlikle ilgili birçok ifade listelenmiştir. Lütfen bunları dikkatlice okuyunuz ve sizin özelliklerinizi ne derece yansıttığına karar veriniz. Uygun olan yerlerde, şu an sahip olduğunuz çocuklarınızı düşünerek ifadeleri değerlendiriniz. Eğer hiç çocuğunuz olmamışsa, çocuğunuz olsaydı bu ifadelere nasıl cevap vereceğinizi düşünerek değerlendirmenizi yapınız. Her bir ifade için, verilen alternatiflerden size en uygun olanı aşağıdaki ölçeğe göre işaretleyiniz:

A = Beni **hiç** tarif etmiyor. B = Beni **çok az** tarif ediyor. C = Beni **biraz** tarif ediyor.

D = Beni **oldukça** tarif ediyor. E = **Tam olarak** beni tarif ediyor.

		A - Hiç	B - ÇOK AZ	C - BİRAZ	D - OLDUKÇA	E - TAM OLARAK
1	Bir ebeveyn olarak kendime çok yüksek standartlar belirlerim.					
2	Bir ebeveyn olarak ancak 'mükemmel' olursam toplum beni iyi bir ebeveyn olarak görür.					
3	Bir ebeveyn olarak eşim kendine çok yüksek mükemmellik standartları belirler.					
4	Eşim benden mükemmel bir ebeveyn olmamı bekler.					
5	Eşimin her zaman birinci sınıf ve yetkin bir ebeveyn olmasını beklerim.					
6	Bir ebeveyn olarak her zaman başarılı olmak zorundayım.					
7	Toplumdaki çoğu kişi benim her zaman mükemmel bir ebeveyn olmamı bekler.					
8	Eşim her zaman mükemmel bir ebeveyn olmayı beklediği için mükemmeliyetçidir.					
9	Eşim bir ebeveyn olarak benden mükemmelden başka bir şey beklemez.					
10	Konu ebeveynlik olduğu zaman, eşim beni asla hayal kırıklığına uğratmamalıdır.					
11	Hedeflerimden biri 'mükemmel' bir ebeveyn olmaktır.					
12	Çoğu kişi benden her zaman kusursuz bir ebeveyn olmamı bekler.					
13	Eşim mükemmel bir ebeveyn olamadığı zaman huzursuz olur.					
14	Eşim her zaman mükemmel bir ebeveyn olmamı ister.					
15	Eşimin yetkin bir ebeveyninden başka bir şey olmasına dayanmam.					
16	Her zaman 'mükemmel' bir ebeveyn olma ihtiyacı hissederim.					
17	Çoğu kişinin beni 'iyi' görmesi için mükemmel bir ebeveyn olmam gerekiyor.					
18	Eşim bir ebeveyn olarak kendisine çok yüksek, mükemmeliyetçi hedefler belirler.					
19	Eşim bana mükemmel bir ebeveyn olmam için baskı yapar.					
20	Eşimden 'mükemmel ebeveynlik' dışında bir şey beklemem.					
21	Her zaman dünyadaki en iyi ebeveyn olmak için kendimi zorlarım.					
22	İnsanların beni kabul etmesi için dünyadaki en iyi ebeveyn olmak zorundayım.					
23	Eşim her zaman tamamen mükemmel bir ebeveyn olmaya çalışıyor.					
24	Eşimin benim için ebeveyn olarak çok yüksek mükemmeliyetçi hedefleri vardır.					
25	Eşimi sadece mükemmel bir ebeveyn olursa takdir ederim.					
26	Ebeveyn olarak kendi adıma çok yüksek mükemmeliyetçi hedeflerim var.					
27	Ebeveyn olarak kendi adıma çok yüksek mükemmeliyetçi hedeflerim var.					
28	Eşim her zaman olabileceği en iyi ebeveyn olması gerektiğini hisseder.					
29	Eşimin beni takdir etmesi için mükemmel bir ebeveyn olmak zorundayım.					
30	Konu ebeveynlik davranışları olduğu zaman, eşimden mükemmeliyetçi olmaya çalışmasını beklerim.					

BÖLÜM 2

Aşağıda ebeveynlikle ilgili birçok ifade listelenmiştir. Lütfen bunları dikkatlice okuyunuz ve sizin özelliklerinizi ne derece yansıttığına karar veriniz. Uygun olan yerlerde, şu an sahip olduğunuz çocuklarınızı düşünerek ifadeleri değerlendiriniz. Eğer hiç çocuğunuz olmamışsa, çocuğunuz olsaydı bu ifadelere nasıl cevap vereceğinizi düşünerek değerlendirmenizi yapınız. Her bir ifade için, verilen alternatiflerden size en uygun olanı aşağıdaki ölçeğe göre işaretleyiniz:

A = Beni **hiç** tarif etmiyor. B = Beni **çok az** tarif ediyor. C = Beni **biraz** tarif ediyor.

D = Beni **oldukça** tarif ediyor. E = **Tam olarak** beni tarif ediyor.

		A - Hiç	B - ÇOK AZ	C - BİRAZ	D - OLDUKÇA	E - TAM OLARAK
1	Eşim benim için çok yüksek ebeveynlik standartları belirler.					
2	Bir ebeveyn olarak düzenli olmak benim için çok önemlidir.					
3	Eşim beni yeteri kadar mükemmel bir ebeveyn olmadığım için eleştirmiştir.					
4	Kendime en yüksek standartları belirlemezsem sonuçta ikinci sınıf bir ebeveyn olarak kalabilirim.					
5	Eşim benim bir ebeveyn olarak yaptığım hataları hiçbir zaman anlamaya çalışmaz.					
6	Ebeveyn olarak yaptığım her şeyde tam anlamıyla yetkin olmak benim için önemlidir.					
7	Ebeveyn olarak oldukça düzenliyim.					
8	Ebeveynliğe karşı organize bir yaklaşım içinde olmaya çalışırım.					
9	Eğer çocuklarımı iyi yetiştiremezsem, bir birey olarak tamamen başarısız biri olurum.					
10	Çocuklarımı yetiştirirken bir hata yaparsam, üzülmemliyorum.					
11	Eşim benim dünyada olabilecek en iyi ebeveyn olmamı ister.					
12	Kendime çoğu ebeveynin belirlediğinden daha yüksek hedefler belirlerim.					
13	Eğer biri benim olduğumdan daha iyi bir ebeveyn ise, bir ebeveyn olarak kendimi tamamen başarısız hissederim.					
14	Tam olarak iyi bir ebeveyn olmak için az da olsa başarısız olursam, bu benim için tamamen yetersiz olmak kadar kötüdür.					
15	Eğer sadece 'sıradışı' bir ebeveyn olursam eşim için yeterince iyi olur.					
16	Enerjimi ve zamanımı iyi bir ebeveyn olmaya yoğunlaştırmakta çok iyiyim.					
17	Bir ebeveyn olarak çok dikkatli olsam bile, çoğu zaman bir şeyleri tam olarak doğru yapmadığımı hissederim.					
18	Olabilecek en iyi ebeveyn olmamaktan nefret ederim.					
19	Bir ebeveyn olarak aşırı derecede yüksek hedeflerim var.					
20	Eşim benden 'mükemmel ebeveynlik' bekler.					
21	Ebeveynlikte bir hata yaparsam, eşimin gözündeki değerim muhtemelen düşecektir.					
22	Eşimin benden ebeveyn olarak beklentilerini karşılayabileceğimi hiçbir zaman hissetmem.					
23	Diğer insanlar kadar iyi bir ebeveyn değilsem, bu benim değersiz bir ebeveyn olduğum anlamına gelir.					
24	Diğer kişiler kendilerinden, ebeveyn olarak benim kendimden beklediğimden daha az şey bekliyor gibi görünüyor.					
25	Eğer çocuklarıma sürekli olarak ilgi göstermezsem, eşim bana bir ebeveyn olarak saygı duymavacaktır.					
26	Eşimin benim için her zaman ebeveyn olarak benim kendimden beklediğimden daha yüksek beklentileri vardır.					
27	Organize ve düzenli bir ebeveyn olmaya çalışırım.					
28	Genelde ebeveyn olarak yaptığım ve söylediğim en basit şeylerden bile şüphe duyarım.					
29	Ebeveyn olarak düzenlilik benim için çok önemlidir.					
30	Kendimden ebeveyn olarak çoğu insanın beklediğinden daha çok şey beklerim.					
31	Ebeveynliğe karşı düzenli bir yaklaşım sergilerim.					
32	Bir ebeveyn olarak yaptıklarımı hep aynı şekilde yaptığım için problemler yaşarım.					
33	Bir ebeveyn olarak bir şeyleri "doğru" yapmam uzun zaman alır.					
34	Bir ebeveyn olarak ne kadar az hata yaparsam, eşim de beni o kadar çok sevecektir.					
35	Eşimin iyi (doğru) ebeveynlik davranışları konusundaki yüksek standartlarını hiçbir zaman yakalayamayacağımı hissederim.					

Ek 2 – Mükemmeliyetçi Ebeveynlik Anketi (Orijinal)

	The Multidimensional Parenting Perfectionism Questionnaire (MPPQ) by Dr. William E. Snell, Jr.
This page shows a copy of the Multidimensional Parenting Perfectionism Questionnaire (MPPQ).	

Page 1

INSTRUCTIONS: Listed below are several statements that concern the topic of parenting. Please read each item carefully and decide to what extent it is characteristic of you. Whenever possible, answer the questions with your current children in mind. If you have never had children, answer in terms of what you think your responses would most likely be if you were to ever have children.. Then, for each statement darken the response on the answer sheet that indicates how much it applies to you by using this scale:

-
- A = Not at all characteristic of me.
 B = Slightly characteristic of me.
 C = Somewhat characteristic of me.
 D = Moderately characteristic of me.
 E = Very characteristic of me.
-

1. I set very high standards for myself as a parent.
2. Only if I am "perfect" as a parent will society consider me to be a good parent.
3. My partner sets very high standards of excellence for herself/himself as a parent.
4. My partner expects me to be a perfect parent.
5. I expect my partner to always be a top-notch and competent parent.
6. I must always be successful as a parent.
7. Most people in society expect me to always be a perfect parent.
8. My partner is perfectionistic in that she/he expects to be a perfect parent all the time.
9. My partner demands nothing less than perfection of me as a parent.
10. My partner should never let me down when it comes to being a parent.
11. One of my goals is to be a "perfect" parent.
12. Most people expect me to always be an excellent parent.
13. It makes my partner uneasy for him/her to be less than a perfect parent.
14. My partner always wants me to be a perfect parent.
15. I cannot stand for my partner to be less than a competent parent.
16. I always feel the need to be a "perfect" parent.
17. I have to be a perfect parent in order for most people to regard me as okay.
18. My partner sets very high, perfectionistic goals for herself (himself) as a parent.
19. My partner pressures me to be a perfect parent.
20. I expect nothing less than "parental perfectionism" from my partner.
21. I always pressure myself to be the best parent in the world.
22. In order for people to accept me, I have to be the greatest parent in the world.
23. My partner is always trying to be totally perfect as a parent.
24. My partner has very high perfectionistic goals for me as a parent.
25. I will appreciate my partner, but only if she/he is a perfect parent.
26. I have very high perfectionistic goals for myself as a parent.
27. Most people expect me to be perfectionistic when it comes to being a parent.
28. My partner always feels that she/he has to be the best possible parent.
29. In order for my partner to appreciate me, I have to be a perfect parent.
30. I expect my partner to try to be perfectionistic when it comes to parenting behavior.

Page 2

INSTRUCTIONS: Listed below are several statements that concern the topic of parenting. Please read each item carefully and decide to what extent it is characteristic of you. Whenever possible, answer the questions with your current children in mind. If you have never had children, answer in terms of what you think your responses would most likely be if you were to ever have children. Then, for each statement darken the response on the answer sheet that indicates how much it applies to you by using this scale:

-
- A = Not at all characteristic of me.
 B = Slightly characteristic of me.
 C = Somewhat characteristic of me.
 D = Moderately characteristic of me.
 E = Very characteristic of me.
-

1. My spouse/partner sets very high parenting standards for me.
2. Being organized as a parent is very important to me.
3. My spouse/partner has criticized me for being less than a perfect parent.
4. If I do not set the highest standards for myself, I am likely to end up a second rate parent.
5. My spouse/partner never tries to understand my mistakes/shortcomings as a parent.
6. It is important to me that I am thoroughly competent in everything I do as a parent.
7. I am rather neat (i.e., not messy) as a parent.
8. I try to take an organized approach to being a parent.
9. If I fail to rear my children well, I would be a total failure as a person.
10. I should be upset if I make a mistake in rearing my children.
11. My spouse/partner wants me to be the best possible parent in the entire world.
12. I set higher goals for myself as a parent than do most people.
13. If someone were a better parent than I, then I would feel like a complete failure as a parent.
14. If I fail in even a small way to be a totally good parent, it is as bad as being completely inadequate.
15. Only when I am an "outstanding" parent is it good enough for my spouse/partner.
16. I am very good at focusing my efforts and time at being a good parent.
17. Even when I am very careful as a parent, I often feel that I failed to do something quite right.
18. I hate being less than the best possible parent.
19. I have extremely high goals for myself as a parent.
20. My spouse/partner expects "parenting excellence" from me.
21. My spouse/partner would probably think less of me if I made a mistake in parenting.
22. I never feel like I can meet my spouse/partner's expectations for me as a parent.
23. If I am not as good a parent as other people, it means I am an inferior parent.
24. Other people seem to accept less from themselves as a parent than I do for myself.
25. If I do not constantly attend to our children, my spouse/partner will not respect me as a parent.
26. My spouse/partner has always had higher expectations for me as a parent than I have.
27. I try to be an organized and neat parent.
28. I usually have doubts about even the simple things I do and say as a parent.
29. As a parent, orderliness (and neatness) is very important to me.
30. I expect more of myself as a parent than most people.
31. I take an organized approach to being a parent.
32. I tend to have problems as a parent, because I keep doing things the same old way.
33. It takes me a long time to do something "right" as a parent.
34. The fewer mistakes I make as a parent, the more my spouse/partner will like me.
35. I never feel like I can meet my spouse/partner's standards for good parenting behavior.

**Scoring Instructions for the
Multidimensional Parenting Perfectionism Questionnaire (MPPQ).**

*

INSTRUCTIONS: The Multidimensional Parenting Perfectionism Questionnaire (MPPQ; Snell, Overbey, & Brewer, 2005) is a two-section self-report measure

designed to measure several components/aspects of the construct of parenting perfectionism.

SECTION I: Section I of the MPPQ consists of 30 items that comprise 5 subscales related to the construct of parenting perfectionism (cf. Hewitt, Flett, Turnbull-Donovan, & Mikail, 1991): (1) self-oriented parenting perfectionism (SOPP; which involves extremely high self-standards for oneself as a parent and an excessive motivation to be a perfect parent (items 1, 6, 11, 16, 21, and 26); (2) societal prescribed parenting perfectionism (SPPP; which involves a belief that society in general expects one to be a perfect parent)(items 2, 7, 12, 17, 22, and 27); (3) partner's self-oriented parenting perfectionism (PSOPP; which involves a person's belief that her/his spouse sets extremely and excessively high self-standards for herself/himself as a parent) (items 3, 8, 13, 18, 23, and 28); (4) partner prescribed parenting perfectionism (PPPP; which involves a belief that the respondent's spouse/partner expects the respondent to be a perfect parent) (items 4, 9, 14, 19, 24, and 29); and (5) partner expected standards for parenting (PESP; which involves the respondent's unrealistic and perfectionistic parenting expectations for her/his spouse/partner) (items 5, 10, 15, 20, 25, and 30).

SECTION II: Section II of the MPPQ consists of 35 items that comprise 6 additional subscales related to the construct of parenting perfectionism (cf. Frost, Marten, Lahart, & Rosenblate, 1990): (1) concern over parenting mistakes (COPM; defined as being overly self critical about one's parenting abilities) (items PB9+PB10+PB13+PB14+PB18+PB21+PB23+PB25+PB34); (2) doubts about parenting activity (DPA; defined as a general dissatisfaction with or uncertainty about the quality of one's parenting behaviors) (items PB17+PB28+PB32+PB33); (3) personal parenting standards (PPS; defined as the setting of excessively high standards of parenting) (items PB4+PB6+PB12+PB16+PB19+PB24+PB30); (4) partner's parenting expectations (PPE; defined as the tendency to have perfectionistic personal expectations about one's parenting behavior) (items PB1+PB11+PB15+PB20+PB26); (5) partner's parenting criticism (PPC; defined as critical evaluations and expectations about one's parenting from one's partner/spouse) (items PB3+PB5+PB22+PB35); and (6) parental organization (PO; defined as a person's tendency to emphasize orderliness and precision in the day to day activities of parenting) (items PB2+PB7+PB8+PB27+PB29+PB31).

Response to the MPPQ items are measured on a 5-point Likert scale: not at all characteristic of me (0), slightly characteristic of me (1), somewhat characteristic of me (2), moderately characteristic of me (3), and very characteristic of me (4). MPPQ subscale scores are computed by summing the responses to the items assigned to each subscale. In all cases, higher scores correspond to greater amounts of each respective perfectionistic tendency.

These are SPSS compute and variable label commands for the MPPQ:

```

COMMENT *****
COMMENT *** PAGE 1 OF THE MPPQ
COMMENT *****
COMPUTE      SOPP =PA1+PA6+ PA11+PA16+PA21+PA26
COMPUTE      SPPP =PA2+PA7+ PA12+PA17+PA22+PA27
COMPUTE      PSOPP=PA3+PA8+ PA13+PA18+PA23+PA28
COMPUTE      PPPP =PA4+PA9+ PA14+PA19+PA24+PA29
COMPUTE      PESP =PA5+PA10+PA15+PA20+PA25+PA30
VAR LABELS   SOPP SELF ORIENTED PARENTING PERFECTIONISM
VAR LABELS   SPPP SOCIAL PRESCRIBED PARENTING PERFECTIONISM
VAR LABELS   PSOPP PARTNER'S SELF ORIENTED PARENTING PERFECTION
VAR LABELS   PPPP PARTNER'S PRESCRIBED PARENTING PERFECTIONISM
VAR LABELS   PESP PARTNER EXPECTED STANDARDS FOR PARENTING
COMMENT *****
COMMENT *** PAGE 2 OF THE MPPQ
COMMENT *****
COMPUTE      CPM=PB9+PB10+PB13+PB14+PB18+PB21+PB23+PB25+PB34
COMPUTE      PPS=PB4+PB6+PB12+PB16+PB19+PB24+PB30
COMPUTE      PPE=PB1+PB11+PB15+PB20+PB26
COMPUTE      PPC=PB3+PB5+PB22+PB35
COMPUTE      DPA=PB17+PB28+PB32+PB33
COMPUTE      PO =PB2+PB7+PB8+PB27+PB29+PB31
COMMENT *****
VAR LABEL    CPM CONCERN OVER PARENTING MISTAKES-CPM
VAR LABEL    PPS PERSONAL PARENTING STANDARDS-PPS
VAR LABEL    PPE PARTNER PARENTING EXPECTATIONS-PPE
VAR LABEL    PPC PARTNER PARENTING CRITICISM-PPC
VAR LABEL    DPA DOUBTS ABOUT PARENTING ACTIVITY-DPA
VAR LABEL    PO PARENTING ORGANIZATION-PO
COMMENT *****

```

References

- Frost, R. O., Marten, P. A., Lahart, C., & Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14, 449-468.
- Hewitt, P. L., Flett, G. L., Turnbull-Donovan, W., & Mikail, S. F. (1991). The Multidimensional Perfectionism Scale: Reliability, validity, and psychometric properties in psychiatric samples. *Psychological Assessment: A Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 3, 464-468.
- Snell, W. E., Jr., Overbey, G., & Brewer, A. L. (2005). Parenting perfectionism and the parenting role. *Personality and Individual Differences*, 39, 613-624.

Permission is granted to individuals to use
the Multidimensional Parenting Perfectionism Questionnaire
for research purposes.

Permission granted by William E. Snell, Jr. on February 13, 1997.

[\[RETURN to Dr. Snell's Homepage \]](#)

This site was last updated on Wednesday, March 30, 2016 .
Department of Psychology, [SE Missouri State University](#)
Send comments and inquiries to wesnell@semo.edu
Copyright © 1997
Dr. William E. Snell, Jr.

İntihal Raporu (Turnitın)

**KUZEY KIBRIS'TA MÜKEMMELİYETÇİ EBEVEYN
YAKLAŞIMLARININ İNCELENMESİ**

Tez

İPEK ALKAN

ORJİNALLİK RAPORU

%15

BENZERLİK ENDEKSİ

%14

İNTERNET
KAYNAKLARI

%2

YAYINLAR

%3

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

docs.neu.edu.tr

İnternet Kaynağı

%5

2

earsiv.arel.edu.tr

İnternet Kaynağı

%3

3

acikerisim.selcuk.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

%2

4

library.cu.edu.tr

İnternet Kaynağı

%2

5

Submitted to Yakın Doğu Üniversitesi

Öğrenci Ödevi

%1

6

toad.edam.com.tr

İnternet Kaynağı

%1

7

www.journals.istanbul.edu.tr

İnternet Kaynağı

<%1

8

acikerisim.nku.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

<%1

9

Submitted to Fatih University

Öğrenci Ödevi

<%1